

‘Omgangsproblematiek en ouderverstoting’

Onderzoek naar de beste manier van optreden door de politie, teneinde te bewerkstelligen dat ouders zich aan een (rechterlijke) omgangsregeling houden.

Toetsing van:

Afstuderen HBR-4-AS17-AS | onderzoeksrapport

Aantal woorden: 14.993

School	: Hogeschool Leiden
Opleiding	: HBO-rechten
Auteur	: Sanne van Luijk
Studentnummer	: s1094887
Klas	: RE4E
Onderzoeksdocent	: mr. S. Kok
Afstudeerbegeleider	: mr. M.M.L.A. Zwiersen-Dekker
Opdrachtgever	: Politie eenheid Den Haag
Inleverdatum	: 16 juni 2020

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt een afstudeerscriptie ter afronding van de opleiding HBO-rechten aan de hogeschool Leiden. De afgelopen maanden heb ik hard gewerkt om mijn onderzoek tot dit eindresultaat te brengen. In dit voorwoord wil ik mijn dank richten tot een aantal personen die het mogelijk hebben gemaakt dit onderzoek uit te voeren.

Allereerste wil ik mijn opdrachtgever J. Valk bedanken voor de mogelijkheid om bij de politie eenheid Den Haag een afstudeerscriptie te schrijven. Door het coronavirus is de onderzoeksperiode anders verlopen dan verwacht, maar desondanks heb ik mijn onderzoek kunnen uitvoeren. Daarnaast wil ik mijn afstudeerdocent de heer S. Kok bedanken voor de begeleiding bij het opstellen van het onderzoeksvorstel en mijn afstudeerbegeleider mevrouw M.M.L.A. Zwiersen-Dekker voor het begeleiden van het onderzoek. Door haar tijd en advies ben ik tot dit eindproduct gekomen.

Verder wil ik alle geïnterviewde participanten hartelijk danken voor hun tijd en medewerking aan het onderzoek. Zonder hen had ik immers geen beter beeld van de praktijk kunnen krijgen.

Ik wens u veel leesplezier!

Sanne van Luijk

3 juni 2020

Samenvatting

Jaarlijks beëindigen zo'n 70.000 stellen met minderjarige kinderen hun relatie. Steeds vaker krijgt de politie dan ook te maken met (hoogoplopende) conflicten tussen gescheiden ouders over de uitvoering respectievelijk nakoming van de geldende omgangsregeling tussen de ene ouder en het minderjarige kind dan wel de minderjarige kinderen, waarbij de belangen van deze minderjarige(n) niet altijd voorop staan. Het niet nakomen van een omgangsregeling kan daarbij het strafbare feit onttrekking aan het ouderlijk gezag opleveren. Het is voor de politie eenheid Den Haag niet duidelijk welke rol voor haar is weggelegd in genoemde situaties en wanneer er in dergelijke situaties sprake is van een strafbare gedraging. Met dit onderzoek zal een advies worden gegeven dat in de toekomst gebruikt kan worden door de politie om minderjarige kinderen te beschermen en zo nodig eerder strafrechtelijke stappen te zetten dan wel het strafrecht als preventief middel te gebruiken aan de voorkant van de problematiek. Om een antwoord te formuleren op het bovenstaande is de volgende hoofdvraag centraal gezet:

‘Welk advies kan blijkens literatuur, wetsanalyse, jurisprudentie en interviews aan de politie eenheid Den Haag worden gegeven, over de manier waarop zij het best kan optreden bij omgangsproblematiek en ouderverstoting in de preventieve fase, teneinde te bewerkstelligen dat ouders zich aan de (rechterlijke) omgangsregeling houden en zij zich niet schuldig maken aan overtreding van artikel 279 Sr?’

Om een antwoord op deze onderzoeksvraag te formuleren is gebruikt gemaakt van zowel een theoretisch-juridische methode als een praktijkgerichte methode. Allereerst is er een juridisch kader geschetst over de onttrekking aan het ouderlijk gezag, waarbij de bestanddelen van artikel 279 Sr aan bod komen. Daarnaast is er een juridisch kader uiteen gezet waarin gezag en omgang wordt besproken. Het praktijkgedeelte betreft een jurisprudentieonderzoek waarbij 14 uitspraken zijn geanalyseerd waarbij onttrekking aan het ouderlijk gezag heeft plaatsgevonden en er is vervolgd door de strafrechter. Hieruit blijkt dat zaken waarin een omgangsregeling niet wordt nagekomen door de rechter worden vervolgd nadat er vele civielrechtelijke procedures zijn gevoerd. Het strafrecht gold in die gevallen als ultimum remedium. Daarnaast is er gebruik gemaakt van de onderzoeksmethode interviewen, waarbij wijkagenten zich hebben uitgelaten over de omgangsproblematiek binnen hun wijk en de manier waarop zij met die problematiek omgaan en daar tegen optreden. Tenslotte hebben vijf andere respondenten zich uitgelaten over eventuele middelen die de politie eenheid Den Haag zou kunnen inzetten om de manier van aanpak te verbeteren en eventueel uit te breiden.

Wijkagenten herkennen de omgangsproblematiek binnen hun wijk. Van elk incident waarbij een kind betrokken is en waarbij er sprake is van een zorgelijke situatie, wordt een zorgmelding gemaakt en naar Veilig Thuis gestuurd. Veilig Thuis zal vervolgens beoordelen welke hulpverlener het beste bij een gezin kan worden ingezet.

De wijkagenten proberen alle ouders te voorzien van advies, proberen signalen op te pikken, horen beide kanten van het verhaal aan en gaan zo nodig in gesprek met de kinderen. Wat zij (liever) niet doen bij het niet nakomen van een omgangsregeling, is het kind van de ene ouder naar de andere ouder brengen.

Ten aanzien van de laatste praktijkgerichte deelvraag is duidelijk geworden dat de meerderheid van de respondenten een rol ziet weggelegd voor de politie om het strafrecht als een preventief middel toe te passen bij omgangsproblematiek. Wat hier de beste manier voor is, is nog niet altijd even duidelijk. Wel kan het helpen om kennis en specialisatie binnen de politie eenheid in te zetten, zodat de juiste mensen kunnen worden ingezet bij de eerste meldingen van omgangsproblemen. Concreet zouden de politiemensen met kennis en specialisatie aangaande het onderwerp, vanaf het moment dat zij betrokken raken bij omgangsproblematiek, interventiegesprekken kunnen voeren. Dit kan in de vorm van een stopgesprek, zoals de politie nu ook bij stalking doet.

Of de politie hiertoe bereid is, zal moeten blijken uit nader onderzoek wat tevens in de vorm van een aanbeveling is opgenomen in het laatste hoofdstuk van het onderzoek. Wellicht zou het opkrikken van de basiskennis ertoe kunnen leiden dat agenten het belang van het preventief optreden bij deze omgangsproblematiek inzien. Basiskennis zou kunnen worden uitgebreid door het houden van lezingen over vraagstukken als omgang, echtscheidingsproblematiek, gezag, maar daarnaast ook het kenbaar maken van het feit dat het niet nakomen van een omgangsregeling een strafbaar feit oplevert op grond van artikel 279 Sr.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Afkortingen.....	7
1. Inleiding	8
§1.1 Aanleiding onderzoek en probleemanalyse.....	8
§1.2 Doelstelling	11
§1.3 Centrale vraag	11
§1.4 Deelvragen.....	11
§1.5 Operationaliseren van begrippen.....	12
§1.6 Onderzoeksmethoden en verantwoording per deelvraag.....	13
2. Onttrekking aan het ouderlijk gezag.....	20
§2.1 Niet nakomen van de omgangsregeling is strafbaar.....	20
2.1.1 Opzet.....	20
2.1.2 Overige bestanddelen.....	21
§2.2 Uitwerking politie en OM.....	23
3. Gezag en omgang.....	25
§3.1 Ouderlijk gezag.....	25
3.1.1 Gezag en voogdij	25
3.1.2 Uitoefening van gezag	25
§3.2 Omgang na de scheiding.....	26
3.2.1 Een stukje geschiedenis	26
3.2.2 Het ouderschapsplan.....	26
3.2.3 De omgangsregeling	27
3.2.4 Ontzegging van de omgang	28
§3.3 Gerechtelijke middelen.....	29
3.3.1 Middelen vanuit het BW.....	29
3.3.2 Dwangmiddelen uit het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering	30
4. Resultaten.....	32
§4.1 Vervolg op basis van artikel 279 Sr.....	32
4.1.1 Politiecijfers	32
4.1.2 Twee manieren van onttrekking aan het ouderlijk gezag	33
Tussenconclusie	37
§4.2 Aanpak omgangsproblematiek politie	38
4.2.1 Politietaken	38
4.2.2 Omgangsproblematiek binnen de wijk	39
4.2.3 Zorgmelding en contact met hulpverlening	40
4.2.4 Civielrecht of strafrecht?	41
Tussenconclusie	41
§4.3 Verbetering optreden politie.....	42
4.3.1 Strafrecht als ultimum remedium	42

4.3.2 Preventieve functie van het strafrecht.....	43
4.3.3 Waarheidsvinding	43
4.3.4 Kennis en specialisten.....	44
Tussenconclusie	45
5. Conclusies en aanbevelingen.....	46
§5.1 Conclusie	46
§5.2 Aanbevelingen	47
Bronnenlijst	49
Bijlagen.....	52
<i>Bijlage Ia: politie Excel-bestand aangiften.....</i>	<i>52</i>
<i>Bijlage Ib: persoonlijke communicatie</i>	<i>52</i>
<i>Bijlage II: uitspraken behorende bij deelvraag 3</i>	<i>53</i>
<i>Bijlage III: analyseschema deelvraag 3.....</i>	<i>54</i>
<i>Bijlage IV: interview analyseschema's behorende bij deelvraag 4</i>	<i>64</i>
<i>Bijlage V: interview analyseschema's behorende bij deelvraag 5</i>	<i>73</i>
<i>Bijlage VI: transcript respondenten behorende bij deelvraag 4.....</i>	<i>80</i>
<i>Bijlage VII: transcript respondenten behorende bij deelvraag 5</i>	<i>111</i>
<i>Bijlage VIII: beroepsproduct</i>	<i>145</i>

Afkortingen

BW	Burgerlijk Wetboek
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
HR	Hoge Raad
IVRK	Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind
jo.	juncto
OM	Openbaar Ministerie
PAS	Parental Alienation Syndrome
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
Sv	Wetboek van Strafvordering
VKC	Vader Kennis Centrum

1. Inleiding

In dit inleidende hoofdstuk worden de aanleiding en het doel van het onderzoek, de probleemanalyse en de centrale vraag met bijbehorende deelvragen beschreven en wordt de opzet van het onderzoek toegelicht en verantwoord.

§1.1 Aanleiding onderzoek en probleemanalyse

De opdrachtgever is de politie eenheid Den Haag. Steeds vaker krijgt deze politie eenheid te maken met (hoogoplopende) conflicten tussen gescheiden ouders over de uitvoering respectievelijk nakoming van de geldende omgangsregeling tussen de ene ouder en het minderjarige kind dan wel de minderjarige kinderen, waarbij de belangen van deze minderjarige(n) niet altijd voorop staan. De politie eenheid Den Haag ontvangt ook steeds vaker meldingen over situaties waarin een van de ouders het contact dreigt te verliezen met het minderjarige kind of kinderen, wat uiteindelijk kan leiden tot ouderverstoting. Ter illustratie en verduidelijking volgt hieronder een voorbeeld van een situatie waarin de ene ouder (in dit geval de vader) het contact met zijn minderjarige zoon verloor.

F. Goorhuis dacht dat hij na zijn vechtscheiding goede afspraken had gemaakt, maar afspraken over bezoeksregelingen en zelfs gerechtelijke uitspraken tot verplichte omgang werden stelselmatig genegeerd door zijn ex-partner. Omdat Goorhuis merkte dat het steeds lastiger werd om zijn zoon te zien schakelde hij maatschappelijk werk in. Tijdens de gesprekken met de maatschappelijk werker zou zijn zoon hebben gezegd dat hij bang was voor zijn vader. Op basis hiervan hebben beide partijen bij Raad voor de Kinderbescherming een onafhankelijk onderzoek aangevraagd. Daar bestond echter een wachtlijst voor. Inmiddels heeft hij zijn zoon al bijna drie jaar niet meer gezien of gesproken. De laatste keer dat hij zijn zoon zag, was tijdens de eindmusical op de basisschool.¹

Het is voor de politie eenheid Den Haag niet duidelijk welke rol voor haar is weggelegd in eerdergenoemde situaties en wanneer er in dergelijke situaties sprake is van een strafbare gedraging. Hoewel deze situaties ook zeker de politieke aandacht hebben, heeft dit vooralsnog niet geleid tot de voor door de politie eenheid Den Haag gewenste verduidelijking en/of handvatten.

In 2018 is weliswaar een motie aangenomen waarin de regering werd verzocht om een onderzoek in te stellen en met voorstellen te komen hoe ouders, beter dan nu, gedwongen kunnen worden zich aan een omgangsregeling te houden², maar een motie van latere datum waarin D66 en de SP hebben verzocht om een onderzoek over de rol van de politie bij ouderverstoting in de preventieve fase in te stellen, is net aan – 73 tegen 77 stemmen – verworpen.³

¹ M. Hasselerharm, 'Franks zoon wil hem na de scheiding niet meer zien: 'het werd steeds heftiger'', AD 18 januari 2020, ad.nl.

² Kamerstukken II, 2017/18, 33 836, nr. 27.

³ Kamerstukken II 2019/20, 33 836, nr. 52.

Jaarlijks beëindigen zo'n 70.000 stellen met minderjarige kinderen hun relatie. Dit komt neer op een percentage van 1,6 procent van de thuiswonende kinderen die te maken krijgt met een scheiding. Niet alle scheidingen verlopen even soepel. Soms is er sprake van een vechtscheiding waarbij de conflicten zo hoog oplopen, dat ouders de belangen van de andere ouder en/of de kinderen uit het oog verliezen. Er wordt geschat dat ongeveer 16.000 kinderen ernstig last hebben van de vechtscheiding van hun ouders.⁴

Iedere ouder heeft het recht op omgang met zijn minderjarige kind of andersom. Ook het kind heeft het recht om door beide ouders opgevoed en verzorgd te worden. Deze rechten zijn vastgelegd in verschillende verdragen zoals bijvoorbeeld artikel 8 EVRM, artikel 9 IVRK en artikelen uit het Burgerlijk Wetboek zoals bijvoorbeeld artikel 1:247 lid 1 BW en artikel 1:377a BW.

Oudervervreemding werd in de jaren 70 en 80 door verschillende auteurs beschreven. Zo sprak Richard Gardner, een Amerikaanse kinderpsycholoog, in 1985 over de term 'Parental Alienation Syndrome' (hierna: PAS). Gardner beschreef dit syndroom als een stoornis die in de eerste plaats voorkomt in het kader van een juridische strijd om wie de kinderen na een echtscheiding mag houden en opvoeden. De stoornis is het resultaat van een combinatie van programmering, hersenspoeling, indoctrinatie door een ouder en een eigen aandeel van het kind in de belasting van de andere ouder.⁵ In het Nederlands wordt de term PAS ook wel vertaald als het ouderverstotingssyndroom. In dit onderzoek zal daarom worden gesproken van 'ouderverstoting'.

Uitgangspunt van de Nederlandse wetgever is – zie bijvoorbeeld artikel 1:377a BW – dat het in beginsel in het belang van het kind moet worden geacht dat hij/zij ook nadat zijn/haar ouders uit elkaar zijn gegaan, met beide ouders contact houdt. Contact met beide ouders voorkomt identiteits- en loyaliteitsproblemen bij een kind.⁶ Artikel 9 IVRK geeft echter een tenzij-clausule: 'tenzij dit in strijd is met het belang van het kind'.

In strijd met het belang van het kind zijn volgens artikel 1:377a lid 3 BW bijvoorbeeld situaties waarin contact met beide ouders ernstig nadeel oplevert voor de geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van het kind of een van de ouders kennelijk ongeschikt is om voor het kind te zorgen. Dat hiervan sprake is moet niet alleen worden gesteld maar ook worden bewezen. Wat gesteld en bewezen is, is echter niet altijd de waarheid; er kan sprake zijn van valse beschuldigingen en manipulatie en/of het inzetten van het kind in de strijd.

⁴ M. Dullaert, *Vechtende ouders, het kind in de knel*. Adviesrapport over het verbeteren van de positie van kinderen in vechtscheidingen, Amsterdam: SWP 2014, p. 16.

⁵ Driesen 2016, p. 17-18.

⁶ *Scheiden... en de kinderen dan?* Agenda voor actie, p. 9.

Gelet hierop is het in ieder geval in het kader van de aanpak van ouderverstoting belangrijk dat er in objectieve zin aan waarheidsvinding wordt gedaan. Daarbij is het ook belangrijk dat de mening van het kind wordt meegenomen; het is namelijk nog maar de vraag of het kind oprecht geen contact meer wil met de ouder of dat het kind door manipulatie en druk van de andere ouder het contact afwijst.⁷

⁷ *Scheiden... en de kinderen dan?* Agenda voor actie, p. 9.

§1.2 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om medio juni 2020 een onderzoeksrapport aan de politie eenheid Den Haag te overhandigen waarin advies wordt gegeven over de rol van de politie bij omgangsproblematiek en ouderverstoting in de preventieve fase, door het zo vroeg mogelijk signaleren hiervan en het scheppen van duidelijkheid wanneer er sprake kan zijn van strafrechtelijke vervolging. Het advies kan in de toekomst gebruikt worden door de politie om minderjarige kinderen in deze situatie te beschermen en zo nodig op een eerder moment strafrechtelijke stappen te zetten om zo'n ouder die omgangsproblematiek en/of ouderverstoting in de hand werkt voor de rechter te brengen en te bestraffen.

§1.3 Centrale vraag

Op grond van de probleemanalyse en het doel van het onderzoek is de volgende centrale vraag geformuleerd:

Welk advies kan blijkens literatuur, wetsanalyse, jurisprudentie en interviews aan de politie eenheid Den Haag worden gegeven, over de manier waarop zij het beste kan optreden bij omgangsproblematiek en ouderverstoting in de preventieve fase, teneinde te bewerkstelligen dat ouders zich aan de (rechterlijke) omgangsregeling houden, en zij zich niet schuldig maken aan overtreding van artikel 279 Sr?

§1.4 Deelvragen

Ten behoeve van de beantwoording van deze centrale vraag, zijn een aantal theoretisch-juridische en praktijkgerichte deelvragen geformuleerd:

Theoretisch-juridische deelvragen:

1. Wat valt er onder artikel 279 Sr blijkens wetsanalyse en literatuuronderzoek?
2. Wat is de verhouding tussen de omgangsregeling en artikel 279 Sr blijkens literatuuronderzoek?

Praktijkgerichte deelvragen:

3. In welke gevallen leidt schending van de omgangsregeling blijkens jurisprudentieonderzoek tot strafrechtelijke vervolging op basis van artikel 279 Sr?
4. Wat is, met betrekking tot artikel 279 Sr, de huidige aanpak van politie eenheid Den Haag in de situatie dat een ouder de (rechtelijke) omgangsregeling niet nakomt blijkens literatuuronderzoek en interviews?
5. Welke (additionele) middelen heeft de politie eenheid Den Haag blijkens interviews nodig om de manier van optreden bij omgangsproblematiek en ouderverstoting te verbeteren, in die zin dat zij in een vroegtijdig stadium omgangsproblematiek en ouderverstoting kan herkennen zodat het strafrecht zo min mogelijk hoeft te worden ingezet?

§1.5 Operationaliseren van begrippen

Ten behoeve van de leesbaarheid en een juist begrip van dit onderzoek zijn de hieronder de volgende in de probleemanalyse, doelstelling van het onderzoek, centrale vraag en deelvragen abstracte begrippen geoperationaliseerd.

Het best: de manier van optreden door politie eenheid Den Haag, die de grootste kans van slagen heeft om ouders te dwingen zich aan een rechtelijke omgangsregeling te houden.

Preventieve fase: de periode waarin het strafrecht als een preventief middel kan functioneren.

Ouderverstoting: onttrekking aan het ouderlijk gezag, waarbij de ene ouder bewust en gericht, zonder legitieme reden, het kind bij de andere ouder vandaan houdt door het niet-naleven van de geldende omgangsregeling.

§1.6 Onderzoeksmethoden en verantwoording per deelvraag

Om antwoord te krijgen op de onderzoeksvragen zijn met name wet- en regelgeving, officiële publicaties, artikelen, jurisprudentie en literatuur geraadpleegd. Ook zijn er voor dit onderzoek interviews gehouden. In deze paragraaf zal uiteen worden gezet welke methoden van onderzoek zijn gebruikt om tot een beantwoording van de deelvragen te komen.

Deelvraag 1: Wat valt er onder artikel 279 Sr blijkens wetsanalyse en literatuuronderzoek?

In hoofdstuk 2 wordt door middel van theoretisch onderzoek uitgelegd wanneer er sprake is van een strafbare gedraging – te weten onttrekking aan het ouderlijk gezag – als bedoeld in artikel 279 Sr. Voor de beantwoording van deze deelvraag is gebruik gemaakt wetgeving, literatuur, jurisprudentie en het commentaar bij artikel 279 Sr zoals opgenomen in Tekst en Commentaar. Er is ook een koppeling gemaakt naar het burgerlijk recht, omdat niet alle bestanddelen van artikel 279 Sr louter van strafrechtelijke aard zijn.

Deelvraag 2: Wat is de verhouding tussen een omgangsregeling en artikel 279 Sr blijkens literatuuronderzoek?

In hoofdstuk 3 wordt aan de hand van theoretisch onderzoek beoordeeld wat er wordt verstaan onder gezag en welke verschillende gezagssituaties er worden onderscheiden alsmede wat er wordt verstaan onder omgang en in welke gevallen er recht op omgang bestaat. Dit deel van het onderzoek is vooral een civielrechtelijke aangelegenheid. Hierbij is gebruikt gemaakt van verschillende literaire bronnen, jurisprudentie en Kamerstukken.

Deelvraag 3: In welke gevallen leidt schending van de omgangsregeling blijkens jurisprudentieonderzoek tot strafrechtelijke vervolging op basis van artikel 279 Sr?

De derde deelvraag maakt deel uit van het praktijkgedeelte van het onderzoek en behelst een jurisprudentieonderzoek. Bij het selecteren van de jurisprudentie zijn de databanken van de websites Kluwer Navigator en rechtspraak.nl geraadpleegd. Omdat Kluwer Navigator bij het invoeren van dezelfde zoektermen meer resultaten opleverde dan rechtspraak.nl, is ervoor gekozen alleen van de databank van Kluwer Navigator gebruik te maken. Welke zoektermen er zijn gebruikt, zullen hieronder worden uitgewerkt.

Bij het selecteren van de jurisprudentie is ervoor gekozen om alleen uitspraken mee te nemen die na het arrest van de Hoge Raad van 15 februari 2005 zijn gewezen.⁸ De Hoge Raad heeft immers in dat arrest bepaald dat het niet-nakomen van de omgangsregeling een strafbare gedraging oplevert als bedoeld in artikel 279 Sr. In hoofdstuk 2 wordt nader op deze uitspraak ingegaan.

⁸ HR 15 februari 2005, ECLI:HR:2005:AR8250

Vanwege de omstandigheid dat het onderzoek zich voornamelijk richt op de regio Den Haag is in eerste instantie gezocht op jurisprudentie via de zoektermen: officiële uitspraken; rechtbank; rechtbank Den Haag, artikel 279 Sr en omgangsregeling.

Deze zoekopdracht leverde geen resultaten op. Het weglaten van de zoekterm ‘omgangsregeling’ resulteerde in 11 uitspraken. Echter, slechts één van deze uitspraken betrof een zaak waarin het ging om onttrekking van het ouderlijk gezag door het niet nakomen van de omgangsregeling. Deze uitspraak is meegenomen in het jurisprudentieonderzoek. De overige 10 uitspraken van de rechtbank Den Haag zijn buiten beschouwing gelaten, omdat de casuïstiek in deze zaken niet aansluit bij de het onderwerp van dit onderzoek.

Nu de rechtbank Den Haag slechts één voor dit onderzoek relevante uitspraak heeft gewezen, is ervoor gekozen om ook uitspraken van andere rechtbanken te betrekken bij het onderzoek. De zoekterm rechtbank Den Haag is weggelaten. De combinatie van de overige zoektermen, inclusief de zoekterm ‘omgangsregeling’ leverde een totaal op van 26 uitspraken. Niet al deze 26 uitspraken bleken bruikbaar en omdat bij dit praktijkonderzoek de nadruk ligt op de interviews (zie de hiernavolgende deelvragen) zijn er uiteindelijk 14 uitspraken geselecteerd. De geselecteerde uitspraken zijn bruikbaar voor het jurisprudentieonderzoek, omdat er in deze uitspraken sprake is van het niet nakomen van een omgangsregeling door een van de ouders en de ouder die zich daaraan schuldig heeft gemaakt niet ook nog in hetzelfde vonnis is veroordeeld wegens het plegen van andere strafbare feiten. Uiteindelijk is het de bedoeling dat er meer inzicht komt in welke gevallen tot vervolging op basis van artikel 279 Sr wordt overgegaan, in welke gevallen deze vervolging succesvol is en welke straffen er dan worden opgelegd. Zaken waarin er sprake is van een meerdaadse samenloop als bedoeld in artikel 57 Sr laten zich minder makkelijk vergelijken, omdat er slechts één straf wordt opgelegd.

Verder is er gekozen voor uitspraken van de rechtbank en niet van het gerechtshof of de Hoge Raad omdat de rechtbank als eerste een inhoudelijk oordeel velt over de strafzaak in zijn geheel en in het bijzonder de verweten strafbare gedraging en de feiten, nadat de officier van justitie heeft besloten om over te gaan tot vervolging. Het al dan niet instellen van hoger beroep wordt hier buiten beschouwing gelaten, omdat het hoger beroep zich vaak beperkt tot onderdelen van de beslissing in eerste aanleg. De Hoge Raad laat zich niet uit over feiten, maar alleen over de vraag of het recht correct is toegepast, zodat ook deze uitspraken voor dit onderzoek niet relevant zijn.

De op grond van het voorgaande geselecteerde uitspraken zijn te vinden in bijlage II. De uitspraken zullen worden geanalyseerd aan de hand van de volgende topics:

Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklaarde onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwarende) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
----------------	-----------------	---------------------	-----------------------------------	-------	--	--------------------------

De bestanddelen van artikel 279 Sr komen terug in de vorm van een topic. Zo is een van de topics de gezagssituatie. Voor een bewezenverklaring moet er immers sprake zijn onttrekking aan het ‘ouderlijk gezag’. Daarnaast is er de topic ‘leeftijd van het kind’. Voor een bewezen verklaring moet er sprake zijn van een minderjarige, waarbij het strafverzwarend geldt als een kind wordt onttrokken en de leeftijd van 12 jaar nog niet heeft bereikt. Dit zal onder andere worden opgenomen onder de topic ‘andere (evt. verzwarende) omstandigheden verdachte’. Verder moet er sprake zijn van onttrekking, waarbij het niet nakomen van de omgangsregeling een voorbeeld is. Ook is opzet vereist.

Naast deze 5 topics is het belangrijk om een beeld te krijgen hoe de omgang geregeld is. Daarbij is relevant of er sprake was van een door de rechter vastgestelde omgangsregeling en hoe de onderlinge verstandhouding en communicatie tussen ouders is. Verder is ook van belang of er al civiele procedures zijn gevoerd. Tenslotte is de uitspraak van de rechtbank en op welke gronden zij daartoe is gekomen van belang.

Deelvraag 4: Wat is, met betrekking op artikel 279 Sr, de huidige aanpak van politie eenheid Den Haag in de situatie dat een ouder de (rechtelijke) omgangsregeling niet nakomt blijkens literatuuronderzoek en interviews?

De vierde deelvraag betreft de tweede praktijkgerichte deelvraag. Bij deze deelvraag zijn 5 wijkagenten van verschillende wijken binnen de politie eenheid Den Haag geïnterviewd over de huidige aanpak van deze eenheid bij omgangsproblematiek en het niet-nakomen van omgangsregelingen.

Aan de hand van de navolgende topics zijn de antwoorden van de respondenten in analyseschema's verwerkt en zullen de conclusies in het resultatenhoofdstuk (hoofdstuk 4) worden toegelicht.

- Takenpakket wijkagent:

Aan de hand van deze topic wordt duidelijk wat de hoofdtaken van de wijkagenten zijn, wat tot hun werkveld behoort en waar zij zich dagelijks mee bezighouden.

- Omgangsproblematiek binnen de wijk:

Middels deze topic wordt duidelijk of er sprake is van omgangsproblematiek in de wijk waar de wijkagent werkzaam is en/of de wijkagent het probleem van het niet nakomen van de omgangsregeling herkent.

- (Zorg)meldingen:

Het noteren van incidenten en de dossiervorming is misschien wel een van de belangrijkere taken van de politie bij omgangsproblematiek.

Met behulp van deze topic wordt duidelijk hoe en wanneer wijkagenten meldingen rapporteren en wat daar vervolgens mee gebeurt en/of, en zo ja wanneer, hulpverlening in beeld komt.

- Contact met hulpverlening:

Middels deze topic wordt duidelijk of, en zo ja wanneer en op welke wijze, wijkagenten informatie delen met hulpverlening, zoals bijvoorbeeld Veilig Thuis. In dit verband wordt ook gekeken naar hoe het delen van informatie zich verhoudt tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

- Verwachting ouders:

Bij deze topic gaat het om de vraag wat ouders van de politie kunnen en mogen verwachten bij omgangsproblematiek of wanneer de ene ouder melding maakt van het niet nakomen van een omgangsregeling door de andere ouder.

- Vaardigheden en technieken:

Het is belangrijk om te weten of, en zo ja welke vaardigheden of technieken wijkagenten hebben die zij kunnen inzetten bij het sussen van een conflict en/of zij deze vaardigheden ook daadwerkelijk inzetten, of wellicht alleen handelen vanuit ervaring en gevoel.

- Civiel recht of strafrecht:

Tenslotte is het belangrijk hoe wijkagenten aankijken tegen de motie van D66 en de SP over het uitbreiden van de rol van de politie bij omgangsproblematiek en ouderverstoting. Deze topic maakt duidelijk of de politie eenheid Den Haag haareigen optreden bij de omgangsproblematiek en/of ouderverstoting voldoende vindt. De topic geeft voorts inzicht in de wijze waarop door de wijkagenten van de politie eenheid Den Haag wordt aangekeken tegen hun rol in dit soort situaties en in het verlengde daarvan of zij vinden dat dit soort situaties thuishoren in het strafrecht of in het civiele recht.

De transcripts van de interviews zijn opgenomen in de bijlagen van het onderzoek. Elke geïnterviewde (hierna: respondent) is, voorafgaand aan het interview, uitgebreid geïnformeerd met welk doel het interview is afgenomen en welke onderwerpen er centraal staan. Deze uitleg is in het transcript omwille van de leesbaarheid achterwege gelaten. Het interview zal daarom direct starten met informatie over de respondent (naam en functie).

Deelvraag 5: Welke (additionele) middelen heeft de politie eenheid Den Haag nodig om de manier van optreden bij omgangsproblematiek en ouderverstoting uit te breiden, blijkens interviews, waardoor zij in een vroegtijdig stadium omgangsproblematiek en ouderverstoting kunnen herkennen zodat het strafrecht zo min mogelijk ingezet hoeft te worden?

Ook voor de beantwoording van deze laatste deelvraag zal de onderzoeksmethode het toepassen van interviews zijn. Nadat bij de vorige deelvraag duidelijk is geworden hoe wijkagenten op dit moment omgaan met omgangsproblematiek, is het ook van belang om te weten wat zij nog nodig hebben om deze aanpak te kunnen verbeteren of te kunnen verbreden. Op welke punten zou de politie zich extra moeten inzetten en is het überhaupt nodig dat de politie zich meer met deze kwestie gaat bemoeien?

Voor dit onderzoek zijn de volgende 5 deskundigen geïnterviewd met ieder een eigen mening over op welke manier met deze problematiek moet worden omgegaan:

- Een operationeel specialist B binnen de politie eenheid Den Haag:

De heer [Naam] werkt nauw samen met wijkagenten en heeft precies een beeld hoe de politie binnen de Schilderswijk en omgeving met omgangsproblematiek wordt omgegaan. Hij licht in het interview toe of, en zo ja waarom, hij vindt dat het nodig is dat de politie extra taken krijgt om omgangsproblematiek extra aan te pakken.

- Tweede kamerlid SP:

Tweede Kamerlid [Naam] is degene die in december 2019 een motie over de aanpak van omgangsproblematiek en ouderverstoting heeft ingediend. Zijn visie over de aanpak van omgangsproblematiek en ouderverstoting is zeer waardevol, omdat hij, als politicus, een verandering in de aanpak van omgangsproblematiek bij de politie kan bewerkstelligen.

- Gedragswetenschapper en basispsycholoog Veilig Thuis:

Veilig Thuis heeft veel en nauw contact met de politie over Huiselijk geweldzaken en andere problematiek die zich achter de voordeur afspeelt. Het is om die reden zeer nuttig om de visie van Veilig Thuis te belichten.

- Een officier van justitie binnen de eenheid Den Haag:

Een officier van justitie is iemand die namens het Openbaar Ministerie (OM) optreedt als strafeiser in rechtszaken en die leiding geeft aan het opsporingsonderzoek door de politie. Een van de taken van de officier van justitie is bepalen of een verdachte voor de rechter dient te komen of niet.⁹

Het is interessant om te weten in welke gevallen de officier van justitie overgaat tot vervolging op grond van artikel 279 Sr en wanneer niet. Voor dit praktijkonderzoek is in eerste instantie contact gezocht met een officier van justitie met de portefeuille familie en jeugd. Vanwege Covid-19 is het niet gelukt om een officier van justitie met die portefeuille te interviewen.

⁹ Kronenberg & Wilde 2018, p. 155.

Wel is het gelukt om een interview af te nemen met een officier van justitie met de portefeuille internationale ontvoeringen. Deze officier van justitie is ook een enkele keer in aanraking gekomen met artikel 279 Sr zaken waarin enkel omgangsproblematiek speelt.

- Stichting Vader Kennis Centrum:

Voor dit onderzoek is contact gezocht met de oprichters van de Stichting Vader Kennis Centrum (hierna: VKC). Deze oprichters zijn ervaringsdeskundige op het gebied van familierechtelijke vraagstukken en hebben tevens beiden een zeer complexe echtscheiding meegemaakt. Vanuit hun werkzaamheden bij VKC adviseren, begeleiden en coachen zij een groot aantal personen, zowel vaders als moeders, bij hun problemen tijdens of na een complexe scheiding. Daarnaast zijn zij beiden werkzaam als (hoofd)inspecteur bij de Nationale politie.

- Rechter sector familie en jeugd

Voor dit onderzoek in contact gezocht met mr. C. van Leuven. Van Leuven is familierechter in Den Bosch en is al bijna 30 jaar bezig met het begeleiden van scheidingen, eerst als advocaat en daarna als rechter. Helaas is het niet gelukt om contact te krijgen met de heer van Leuven. Ook is er contact gezocht met familierechters van de rechtbank Den Haag. Er is jammer genoeg niet gereageerd op e-mails en daarom zijn er geen familierechters geïnterviewd voor dit onderzoek.

Aan de hand van de navolgende topics zijn de antwoorden van de respondenten in analyseschema's verwerkt en zullen de conclusies in het resultatenhoofdstuk (hoofdstuk 4) worden toegelicht.

- Het strafrecht als ultimum remedium

Het strafrecht wordt blijkens de hiervoor onder deelvraag 3 onderzochte jurisprudentie door rechters veelal gezien als het ultimum remedium. De vraag die in dit verband kan worden gesteld is hoe de verschillende partijen aankijken tegen het ultimum remedium van het strafrecht, en in het verlengde daarvan of het strafrecht al in een eerder stadium zou moeten of kunnen worden ingezet.

- Preventieve functie van het strafrecht

Als het strafrecht een preventieve functie zou krijgen, dan rijst de vraag hoe dat er concreet uit zou moeten komen te zien en hoe actief het optreden van de politie hierin zou moeten zijn.

- Waarheidsvinding

Respondenten is de vraag gesteld of de politie aan waarheidsvinding kan doen in situaties waarin de politie (nog) niet bezig is met het opsporingsonderzoek. Is deze term ook weggelegd voor de hulpverlenende taak van de politie? Kan de politie ook doen aan waarheidsvinding in de hulpverlenende taak?

- Kennis en specialisten

Kennis en specialisaties binnen de politieorganisatie kunnen zorgen voor een nieuwe kijk op de aanpak van omgangsproblematiek en ouderverstoting. Interessant is de vraag in hoeverre die kennis al aanwezig is en of (wijk)agenten dienen te worden bijgeschoold.

2. Onttrekking aan het ouderlijk gezag

Het strafrecht is de manier om ervoor de zorgen dat burgers zich aan de wet houden. Wanneer zij dit niet doen, lopen zij de kans om vervolgd te worden door het Openbaar Ministerie (hierna: OM) nadat er door de politie opsporingsonderzoek is gedaan. Dit hoofdstuk staat in het teken van artikel 279 Sr, waarin onttrekking van minderjarige kinderen aan het wettig gezag of opzicht strafbaar is gesteld. Allereerst zal een uitspraak van de Hoge Raad (hierna: HR) onder de aandacht worden gebracht. Vervolgens zal worden ingegaan op de bestanddelen van artikel 279 Sr. Tenslotte wordt het hoofdstuk afgesloten met een beschrijving van de problematiek bij de uitwerking van de eerder genoemde uitspraak.

§2.1 Niet nakomen van de omgangsregeling is strafbaar

Ingevolge artikel 279 lid 1 Sr wordt hij die opzettelijk een minderjarige onttrekt aan het wettig over hem gesteld gezag of aan het opzicht van degene die dit desbevoegd over hem uitoefent, gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of een geldboete van de vierde categorie. In lid 2 is bepaald dat indien list, geweld of bedreiging met geweld is gebezigd, of indien de minderjarige beneden de twaalf jaren oud is, een gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren of een geldboete van de vijfde categorie wordt opgelegd.

Bij deze strafbepaling kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de situatie waarin een minderjarige wordt ontvoerd door een ouder aan wie het kind niet is toegewezen. De Hoge Raad heeft in 2005 bepaald dat ook het niet nakomen van een rechtelijk vastgestelde (voorlopige) omgangsregeling onder de reikwijdte van artikel 279 Sr valt.¹⁰ Dit betekent dat wanneer een geldende omgangsregeling door een ouder niet wordt nagekomen, de andere ouder op grond van artikel 1:279 Sr aangifte kan doen van onttrekking van een minderjarige aan het wettig gezag of opzicht.

2.1.1 Opzet

Artikel 279 Sr bevat, net als alle andere artikelen in het wetboek van Strafrecht, een delictsomschrijving en een sanctienorm. In beginsel geldt dat iemand strafbaar is indien diegene zich schuldig maakt aan het strafbaar gestelde gedrag omschreven in de delictsomschrijving van het artikel. Dit gedrag moet vervolgens wederrechtelijk zijn, hetgeen wil zeggen dat de strafbaarheid niet kan worden weggenomen door een van de uitzonderingen zoals opgenomen in boek 1 Strafrecht. Verder geldt als eis dat het strafbare gedrag aan iemands schuld te wijten valt.¹¹

¹⁰ HR 15 februari 2005, ECLI:HR:2005:AR8250

¹¹ Mevis 2013, p. 197.

Opzet is verreweg het meest voorkomende en belangrijkste subjectieve bestanddeel.¹² De betekenis van het opzetvereiste wordt vooral bepaald door de vraag op welke bestanddelen van de delictsomschrijving de opzet gericht moet zijn geweest.

Als algemene interpretatieregel geldt dat opzet dan ook betrekking heeft op al de bestanddelen, tenzij dat leidt tot onaanvaardbare of kennelijk onbedoelde resultaten.¹³ Bij opzet hoeft niet te worden vastgesteld dat de betrokkene wist dat wat hij deed wederrechtelijk is en ook wettelijk strafbaar is gesteld. Dit wordt ook wel kleurloos opzet genoemd. In ons recht is dit niet vereist.¹⁴

Het opzetbegrip is in de rechtspraak ontleed in een drietal gradaties.

De zuiverste betekenis van opzettelijk handelen is het ‘willens en wetens’ handelen: met het volle besef van zijn eigen wil en de strekking van zijn handelen. De betrokkene streeft naar een voltooiing van een handeling.¹⁵

Interessant begrip is de voorwaardelijke opzet. Het gaat hier om de vraag of de betrokkene ook zou hebben gehandeld indien hij zekerheid had dat een bepaald gevolg zou intreden. Een voorstelling van een bepaald gevolg kan de betrokkene er immers van weerhouden een bepaalde handeling te verrichten. Bij voorwaardelijke opzet gaat het om het bewust aanvaarden van een aanmerkelijke kans op een bepaald gevolg.

Opzet in artikel 279 Sr (waarbij ook sprake kan zijn van voorwaardelijk opzet) moet gericht zijn op:

1. de omstandigheid dat het een minderjarige betreft; en
2. de wettigheid van het gezag of het bevoegd zijn van het opzicht.

2.1.2 Overige bestanddelen

Voorts is een van de andere bestanddelen van artikel 279 Sr onttrekking. De Hoge Raad heeft op 16 januari 2016¹⁶ geoordeeld dat er vier verschillende verschijningsvormen van onttrekking van toepassing zijn op zijn artikel 279 Sr:

1. ‘kinderroof’ door derden;
2. het onttrekken van het kind door de ouders gezamenlijk ten opzichte van bijvoorbeeld de Raad van de kinderbescherming;
3. het onttrekken van het kind door een van de ouders ten opzichte van de andere ouder met het (al dan niet gedeelde) wettelijk gezag; en

¹² Hulu 2018, p. 220.

¹³ Hulu 2018, p. 222- 223.

¹⁴ Kelk 2016, p. 256.

¹⁵ Kelk 2016, p. 259 t/m 261.

¹⁶ HR 26 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:111

4. het onttrekken van een kind door een derde, omdat het kind bij zijn ouders wegloopt en die derde het kind opvangt. Het gaat hierbij om degene die de minderjarige helpt.

Het onttrekken kan bestaan uit zowel het wegvoeren als het onttrokken houden aan het wettelijk gezag of bevoegd opzicht¹⁷, waarbij het voor een bewezenverklaring niet uitmaakt of de minderjarige blijvend of langdurig is onttrokken¹⁸.

Indien de vierde verschijningsvorm van onttrekking intreedt, is het voor een bewezenverklaring niet van belang of degene die het kind opvangt ook het initiatief heeft genomen tot of eventueel heeft bijgedragen aan het besluit van het kind om weg te lopen. Aan de bestanddelen van het artikel kan dus net zo goed zijn voldaan als het kind zelf besloten heeft weg te lopen. Wat echter wel van belang is voor een bewezenverklaring, is dat de dader beslissende invloed heeft gehad op de scheiding tussen de minderjarige en de ouder met gezag of het bevoegd opzicht.¹⁹ Zo volgde een bewezenverklaring in een uitspraak van de Hoge Raad uit 2010²⁰, omdat de verdachte beslissende invloed had op de scheiding van het kind en de ouder doordat die verdachte:

1. wist dat de ouders van het minderjarige kind niet wilden dat zij bij hem verbleef;
2. het minderjarige kind desondanks, nadat zij was wegelopen van huis, op haar verzoek bij het station heeft opgehaald en mee naar zijn huis had genomen; en
3. het kind twee nachten bij hem en een partner heeft laten verblijven.

Ook is de Hoge Raad tot een bewezenverklaring gekomen in een uitspraak van 2014. In die zaak ging het om een gezaghebbende ouder die zijn minderjarige kind meenam naar het buitenland zonder toestemming van de andere gezaghebbende ouder, om daar vervolgens zijn verblijf te nemen.²¹

In de eerdergenoemde uitspraak van de Hoge Raad van 26 januari 2016 was sprake van een gezaghebbende vader die met zijn kind in het buitenland verbleef terwijl de rechtbank op dat moment al een beschikking af had gegeven waarin was bepaald dat het kind bij de moeder moest verblijven. Dat de vader had aangegeven een rechtelijke uitspraak van een buitenlandse rechter over dezelfde kwestie af te willen wachten, deed daar niets aan af. Het argument dat moeder onvoldoende gedaan zou hebben de kinderen terug te krijgen, achtte de Hoge Raad dan ook onvoldoende om aan een bewezenverklaring in de weg te staan.²²

¹⁷ HR 19 juni 1956, ECLI:NL:HR:1956:49

¹⁸ HR 13 december 1966, ECLI:NL:PHR:1966:AB4700

¹⁹ HR 22 april 1958, ECLI:NL:HR:1958:121

²⁰ HR 14 september 2010, ECLI:NL:PHR:2010:MB3959

²¹ HR 11 februari 2014, ECLI:NL:HR:2014:302

²² HR 26 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:111

Tenslotte kunnen ook beide gezaghebbende ouders zich schuldig maken aan onttrekking, namelijk door na de ondertoezichtstelling door de kinderrechter met de kinderen naar het buitenland te vertrekken en hen daardoor weg te houden bij Bureau Jeugdzorg.²³

Het volgende bestanddeel van artikel 279 Sr is dat er sprake moet zijn van een minderjarige. Degene die wordt onttrokken aan het gestelde gezag of opzicht is minderjarig als bedoeld in artikel 1:233 BW. Het gaat om de persoon die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, die niet is gehuwd dan wel een geregistreerd partner heeft of heeft gehad. Deze persoon is evenmin meerderjarig verklaard op basis van artikel 1:253ha BW.²⁴ Daarnaast geldt het strafverzwarend als de onttrekking plaatsvindt bij een minderjarige beneden de 12 jaar.²⁵

De minderjarige staat onder het wettige gezag. Dit zijn de ouders (voor zover zij de oudelijke macht hebben over de minderjarige), de voogd of een ander die rechtstreeks door de wet of via de rechter het gezag heeft verkregen. Het is echter wel van belang voor een bewezenverklaring dat bekend is en ook vaststaat wie op het moment van de onttrekking het gezag over het minderjarige kind uitoefende.²⁶

Tenslotte kan de wettig gezagdrager een bevoegd opzichter aanwijzen, indien de minderjarige aan hem of haar is toevertrouwd voor de opvoeding en verzorging. Degene die tot het wettelijk gezag bevoegd is kan de minderjarige onttrekken aan het bevoegd opzicht door zich niet te houden aan de rechtelijke omgangsregeling.²⁷

Tijdens of na een echtscheidingsprocedure kan de ouder waaraan het kind is toevertrouwd, zowel het wettig gezag als het bevoegde opzicht over de minderjarige uitoefenen.²⁸

§2.2 Uitwerking politie en OM

Steeds meer zien we recente nieuwsberichten waarin een van de gezaghebbende ouders het kind bij de andere gezaghebbende ouder vandaan houdt, door zich niet te houden aan een omgangsregeling.²⁹ De politie zoekt naar oplossingen, maar zoals eerder beschreven is de motie van SP en D66 over de uitbreiding van taken van de politie in de preventieve fase in de Tweede Kamer verworpen.

²³ HR 6 februari 2018, ECLI:NL:HR:2018:157

²⁴ Artikel 1:233 jo. 1:253ha BW

²⁵ Artikel 279 lid 2 Strafrecht

²⁶ HR 31 januari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BU6921

²⁷ Tekst & Commentaar strafrecht, artikel 279 Sr, aant. 8d

²⁸ HR 8 februari 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR8024

²⁹ B. Gotink, *‘zelf met uitspraak van de rechter krijgt vader niet altijd contact met eigen kind’*, AD 24 april 2020, ad.nl.

M. Hasselerharm, *‘Franks zoon wil hem na de scheiding niet meer zien: ‘het werd steeds heftiger’*, AD 18 januari 2020, ad.nl.

M. Wijbrands, *‘Patrick mag zijn zoon niet zien: ik mocht niet eens bij de eindmusical van groep 8 zijn’*, AD 28 maart 2020, ad.nl.

Middels artikel 130 lid 6 RO heeft het college van procureurs-generaal aanwijzingen gegeven aan het Openbaar Ministerie (hierna: OM) over de uitwerking van het onttrekken van een minderjarige aan het ouderlijk gezag. Hierover is op 15 maart 2018 de richtlijn voor strafvordering bij onttrekking minderjarige aan wettig gezag in werking getreden.³⁰

Verschillende motieven kunnen ten grondslag liggen aan het onttrekken van een minderjarige aan het ouderlijk gezag. De richtlijn geeft in ieder geval aan dat als er sprake is van het niet nakomen van de omgangsregeling, er in eerste instantie civielrechtelijke maatregelen zijn aangewezen.

Toch is er in de hierboven genoemde artikelen sprake geweest van uitgebreide civielrechtelijke procedures, waarna in de meeste gevallen, de vader alsnog geen omgang heeft gekregen met zijn kind.

In 2015 hebben de toenmalige Nationale ombudsman en Kinderombudsman onderzoek gedaan naar de rol van de politie bij problemen bij de nakoming van een omgangsregeling tussen ouder(s) en kind. In het naar aanleiding daarvan verschenen rapport wordt beschreven wat men in alle redelijkheid kan verwachten van de politie bij problemen bij de nakoming van omgangsregelingen.³¹

Uit voormeld onderzoek is gebleken dat er – zowel binnen het politiekorps als daarbuiten – verschillend wordt gedacht over het al dan niet optreden van de politie bij omgangsproblemen en dat agenten het over het algemeen lastig vinden hoe zij civielrechtelijke vonnissen moeten handhaven wanneer daar bijvoorbeeld in is opgenomen ‘sterke arm’.³² Voorts blijkt uit voormeld onderzoek dat er nog steeds onvoldoende aangiften worden opgenomen omdat de politie regelmatig denkt dat het OM hier toch niks mee zal gaan doen.³³

Hoewel dit onderzoek dateert uit 2015 is dit nog onverminderd actueel, aangezien er sinds het onderzoek nagenoeg niets is veranderd. Het is belangrijk dat duidelijk wordt wat de politie extra kan doen om deze problematiek in een vroeg stadium op te sporen en hieraan gevolg te geven.

³⁰ Staatscourant 12 maart 2018, nr. 13539.

³¹ M. Dulleart, ‘Veiligheid voorop: onderzoek van de Nationale ombudsman en de kinderombudsman naar de rol van de politie bij problemen bij de nakoming van een omgangsregeling tussen ouder(s) en kind, 2015.

³² ‘Veiligheid voorop: onderzoek van de Nationale ombudsman en de kinderombudsman naar de rol van de politie bij problemen bij de nakoming van een omgangsregeling tussen ouder(s) en kind’, 2015, p. 18.

³³ ‘Veiligheid voorop: onderzoek van de Nationale ombudsman en de kinderombudsman naar de rol van de politie bij problemen bij de nakoming van een omgangsregeling tussen ouder(s) en kind’, 2015, p. 12 en 13.

3. Gezag en omgang

In het vorige hoofdstuk is uiteengezet wat artikel 279 Sr precies inhoudt. Duidelijk is geworden dat deze strafrechtelijke bepaling nauw verband houdt met het civiele recht en dan in het bijzonder de rechten en plichten die kinderen en ouders ten aanzien van elkaar hebben. Deze rechten en plichten zijn neergelegd in Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW).

§3.1 Ouderlijk gezag

3.1.1 Gezag en voogdij

Regels over gezag over minderjarige kinderen zijn te vinden in titel 14 boek 1 van het BW. Volgens artikel 1:245 staan minderjarigen onder gezag. Onder gezag verstaat het BW twee soorten, namelijk het ouderlijk gezag en voogdij. Het ouderlijk gezag omvat de plicht en het recht het kind op te voeden en te verzorgen. Het wordt door de ouders gezamenlijk uitgeoefend of door één ouder. Voor voogdij geldt dat een ander dan de ouder het gezag wordt uitgeoefend. Dit kunnen één of twee natuurlijke personen zijn, maar ook bijvoorbeeld een rechtspersoon. Een voogd kan enerzijds door de ouder worden benoemd of anderzijds door de rechter.³⁴ Zowel de voogd als degene die het ouderlijk gezag heeft hebben verschillende rechten en plichten ten aanzien van het kind. Het gezag heeft betrekking op de persoon van de minderjarige, het bewind over zijn vermogen en zijn vertegenwoordiging in burgerlijke handelingen, zowel in als buiten rechte. Daar komt bij dat degene die gezag uitoefent tevens aansprakelijk is voor schade veroorzaakt door de minderjarige.³⁵

3.1.2 Uitoefening van gezag

Het ouderlijk gezag wordt, ingevolge artikel 1:251 BW en artikel 1:253aa BW, door de ouders van rechtswege gezamenlijk uitgeoefend over de tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap geboren kinderen. Het ouderlijk gezag omvat de plicht het kind op te voeden en te verzorgen. Hieronder wordt in ieder geval verstaan de zorg en verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn van het kind, voor zijn veiligheid en voor de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid. Hierbij wordt uitdrukkelijk vermeld dat ouders geen geestelijk of lichamelijk geweld of enig andere vernederende behandeling toepassen. Dat brengt ons meteen bij een uitspraak van het Gerechtshof uit 2017 waarin werd bepaald dat voor strafbaarheid op grond artikel 300 lid 4 Sr – waarin is bepaald dat met mishandeling gelijk wordt gesteld opzettelijke benadeling van de gezondheid – niet alleen wordt uitgegaan van het veroorzaken van lichamelijke pijn, letsel of onlust, maar ook voor mishandelingen van psychische aard.³⁶

³⁴ Mellema-Kranenburg & Cornelissen 2018, p. 27.

³⁵ Mellema-Kranenburg & Cornelissen 2018, p. 28

³⁶ GH Den Haag 31 mei 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1539

Bij ouders die niet met elkaar gehuwd zijn of een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan, werkt het gezag anders. In beginsel oefent namelijk de moeder van het kind het – éénhoofdig – gezag uit. Willen beide ouders gezamenlijk het gezag verkrijgen dan kunnen zij gezamenlijk een verzoek indienen bij een gezagsregister tot aantekening van het gezamenlijk gezag.³⁷ Dit verzoek wordt alleen ingewilligd indien de ouders niet eerder het gezag over het kind hebben uitgeoefend (artikel 1:252 lid 1 BW).

§3.2 Omgang na de scheiding

3.2.1 Een stukje geschiedenis

Sinds 2 november 1995 kent Nederland het ouderlijk gezag. Tussen 1995 en 1998 moesten ouders zich wenden tot de rechtbank om gezamenlijk gezag te verzoeken. Wanneer zij dit niet deden werd aan één van hen het eenhoofdig gezag toegewezen.³⁸ Sinds 1998 geldt dat het ouderlijk gezag na beëindiging van het huwelijk of het geregistreerd partnerschap in principe voortduurt. Het kan ook zijn dat de rechter op verzoek van een van de ouders bepaalt dat het gezag aan een van beiden toekomt in plaats van aan hen gezamenlijk. Hierbij stelt de rechter het belang van het kind voorop. De rechter kan altijd besluiten het gezag te wijzigen, indien dit in het belang van het kind noodzakelijk is.³⁹

Sinds maart 2009 is de ‘Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding’ in werking getreden.⁴⁰ Deze wet is gericht op het verminderen van scheidings- en omgangsproblematiek en gaat ervan uit dat voortgezet ouderschap bij scheiding de norm is en dat beide ouders, ook na scheiding, verantwoordelijk zijn voor de verzorging, opvoeding en ontwikkeling van hun kinderen. Tevens zijn in dit wetsvoorstel twee normen opgenomen ten aanzien van de ouderlijke verantwoordelijkheid. Ten eerste de verplichting ingevolge artikel 1:247 lid 3 BW van de ene ouder om de band met het minderjarige kind en de andere ouder te bevorderen en ten tweede de verplichting tot omgang met de andere ouder die niet het gezag uitoefent.⁴¹ Deze twee normen vinden hun grondslag in artikel 8 EVRM.

3.2.2 Het ouderschapsplan

Ouders die hun huwelijk of geregistreerd partnerschap beëindigen, of samenwonende ouders met gezamenlijk gezag die uit elkaar gaan, zijn verplicht een ouderschapsplan op te stellen.⁴² Het familieprocesrecht met betrekking tot het verplichte ouderschapsplan is opgenomen in artikel 815 Rv jo. artikel 828 Rv.

³⁷ Mellema-Kranenburg & Cornelissen 2018, p. 24.

³⁸ Jubutana, p. 27.

³⁹ Mellema-Kranenburg & Cornelissen 2018, p. 23.

⁴⁰ Wet van 27 november 2008, *Stb.* 2008, 500.

⁴¹ *Kamerstukken II* 2004/05, 30145, 3.

⁴² Artikel 1:247 lid 5 BW jo. artikel 1:247a BW

Het ouderschapsplan moet in ieder geval bevatten, afspraken over de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken, de kinderalimentatie en de uitwisseling van informatie over de minderjarige kinderen.

Daarnaast kunnen ouders in het ouderschapsplan ook nog andere afspraken maken aangaande hun kinderen. Ouders zijn verplicht om bij het opstellen van het ouderschapsplan de kinderen te betrekken, voor zover dit mogelijk is gezien de leeftijd en ontwikkeling van het kind/de kinderen.⁴³

3.2.3 De omgangsregeling

Ingevolge artikel 1:377a heeft een kind recht op omgang met zijn ouders en met degene die in een nauwe persoonlijke betrekking tot hem staat. Ook de ouder die niet met het gezag is belast heeft het recht op en de verplichting tot omgang met zijn kind. Het individueel recht van het kind om omgang met zijn ouders te kunnen hebben vloeit voort uit artikel 8 EVRM, het recht op eerbieding van het privéleven en de vervulling daarvan. Indien de wet spreekt over een ouder, dan wordt daar een juridische ouder mee bedoeld. De juridische ouder hoeft niet altijd de biologische ouder te zijn, zoals bijvoorbeeld bij adoptie.

Over het algemeen hebben anderen dan de juridische ouders geen specifiek recht op omgang met het kind, maar het recht op omgang gaat echter een stuk verder. Volgens artikel 1:377a lid 2 heeft ook degene die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind, recht op omgang. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de verwekker van het kind of de opa of oma die meermalen per week op de kleinkinderen past. Personen die een beroep doen op deze nauwe persoonlijke betrekking tot het kind zullen moeten aantonen waar deze nauwe persoonlijke betrekking dan uit blijkt.⁴⁴ Enkel het biologisch vaderschap is hiervoor onvoldoende.⁴⁵

In het ouderschapsplan worden onder andere afspraken met betrekking tot de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken, ook wel ‘omgang’ of ‘omgangsregeling’ genoemd, gemaakt. Mocht het de ouders niet lukken overeenstemming te bereiken over een omgangsregeling, dan kan ieder van hen op grond van artikel 1:253a jo. 1:377a BW de rechter vragen hierover een beslissing te nemen.

Wanneer de rechter een omgangsregeling vaststelt, zijn ouders verplicht zich hieraan te houden.

Onderling afgesproken of door de rechter vastgestelde omgangsregelingen kunnen zonder tussenkomst van de rechter worden gewijzigd wanneer partijen het daarover eens zijn.

Zijn partijen het niet eens over een wijziging van de omgangsregeling, dan zal de rechter daarover een beslissing dienen te nemen.

⁴³ Spruijt & Kormos, p. 116.

⁴⁴ HR 22 februari 1985, ECLI:NL:HR:1985:AG4966

⁴⁵ HR 26 januari 1990, ECLI:NL:PHR:1990:AD1018

Op grond van artikel 1:377e BW kan de rechtbank op verzoek van de ouders of een van hen of van degene die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind de eerder overeengekomen dan wel de eerder door de rechter vastgestelde omgangsregeling wijzigen op grond dat nadien de omstandigheden zijn gewijzigd of dat bij het nemen van de beslissing van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan.

3.2.4 Ontzegging van de omgang

De rechter kan altijd de omgang met zijn of haar kind ontzeggen, als het voldoet aan de vereisten die zijn opgenomen in artikel 1:377a lid 3 BW. De omgang wordt slechts ontzegd indien:

- omgang ernstig nadeel zou opleveren voor de geestelijke of lichamelijke ontwikkeling van het kind, of;
- de ouder of degene die in een nauwe persoonlijke betrekking tot het kind kennelijk ongeschikt of kennelijk niet in staat moet worden geacht tot omgang; of
- het kind dat twaalf jaren of ouder is, bij zijn verhoor van ernstige bezwaren tegen omgang met zijn ouder of met degene met wie hij in een nauwe persoonlijke betrekking heeft doen blijken; of
- omgang anderszins in strijd is met zwaarwegende belangen van het kind.

§3.3 Gerechtelijke middelen

Ouders proberen er bij een conflict vaak eerst samen uit te komen met behulp van bijvoorbeeld een mediator of met een advocaat. Redelijk nieuw is de ‘collaborative divorce’. In dit geval onderhandelen advocaten, financieel deskundigen en een coach vanaf het begin over een oplossing.⁴⁶ Wanneer het niet lukt om deze middelen effectief in te zetten, dan moet er toch meer naar een juridische oplossing worden gezocht. In deze paragraaf komen de dwangmiddelen uit het Burgerlijk Wetboek aan de orde en de uitgebreidere dwangmiddelen uit het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering die ingezet kunnen worden door een civiele rechter om ervoor te zorgen dat een omgangsregeling wordt nageleefd.

3.3.1 Middelen vanuit het BW

Ingevolgde artikel 1:250 BW kan de rechtbank een bijzondere curator benoemen. De rechter doet dit wanneer de belangen op het gebied van de verzorging en opvoeding dan wel het vermogen van de minderjarige in strijd zijn met de belangen van de met het gezag belaste ouder(s) of bijvoorbeeld de voogd. De rechter staat het vrij te bepalen wie er als bijzondere curator wordt aangesteld. De richtlijn bijzondere curator geeft echter wel als voorwaarde voor benoeming aan dat er sprake moet zijn van recente en aantoonbare ervaring in het familierecht en in het bijzonder afstammingszaken; en aantoonbaar cursus(sen) en of opleiding(en) hebben gevolgd inzake het familierecht en met name het afstammingsrecht.⁴⁷ Vaak zal de bijzondere curator een onafhankelijk persoon zijn, bijvoorbeeld een advocaat, een orthopedagoog of een psycholoog.⁴⁸

Op basis van artikel 1:253n BW jo. artikel 1:251a BW kan de rechter op verzoek van de niet met elkaar gehuwde ouders of één van hen het gezamenlijk gezag beëindigen en bepalen dat het gezag over het kind voortaan toekomt aan één van hen indien er een onaanvaardbaar risico is dat het kind klem of verloren zou raken tussen de ouders en niet te verwachten is dat hierin binnen afzienbare tijd voldoende verbetering in zal komen, of wijziging van het gezag anderszins in het belang van het kind noodzakelijk is.⁴⁹

⁴⁶ Vechtende ouders, *het kind in de knel: adviesrapport over het verbeteren van de positie van kinderen in vechtscheidingen*.

⁴⁷ Richtlijn bijzondere curator, p. 4.

⁴⁸ Vechtende ouders, *het kind in de knel: adviesrapport over het verbeteren van de positie van kinderen in vechtscheidingen*, p. 21.

⁴⁹ Ingeval de wijziging van het gezag gelijktijdig wordt gedaan in het kader van de echtscheidingsprocedure dan vindt dit verzoek zijn grondslag in artikel 1:251a BW.

Indien een minderjarige in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de zorg die in verband met het wegnemen van de bedreiging noodzakelijk is voor de minderjarige of voor zijn ouders of de ouders die het gezag uitoefenen, door de ouders niet of onvoldoende wordt geaccepteerd en er niet wordt verwacht dat ouders of degene die het gezag dragen dit binnen een gestelde termijn wel zullen doen, dan kan de rechter op basis van artikel 1:255 BW het kind onder toezicht stellen.

Verder heeft de rechter de mogelijkheid om op verzoek van één van de ouders, op basis van artikel 1:251a BW, het gezag van het kind te wijzigen. De rechter kan het hoofdverblijf van het kind wijzigingen, indien dit voor het kind wenselijk wordt geacht.⁵⁰ Tenslotte kan de rechter de kinderalimentatie matigen, op grond van artikel 1:399 BW. Onder omstandigheden kan de rechter de alimentatie tevens opschorten of ontzeggen. Deze mogelijkheid heeft de Hoge Raad in 2014 expliciet gegeven, desondanks dit soms in het nadeel van het kind kan zijn.⁵¹

3.3.2 Dwangmiddelen uit het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

De rechter kan op grond van artikel 611a Rv dwangsommen opleggen, ingeval er niet aan de hoofdveroordeling wordt voldaan. Als de nakoming van de hoofdveroordeling dusdanig ernstig is, kan nakoming van de omgangsregeling af worden gedwongen via een kort geding. Het opleggen van een dwangsom is een middel dat ook kan worden ingezet ten behoeve van het effectueren van een omgangsregeling. Een dwangsom kan volgens de Hoge Raad tevens worden verbonden aan het wijzigen of bij het vaststellen van de omgangsregeling.⁵²

Op basis van artikel 585 Rv kan op verlangen van een ouder de rechter de tenuitvoerlegging bij lijfswang toestaan.

De rechtbank Groningen heeft in 2007 geoordeeld dat de lijfswang een persoonlijke vrijheidsbeneming inhoudt en dat het daarom moet worden gezien als een ultimum remedium. Ofwel, andere dwangmiddelen moeten eerst zijn geprobeerd. In deze uitspraak achtte de rechtbank, gelet op de omstandigheden van het geval, de toepassing van lijfswang als uiterst dwangmiddel gerechtvaardigd.⁵³ De rechtbank Limburg heeft in 2014 de tenuitvoerlegging van de lijfswang laten plaatsvinden op het moment dat de omgang behoorde plaats te vinden.⁵⁴

De tenuitvoerlegging van een beschikking met behulp van een sterke arm is geregeld in artikel 812 en 813 Rv. Dit is het enige dwangmiddel dat er voor kan zorgen dat een omgangsregeling direct wordt nagekomen.

⁵⁰ HR 25 april 2008, ECLI:NL:HR:2008:BC5901

⁵¹ HR 17 januari 2014, ECLI:NL:HR:2014:91

⁵² HR 4 april 2000, ECLI:NL:PHR:2000:AA5522

⁵³ Rb 21 juni 2007, ECLI:NL:RBGRO:2007:BB9198

⁵⁴ Rb 22 augustus 2014, ECLI:NL:RBLIM:2014:7432

De rechter zal dit evenwel niet zomaar opleggen; ook hiervoor geldt dat eerst alle andere dwangmiddelen moeten zijn geprobeerd en dat “de sterke arm” dus alleen maar dient als uiterst redmiddel.⁵⁵ Deze rechterlijke beslissing zorgt in de praktijk toch nog vaak voor problemen.

Uit het reeds in hoofdstuk 2 aangehaalde rapport van de Nationale ombudsman en Kinderombudsman blijkt dat agenten in situaties waarin de omgang niet wordt nagekomen zich onthouden van het fysiek trekken aan kinderen, tenzij de veiligheid van de kinderen in het geding is.

Wanneer er op het moment dat de omgang niet wordt nagekomen geen sprake is van direct gevaar, zullen de meeste agenten niet optreden als sterke arm en actie ondernemen ter uitvoering van de omgangsregeling.⁵⁶

⁵⁵ Artikel 587 Rv

⁵⁶ *Veiligheid voorop! De rol van de politie bij problemen bij de nakoming van een omgangsregeling tussen ouder(s) en kind* 2015 p. 11.

4. Resultaten

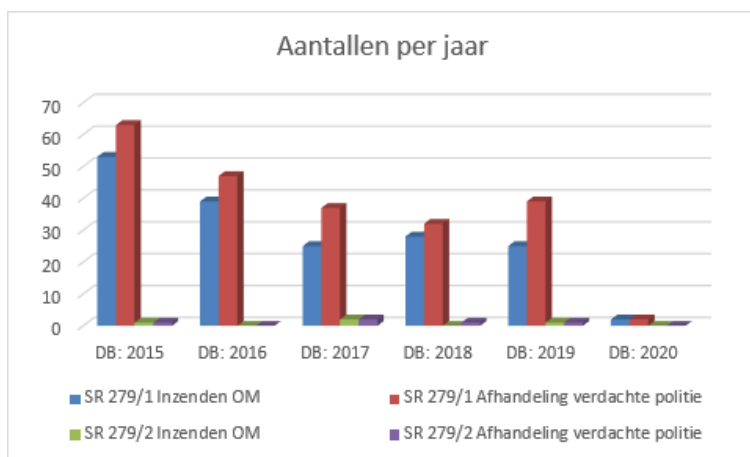
In dit hoofdstuk zullen de resultaten van het jurisprudentieonderzoek en de interviews worden toegelicht. Hierdoor kan er een antwoord worden gegeven op de vraag in welke gevallen een schending van de omgangsregeling tot strafrechtelijke vervolging en veroordeling leidt, wat de huidige aanpak van de politie eenheid Den Haag is wanneer ouders een (rechterlijke) omgangsregeling niet nakomen, en welke middelen de politie nodig zou hebben om de omgangsproblematiek te beperken zodat het strafrecht minder ingezet hoeft te worden.

Aan de resultaten van elke deelvraag is een aparte paragraaf gewijd.

§4.1 Vervolging op basis van artikel 279 Sr

4.1.1 Politiecijfers

Ouders die te maken krijgen met omgangsproblematiek kunnen, zoals eerder gezien, aangifte doen van onttrekking aan het ouderlijk gezag. Bij de politie eenheid Den Haag gaan de cijfers over aangiften terug tot en met 2015. Het onderstaande figuur geeft weer hoeveel aangiften er de afgelopen jaren zijn gedaan op basis van artikel 279 lid 1 en lid 2 Sr.⁵⁷

DB: Dader bekend

Met afhandeling verdachte politie wordt bedoeld het totaal aantal zaken wat in behandeling is genomen door de politie. Dit kan hebben geleid tot een reprimande, maar ook inzendingen naar het OM of een sepot.

Ten eerste valt op aan dit figuur dat het aantal aangiften van artikel 279 lid 2, waarin het gaat over minderjarigen beneden de 12, vele malen lager ligt dan een aangifte op basis van lid 1. De politie eenheid Den Haag heeft hiervoor als verklaring gegeven dat er vaker gekozen wordt voor de algemenere bepaling uit lid 1.⁵⁸ De officier van justitie kan bij het opstellen van de dagvaarding er altijd nog voor kiezen zijn tenlastelegging op lid 2 te gronden.⁵⁹

⁵⁷ De voor de figuur gebruikte cijfers zijn ontleend aan de door de politie verstrekte gegevens. Deze gegevens zijn in bijlage Ia opgenomen.

⁵⁸ Persoonlijke communicatie J. Valk, d.d. 8 april 2020, bijlage Ib.

⁵⁹ Artikel 261 lid 1 Sv

Verder valt op dat er relatief weinig aangiften worden gedaan van onttrekking aan het ouderlijk gezag, ondanks dat de cijfers aantonen dat er jaarlijks vele ouders scheiden en dat er zeker zo'n 16.000 gezinnen last hebben van een vechtscheiding.⁶⁰

4.1.2 Twee manieren van onttrekking aan het ouderlijk gezag

In het kader van dit onderzoek zijn veertien uitspraken van verschillende rechtbanken geselecteerd en bestudeerd, waarin sprake was van vervolging wegens onttrekking aan het ouderlijk gezag als bedoeld in artikel 279 Sr. In één zaak is de officier van justitie niet-ontvankelijk verklaard in zijn vervolging.⁶¹ De overige dertien zaken hebben geleid tot een veroordeling. In acht van de dertien uitspraken die tot een veroordeling wegens onttrekking aan het ouderlijk gezag hebben geleid, is de verdachte veroordeeld tot een gevangenisstraf. In de overige vijf zaken is een werkstraf opgelegd. In het merendeel van de uitspraken waarin een gevangenisstraf werd opgelegd – te weten zes – betrof het een deels voorwaardelijke gevangenisstraf. In één zaak betrof het een onvoorwaardelijke gevangenisstraf en in een andere zaak een geheel voorwaardelijke gevangenisstraf. De uitspraken waarin de verdachte een taakstraf is opgelegd, ging het in één uitspraak om een onvoorwaardelijke taakstraf, bij twee uitspraken om een deels voorwaardelijke taakstraf en in de overige twee uitspraken om een geheel voorwaardelijke taakstraf.

Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt verder dat artikel 279 Sr feitelijk voor twee verschillende strafbare gedragingen wordt ingezet. Enerzijds betreft het de onttrekking aan het ouderlijk gezag door het minderjarige kind mee te nemen naar het buitenland – dit wordt ook aangeduid als internationale kinderontvoering⁶² – en anderzijds onttrekking aan het ouderlijk gezag door het niet nakomen van een door de rechter vastgestelde omgangsregeling. In zeven⁶³ van de acht uitspraken die hebben geleid tot het opleggen van een gevangenisstraf, was er sprake van internationale kinderontvoering. Opvallend is dat alle zeven uitspraken het telkens de vader is die het delict heeft gepleegd. In een uitspraak van de rechtbank Noord-Holland⁶⁴ was er sprake van een situatie waarin twee kinderen met de leeftijd beneden de 12 jaar door de vader waren meegenomen naar Egypte en uiteindelijk voor een periode van 15 jaar waren onttrokken aan het ouderlijk gezag van de moeder. De moeder had alleen het gezag over deze twee minderjarigen. De vader is uiteindelijk veroordeeld tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf voor de duur van vijf jaar.

⁶⁰ M. Dullaert, *Vechtende ouders, het kind in de knel. Adviesrapport over het verbeteren van de positie van kinderen in vechtscheidingen*, Amsterdam: SWP 2014, p. 16.

⁶¹ Zie bijlage III, uitspraak 10, pagina 36.

⁶² Politie online, www.politie.nl, 'zoek op: internationale kinderontvoering'

⁶³ Zie bijlage III, uitspraak 1, 2, 3, 4, 5, 7 en 8.

⁶⁴ Rb 14 oktober 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:8401

Ook in het geval van uitspraak acht was er sprake van eenhoofdig gezag van de moeder. In de overige vijf uitspraken waarin er sprake was van internationale kinderontvoering hadden de ouders samen het gezag over de minderjarige kinderen.

Zoals hiervoor is aangegeven heeft de rechtbank in acht uitspraken de verdachte veroordeeld tot een gevangenisstraf. In zeven uitspraken was er sprake van internationale kinderontvoering en bij één uitspraak⁶⁵ was er sprake van herhaaldelijke onttrekking van de minderjarige dochter door de moeder (die belast was met het eenhoofdig gezag) aan het bevoegd opzicht van de vader.

Het ging hier om een situatie waarin de moeder – ondanks diverse uitspraken van de civiele rechter – de tussen de vader en de dochter van kracht zijnde omgangsregeling niet nakwam. De minderjarige dochter stond ook onder toezicht van een gezinsvoogdij-instelling. De rechtbank heeft de moeder wegens het meermalen onttrekken van de minderjarige dochter aan het bevoegd opzicht van de vader veroordeeld een gevangenisstraf voor de duur van 204 dagen, met aftrek, waarvan 180 dagen voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar en een werkstraf voor de duur van tien uren. De deels voorwaardelijke gevangenisstraf straf is opgelegd bij wijze van stok achter de deur om de moeder ervan te weerhouden opnieuw (soortgelijke) strafbare feiten te plegen.⁶⁶

Evenals in uitspraak elf ging het ook in de vijf uitspraken, waarbij geen gevangenisstraf werd opgelegd, om onttrekking aan het ouderlijk gezag door het niet-nakomen van een door de rechter vastgestelde omgangsregeling. Wat gelijk opvalt is dat niet alleen in uitspraak elf de strafbare gedraging gepleegd werd door de moeder, maar dat dit ook het geval is in vier van de vijf uitspraken waarin eveneens sprake was van onttrekking aan het ouderlijk gezag door het niet-nakomen van een door de rechter vastgestelde omgangsregeling en dat in alle vijf de uitspraken er sprake was van gezamenlijk gezag van de ouders.

In drie uitspraken waarin er sprake is van onttrekking aan het ouderlijk gezag door de moeder door het niet-nakomen van een door de rechter vastgestelde omgangsregeling zou het gedrag van de moeder kunnen worden gekoppeld aan het ouderverstotingssyndroom. Bij het ouderverstotingssyndroom valt immers te denken aan het minachten van de verstoten ouder en hem/haar irreëel negatief voorstellen, het boycotten van de verstoten ouder en het verbreken van de contacten tussen het kind en de verstoten ouder. Maar ook het bewust aanbrengen van foute informatie zoals de moeders in de nader te noemen uitspraken hebben gedaan, is een uitingvorm van het ouderverstotingssyndroom.⁶⁷ In uitspraak twaalf betrof het een situatie waarin de moeder forse beschuldigingen uitte jegens vader, die volgens de rechtbank overigens onvoldoende onderbouwd waren en die door de vader werden ontkend. De moeder uitte daarbij ook haar zorgen over de kinderen wanneer zij bij de vader waren.

⁶⁵ Zie bijlage III, uitspraak 11.

⁶⁶ Zie bijlage III, uitspraak 11, r.o. 9.

⁶⁷ Driesen 2016, p. 40.

Deze zorgen vonden slechts beperkt steun in de stukken in het dossier, zodat het volgens de rechtbank onvoldoende duidelijk was dat het aan de schuld van de vader te wijten was dat er problemen waren ontstaan bij de kinderen.⁶⁸ Daarnaast werd in een andere uitspraak de omgangsregeling opgeschort door een vermoeden van seksueel misbruik van de minderjarige. Dit strafbare feit zou door de vader gepleegd zijn. Deze vermoedens werden door de civiele rechter als onvoldoende onderbouwd terzijde geschoven.

Nadat de omgangsregeling weer was hervat heeft moeder er willens en wetens voor gekozen de omgangsregeling alsnog niet na te komen. De opstelling van moeder heeft volgens de rechtbank een negatieve invloed gehad op de verhouding tussen vader en kind.⁶⁹

Twee uitspraken verdienen in het bijzonder toelichting, te weten: uitspraak negen en tien.

In uitspraak negen, van de rechtbank Amsterdam, ging het om een omgangsregeling die door de moeder niet werd nagekomen. De raadsman heeft zich in die zaak op het standpunt gesteld dat er sprake is van een civiele kwestie, omdat de vader zich nog niet heeft gewend tot de civiele rechter met een vordering tot het opleggen van dwangmaatregelen in verband met het niet nakomen van de omgangsregeling. Onder verwijzing naar de uitspraak van de rechtbank Maastricht⁷⁰, moet het OM om die reden niet-ontvankelijk worden verklaard in zijn vervolging, aldus de raadsman.

In de uitspraak van de rechtbank Maastricht, waarnaar de raadsman in uitspraak negen heeft verwezen heeft de vader meerdere malen aangifte gedaan van onttrekking aan het ouderlijk gezag, nadat moeder meerdere malen de omgangsregeling niet was nagekomen. In deze uitspraak hadden partijen zich nog niet gewend tot de civiele rechter. De verdediging heeft in deze zaak twee punten naar voren gebracht: ten eerste dat er sprake is van een civiele kwestie en dat de benadeelde partij de civielrechtelijke wegen eerst moet bewandelen en ten tweede dat het niet naleven van een omgangsregeling niet onder de delictsomschrijving van artikel 279 Sr valt, waarbij is verwezen naar een beschikking van het gerechtshof 's-Hertogenbosch.⁷¹

Het gerechtshof oordeelde in die zaak het volgende:

Het hof is van oordeel dat de gedragingen van beklaagde (het niet meegeven van [zoon] aan klager in het kader van de omgangsregeling) niet te kwalificeren is als 'onttrekken van een minderjarige aan het wettig over hem gesteld gezag' als bedoeld in artikel 279 van het Wetboek van Strafrecht is. Gezag, als bedoeld in artikel 1:247 Burgerlijk Wetboek, reikt verder dan het enkele recht op omgang. Het niet naleven van een omgangsregeling door de ene ouder, betekent niet per definitie dat er een inbreuk wordt gemaakt op het recht c.q. de plicht van de andere ouder tot het uitoefenen van het gezag.

Immers het ouderlijk gezag gaat verder dan slechts een omgangsregeling en kan ook uitgeoefend worden op die momenten dat er geen sprake is van een daadwerkelijke omgang met het minderjarige kind.

⁶⁸ Zie bijlage III, uitspraak 12.

⁶⁹ Zie bijlage III, uitspraak 13.

⁷⁰ Zie bijlage III, uitspraak 10.

⁷¹ GH 29 september 2009, ECLI:NL:GHSHE:2009:BK9072

De rechtbank Maastricht heeft in haar overwegingen verwezen naar een brief van de Minister van Justitie⁷² waarin de strafbaarstelling van het niet nakomen van een omgangsregeling is opgenomen. Hierin wordt gesteld dat er een uitgebreid scala aan civielrechtelijke dwangmiddelen zijn. De Minister beschouwt het strafrecht als ultimum remedium en ziet het strafrecht niet als een geëigend middel om omgangsproblematiek op te lossen.

Uit het voorgaande volgt naar het oordeel van de rechtbank Maastricht dat het niet nakomen van een omgangsregeling in beginsel moet worden gehandhaafd door de middelen van civielrechtelijke aard. Ook heeft de wetgever, vooralsnog, geen aparte strafbaarstelling opgenomen voor het niet nakomen van de omgangsregeling. De rechtbank oordeelt dat er geen plaats is voor strafrechtelijke handhaving waar nog civielrechtelijke mogelijkheden zijn. Het OM wordt in de zaak niet-ontvankelijk verklaard in zijn vervolging.

Het door de raadsman in uitspraak negen gevoerde verweer ten aanzien van de ontvankelijkheid van het OM slaagt niet; de rechtbank Amsterdam komt tot een volstrekt ander oordeel dan de rechtbank Maastricht. De rechtbank Amsterdam heeft – voor zover hier van belang – het volgende overwogen:

‘In artikel 167, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering is het opportuniteitsbeginsel verwoord. Dit houdt in dat het Openbaar Ministerie, op grond van zijn eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot het al dan niet strafrechtelijk vervolgen van verdachten, de in het geding zijnde belangen kan afwegen. Deze belangenafweging staat, in geval van vervolging, slechts marginaal ter beoordeling van de rechter. Slechts indien het Openbaar Ministerie in redelijkheid niet tot vervolging had kunnen besluiten, of wanneer anderszins sprake is van schending van enig beginsel van behoorlijke procesorde, kan het recht tot strafvervolging vervallen worden verklaard.

Het is de rechtbank niet gebleken dat in de onderhavige zaak van een dergelijke situatie sprake is, ook al heeft de aangever wellicht niet alle civielrechtelijke dwangmiddelen bij de civiele rechter afgedwongen. Vast staat in ieder geval dat in de beschikking van de kinderrechter van de rechtbank Amsterdam van 2 januari 2008 afspraken zijn gemaakt over een omgangs- en vakantieregeling. Vervolgens is op 3 april 2008 door de Voorzieningenrechter te Amsterdam tussen aangever en verdachte een vonnis gewezen waarin de omgangsregeling nader is uitgewerkt. De reguliere omgangsregeling vormt geen probleem tussen aangever en verdachte, maar vanaf 2008 zijn aangever en verdachte in conflict over de interpretatie van de vakantieregeling. Sindsdien hebben aangever en verdachte over en weer al dan niet middels advocaten gecorrespondeerd en tevergeefs getracht om hier overeenstemming over te krijgen. Met de raadsman is de rechtbank van oordeel dat in een geval als het onderhavige eerst het nodige op civielrechtelijk gebied dient te worden betracht, echter in dit geval kan niet worden geoordeeld dat er zodanig weinig civielrechtelijke pogingen zijn ondernomen dat dit aan de ontvankelijkheid van de officier van justitie in haar vervolging in de weg zou moeten staan. Het verweer wordt verworpen.’”⁷³

⁷² Kamerstukken II, 2002/03 28600-VI nr. 105.

⁷³ Bijlage III, uitspraak 9, r.o. 2, alinea 3 e.v.

Tussenconclusie

Er wordt relatief weinig aangifte gedaan van onttrekking aan het ouderlijk gezag. Wanneer er wel aangifte wordt gedaan en de aangifte leidt tot strafvervolging, dan is er ofwel sprake van onttrekking van het minderjarige kind aan het ouderlijk gezag door het meenemen van het minderjarige kind naar het buitenland, zonder de toestemming van de andere gezaghebbende ouder, ook wel internationale kinderontvoering genoemd, dan wel sprake van onttrekking aan het ouderlijk gezag door het niet nakomen van een door de rechter vastgestelde omgangsregeling. In het geval van internationale kinderontvoering zijn het de vaders die deze delicten plegen en deze strafbare gedraging wordt telkens bestraft met een al dan niet (deels) voorwaardelijke gevangenisstraf. In de zaken waarin het gaat om onttrekking aan het ouderlijk gezag door het niet nakomen van een door de rechter vastgestelde omgangsregeling, is het juist de moeder die in het verdachtenbankje zit. Het niet nakomen van een omgangsregeling kan onder bepaalde omstandigheden leiden tot ouderverstoting. De rechtbank legt bij deze vorm van onttrekking aan het ouderlijk gezag een al dan niet (deels) voorwaardelijke werkstraf op. Strafrechtelijke vervolging wegens het niet nakomen van een omgangsregeling geldt als ultimum remedium, in die zin dat het niet nakomen van een omgangsregeling in beginsel moet worden gehandhaafd door de middelen van civielrechtelijke aard. Over het antwoord op de vraag of de civielrechtelijke middelen (volledig) moeten zijn uitgeput voordat het strafrecht aan bod kan komen bij het niet nakomen van de omgangsregeling, wordt verschillend gedacht.

§4.2 Aanpak omgangsproblematiek politie

In deze paragraaf zal duidelijk worden wat er wordt verstaan onder de taken van de politie, hoe groot de omgangsproblematiek binnen de politie eenheid Den Haag is en op welke manier de politie hier op dit moment mee omgaat. Daarnaast zal duidelijk worden of wijkagenten voor zichzelf een actieve rol zien weggelegd bij omgangsproblematiek of dat zij dit bij voorkeur overlaten aan hulpverleners.

4.2.1 Politietaken

Aan de politie als organisatie is een aparte wet gewijd, de Politiewet 2012. Artikel 3 van de Politiewet stelt twee duidelijke taken aan het optreden van de politie. Enerzijds de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en anderzijds het verlenen van hulp aan hen die hulp behoeven.

Deze tweede taak, het verlenen van hulp aan hen die hulp behoeven, is een belangrijke taak, waarvan de betekenis nog wel eens wordt onderschat. De politie is echter een van de zeer weinige hulpverlenende instanties die 24 uur per dag, 7 dagen per week klaar staat om hulp te verlenen. Zij worden gebeld bij spoed, wanneer niemand weet wat te doen in bepaalde situaties en wanneer de reguliere hulpverlening niet bereikbaar is (bijvoorbeeld buiten kantooruren). Ook heeft de politie tot taak hulp te verlenen aan het slachtoffer van een strafbaar feit. Het moge duidelijk zijn dat de politie in het kader van haar hulpverlenende taak niet in de eerste plaats optreedt als een strafrechtelijk orgaan, maar als orgaan van de strafrechtspleging.⁷⁴

De daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde is nader uitgewerkt in paragraaf 2.3 van de Politiewet. In artikel 12 wordt gesproken over de ‘strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde’ en het verrichten van taken ten dienste van justitie. De politie heeft zoals hierboven beschreven dus twee kerntaken, waarvan de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde dus kennelijk bestaat uit: het handhaven van de openbare orde, strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en het verrichten van taken ten behoeve van justitie.⁷⁵

Ten aanzien van omgangsproblematiek bij gescheiden ouders in de regio eenheid Den Haag zijn voor dit onderzoek een aantal wijkagenten geïnterviewd. Aan hen is gevraagd hoe zij hun taken als wijkagent zouden omschrijven, gekoppeld aan de omgangsproblematiek. Waar zij het in ieder geval allen over eens zijn is dat zij in de hoedanigheid van wijkagent veel signaleren en adviseren. Zo geeft respondent vier bijvoorbeeld aan dat zij zichzelf beschouwd als een soort informant. Zij verzamelt allerlei informatie en op basis daarvan gaat zij ermee aan de slag. De hulpdiensten zijn als het ware meer bezig met het plakken van pleisters; zij komen ter plaatse als er nood is. Maar de wijkagent gaat op zoek naar lange termijn oplossingen.⁷⁶

⁷⁴ Mevis 2013, p. 102.

⁷⁵ Mevis 2013, p. 103.

⁷⁶ Zie bijlage IV, analyseschema A, respondent 4.

Respondent twee geeft aan dat er de afgelopen jaren (te) veel werkzaamheden op het bordje van de wijkagent terecht zijn gekomen en dat er nu wordt gezien welke werkzaamheden er kunnen worden afgestoten. Respondent twee zegt ook vooral bezig te zijn met het zoeken naar oplossingen wanneer er een conflict is geweest. Dit wordt door respondent drie beaamt.⁷⁷

Respondent een heeft uitgebreid verteld waar zij zich als wijkagent nog meer op richt. Zij geeft aan dat zij elke dag begint met het lezen van een dagrapportage. Zij kan zich dan inlezen in alle incidenten die hebben plaatsgevonden en bepaalt op basis daarvan wat zij in die situatie nog kan betekenen. Zij geeft verder aan veel contact te hebben met partners, zoals Veilig Thuis, de woningbouw en de gemeente. Zij noemt zichzelf ook wel ‘de oren en ogen van de wijk’.⁷⁸

Daarnaast geeft respondent vijf aan dat verwijzen een belangrijke taak is als het gaat om omgangsproblematiek. Hiermee doelt zij op het verwijzen naar de juiste hulpverlenende instanties aan de gezinnen die hulp behoeven. Ook respondent drie geeft aan dat zij vaak casussen overdraagt aan hulpverleners.⁷⁹

Naast de hierboven beschreven taken geeft respondent een aan dat zij nog een andere taak heeft, namelijk handhaven en benoemt respondent vier haar hulpverlenende taak als wijkagent.

4.2.2 Omgangsproblematiek binnen de wijk

Aan de wijkagenten is gevraagd of zij de omgangsproblematiek binnen hun wijk herkennen en of zij weten hoe zij hiermee moeten omgaan. De antwoorden die zij gaven liggen redelijk op een lijn. Omgangsproblematiek en dan met name het niet nakomen van een omgangsregeling wordt herkend door alle respondenten. Respondenten 1, 2, 3 en 4 geven aan het een lastig onderwerp te vinden.⁸⁰ Respondent een geeft daarbij aan dat deze problematiek niet snel zichtbaar is. Letsel of bijvoorbeeld een blauwe plek is daarentegen wel zichtbaar. Ten aanzien van omgangsproblematiek ligt dat dus anders.

Respondenten een en twee geven aan dat de casussen altijd erg verschillend zijn en dat het vaak lastig beoordelen is wie er de waarheid spreekt. Zo geeft respondent drie aan dat het vaak gebeurt dat de vader wordt beschuldigd van allerlei dingen, zoals kindermishandeling of drankmisbruik. Dit is toch informatie waar zij iets mee moeten en wat zij moeten controleren. Dat kost echter veel tijd. Daarnaast, zo geeft respondent twee aan, kan in negen van de tien gevallen niet worden aangetoond dat er een rechterlijke omgangsregeling is vastgesteld die de omgang met het kind wel of niet rechtvaardigt.

⁷⁷ Zie bijlage IV, analyseschema A, respondent 2 en 3.

⁷⁸ Zie bijlage IV, analyseschema A, respondent 1.

⁷⁹ Zie bijlage IV, analyseschema A, respondent 5 en 3.

⁸⁰ Zie bijlage IV, analyseschema B, respondent 1, 2, 3 en 4.

Respondent vier geeft aan dat er vaak überhaupt niets is geregeld, vaak niet eens het gezag. Tegenwoordig vraagt zij altijd eerst of het kind door de vader is erkend en of het gezag is geregeld.

Respondent vijf geeft aan dat zij niet verwacht dat haar wijk meer omgangsproblematiek heeft dan andere wijken: elke wijk heeft namelijk ouders die gaan scheiden.

Ondanks dat zij niet iedereen over een kam wil scheren, geeft zij wel aan dat zij merkt dat de ruzies van ouders met een IQ lager dan gemiddeld, vaak heftiger zijn. Ook zegt zij dat het voorkomt dat ouders zich melden met een omgangsregeling en dat zij als politieagent een ex-partner kan bellen met de mededeling dat hij/zij zich in het belang van het kind aan de omgangsregeling moet houden.⁸¹

Wat ouders vaak verwachten is dat de politie een kind van de ene naar de andere ouder brengt, zo zeggen respondenten een, twee, vier en vijf.⁸² Dit is echt een misvatting. Wat ouders wel kunnen verwachten is dat zij advies krijgen, dat zij hun verhaal kunnen doen en dat daar waar mogelijk in gesprek wordt gegaan met de kinderen. Tenslotte geven respondenten een, drie en vijf aan dat ouders ook kunnen verwachten dat de politie hen doorverwijst naar de juiste hulpverlenende instanties.

4.2.3 Zorgmelding en contact met hulpverlening

Alle respondenten geven aan dat als er een incident plaatsvindt waarbij een kind betrokken is, hiervan een zorgmelding wordt opgemaakt. Deze zorgmelding gaat vervolgens naar Veilig Thuis. Veilig Thuis doet een screening en verwijst een gezin vervolgens door naar de juiste hulpverlenende instantie. Respondent twee geeft aan dat er bij echte nood een crisisinterventieteam benaderd kan worden, dat gelijk beoordeelt of het kind uit huis moet worden geplaatst. Dit komt echter zelden voor. Het komt wel vaak voor dat er een zorgmelding opgemaakt moet worden. Respondent drie geeft aan dat zij er soms meerdere op een dag opmaakt. Zo'n 80 procent van alle zorgmeldingen die binnen komen bij Veilig Thuis, worden gedaan door de politie. Daarnaast wordt elke zorgmelding gecontroleerd op kwaliteit door speciale jeugdspecialisten.⁸³

Naast het opmaken van de zorgmeldingen heeft de politie ook contact met de hulpverlening. De wijkagenten is gevraagd hoe het contact verloopt en hoe vaak zij contact hebben met de hulpverleners. Respondent een, drie en vijf geven aan dat het contact met de hulpverlening erg goed is. Er is wekelijks overleg waarin de situaties van gezinnen worden besproken. Respondent een geeft daarbij aan dat zij altijd kan bellen naar de hulpverlening en dat zij elkaar over en weer kunnen bereiken mochten zij informatie van elkaar nodig hebben. Respondent twee en vier geven aan dat er weinig terugkoppeling is over bepaalde casussen.

⁸¹ Zie bijlage IV, analyseschema B, respondent 5.

⁸² Zie bijlage IV, analyseschema E, respondent 1, 2, 4 en 5.

⁸³ Zie bijlage IV, analyseschema C.

Zo geeft respondent twee een voorbeeld van een situatie waarin een klein jongetje uit huis werd geplaatst. Een tijd later werd het jongetje weer teruggeplaatst bij zijn eigen gezin, zonder dat de wijkagent daarvan op de hoogte was gesteld.

Hij kwam er pas achter toen het weer helemaal mis was. Dan is het eigenlijk al te laat. Hij geeft aan dat een terugkoppeling in een dergelijke situatie wel heel fijn was geweest. Respondent vier geeft aan dat een terugkoppeling haar ook enthousiast maakt.

Tenslotte vindt respondent vijf het niet nodig om een heel A4 met informatie teruggekoppeld te krijgen. Zij geeft aan dat er regelmatig terugkoppeling is door middel van een wekelijks overleg. Dat is voor haar genoeg. Zij geeft aan dat agenten met vragen weten bij wie zij terecht kunnen.⁸⁴

Wijkagenten dienen rekening te houden met de Algemene Verordening Gegevensbescherming, zegt respondent vier. Zij pleit voor een landelijk systeem waardoor het makkelijker wordt om informatie op te zoeken buiten het politiesysteem om. Respondent twee geeft aan dat de politie en de hulpverleners werken met convenanten, waardoor zij informatie met elkaar kunnen delen. Hulpverleners halen echter veel informatie bij de politie vandaan, maar andersom krijgt de politie weinig informatie terug. Hij geeft aan dat hij het fijn vindt om zoveel mogelijk over kinderen te weten. Ook respondent een geeft aan dat organisaties huiverig zijn wanneer het gaat om informatie delen. Zij vindt dat alle informatie mag worden gedeeld als het gaat om de veiligheid van kinderen.

4.2.4 Civielrecht of strafrecht?

Bij omgangsproblematiek denken veel mensen toch aan het civiele recht. Ook de wijkagenten zijn niet heel erg fan van het inzetten van het strafrecht bij het oplossen van deze problematiek. De ene wijkagent is hier iets stelliger in dan de ander. Zo zegt respondent twee dat de politie er is om boeven te vangen. Een ouder die een kind bij zich houdt, ziet hij niet echt als een boef. Ouders hebben geen straf nodig, maar hulp. Respondenten drie en vijf geven aan dat het strafrecht in beeld komt op het moment dat iemand zich niet houdt aan een civielrechtelijke uitspraak. Op het moment dat dwangmiddelen dus echt niet werken, dan moet er strafrechtelijk worden doorgepakt. Respondent vijf geeft echter wel aan dat haar voorkeur toch eerder bij bemiddeling ligt. Respondent een geeft aan dat het bewijstechnisch lastig ligt; de strafbare feiten moeten volgens haar stelselmatig plaatsvinden. Daarnaast ligt het er ook aan wat iemand wil bereiken met een aangifte. Als vervolging het doel is, dan moet er ook bewijs zijn.⁸⁵

Tussenconclusie

Naar aanleiding van de gesprekken met wijkagenten kan worden vastgesteld hoe de aanpak van wijkagenten bij omgangsproblematiek is.

⁸⁴ Zie bijlage IV, analyseschema C.

⁸⁵ Zie bijlage IV, analyseschema F.

Van elk incident waarbij een kind betrokken is en waarbij er sprake is van een zorgelijke situatie, wordt een zorgmelding gemaakt.

Na een kwaliteitscontrole van de melding, wordt deze naar Veilig Thuis gestuurd. Hiermee legt de politie de zorg bij de hulpverleners. Het contact met hulpverleners is over het algemeen goed, maar in sommige gevallen kan de terugkoppeling vanuit de hulpverlening beter.

De wijkagenten proberen alle ouders te voorzien van advies, proberen signalen op te pikken, horen beide kanten van het verhaal aan en gaan zo nodig in gesprek met de kinderen.

Wat zij (liever) niet doen bij het niet nakomen van een omgangsregeling, is het kind van de ene ouder naar de andere ouder brengen. Hulpverleners bij omgangsproblematiek laten zij liever over aan de juiste hulpverlenende instanties.

§4.3 Verbetering optreden politie

In dit hoofdstuk zullen de resultaten worden besproken, behorende bij de vijfde deelvraag. Het ultimatum remedium van het strafrecht komt aan de orde, maar ook de preventieve functie van het strafrecht. Bij de preventieve functie van het strafrecht kan waarheidsvinding, kennis en specialisatie een rol bij spelen.

4.3.1 Strafrecht als ultimatum remedium

Uit paragraaf 4.1 is duidelijk geworden dat de onttrekkingen aan het ouderlijk gezag die voortvloeien uit omgangsproblematiek pas strafrechtelijk vervolgd worden op het moment dat er civielrechtelijk weinig tot geen opties meer zijn. Aan de respondenten is gevraagd hoe zij aankijken tegen het strafrecht als ultimatum remedium.

Respondenten twee en vijf zitten duidelijk op één lijn; volgens hen kan het strafrecht gezien worden als een middel om uiteindelijk een straf te voorkomen.⁸⁶ Het moge duidelijk zijn dat het niet altijd kan blijven bij een waarschuwing. Op een gegeven moment moet er worden doorgepakt en moet er daadwerkelijk straf volgen. Respondent vijf geeft daarbij aan dat een gepaste straf in zo'n geval het wijzigingen van het hoofdverblijf zou zijn of het afnemen van het gezag. Het strafrecht is nu een ultimatum remedium, maar zou meer een optimum remedium⁸⁷ moeten zijn. Respondent vier stelt dat het inzetten van het strafrecht niet in alle gevallen de beste oplossing is. Het kan soms beter zijn om andere wegen te bewandelen en daarnaast heeft het strafrecht een totaal andere dimensie, vanwege de gevolgen (een veroordeling leidt bijvoorbeeld tot een strafblad). Het strafrecht is daarom een middel dat je niet gelijk inzet. Respondent drie zegt dat er beter gekeken moet worden naar onderliggende problematiek. Als dat niet gebeurt zouden er gevaarlijke situaties kunnen ontstaan.

⁸⁶ Zie bijlage V, analyseschema A, respondent 2 en 5.

⁸⁷ Met optimum remedium wordt in dit verband bedoeld: kiezen voor een aanpak die het best bijdraagt aan het oplossen van maatschappelijke problemen.

Respondent een geeft tenslotte aan dat wanneer een omgangsregeling niet wordt nagekomen, dit een strafbaar feit oplevert. Deze feiten worden dan ook gewoon vervolgd.⁸⁸

4.3.2 Preventieve functie van het strafrecht

Aan de respondenten is de vraag gesteld hoe zij aankijken tegen de preventieve functie van het strafrecht als het gaat om omgangsproblematiek en ouderverstoting.

Dit komt neer op het op een andere manier inzetten van het strafrecht met als doel het daadwerkelijk voorkomen van strafrechtelijke vervolging.

De ideeën over het inzetten van het strafrecht als preventief middel lijken bij respondenten twee en vijf hand in hand te gaan. Zo geeft respondent twee aan dat de politie het strafrecht preventief kan inzetten door simpelweg iemand te wijzen op het feit dat diegene fout zit en dat, wanneer hij/zij hiermee doorgaat, dit strafrechtelijke consequenties kan hebben. Ook respondent vijf verwacht dat wanneer mensen hiermee geconfronteerd worden, de regels wel zullen worden nageleefd, aangezien niemand zit te wachten op een strafblad.⁸⁹ Respondent drie geeft aan dat wanneer de politie een melding krijgt dat een omgangsregeling niet wordt nagekomen, de preventieve fase al voorbij is. Volgens haar zou je in het kader van preventie bij de geboorte van het kind al meer kunnen ondernemen, namelijk door het vastleggen van omgangsregels. Respondent een geeft aan dat de aanpak van de politie in elke regio anders is. Respondent een is zelf werkzaam aan politiebureau Hoefkade in Den Haag en vindt dat er in het kader van preventie voldoende wordt gedaan. Hij geeft daarbij als voorbeeld dat er in Zoetermeer maar één politiebureau is dat toezicht moet houden op een veel groter gebied. Het kan niet anders dan dat de wijkagenten in Zoetermeer bijvoorbeeld minder contact hebben met scholen, hulpverlening en dat zij zich focussen op andere problematiek. Wel geeft hij aan dat er in het kader van preventie gedacht kan worden aan een stopgesprek, zoals op dit moment bij stalking gebeurt.⁹⁰ Tenslotte vraagt respondent vier zich af of het preventief optreden bij omgangsproblematiek wel een taak van de politie is. Hij geeft aan dat er vast en zeker een rol voor de politie is weggelegd, maar in welke gevallen dit dan zou moeten zijn, is nog onduidelijk.⁹¹

4.3.3 Waarheidsvinding

Respondent vijf heeft de onderzoeker in een vrij laat stadium, namelijk op het moment van correspondentie over het plannen van het interview, gewezen op een door de respondent uitgevoerd onderzoek, waarbij er is gekeken naar de rol van de politie bij complexe (echt)scheidingsproblematiek. De aanbevelingen die voortvloeien uit dit onderzoek zijn gericht aan de Nationale politie. Respondent vijf ziet een waarheidsvindingrol voor de politie weggelegd in het kader van preventief optreden.

⁸⁸ Zie bijlage V, analyseschema A.

⁸⁹ Zie bijlage V, analyseschema B, respondent 2 en 5.

⁹⁰ Zie bijlage V, analyseschema B, respondent 1.

⁹¹ Zie bijlage V, analyseschema B, respondent 3, 1 en 4.

Een juiste beoordeling, behandeling en verslaglegging aan het begin van een scheidingsproces kan verdere escalatie voorkomen.⁹² Respondent twee benadrukt daarnaast dat de politie in staat moet kunnen zijn te beoordelen wat er daadwerkelijk gebeurd is.

Als er geen acuut gevaar dreigt voor een kind, dan kan een ongefundeerde beschuldiging, die nog niet is uitgezocht, er niet toe leiden dat een kind wordt weggehouden bij de andere ouder.

Agenten zouden zoveel mogelijk op zoek moeten gaan, naar wat er in een gezin gebeurt.⁹³

Ook respondent drie geeft aan dat het handig kan zijn als er meer wordt onderzocht, maar geeft ook aan dat daar wellicht geen tijd voor is, gezien de hoeveelheid meldingen per dag. Volgens respondent een gaat de politie alleen op basis van een aangifte aan de slag met het onderzoek. Respondent vier geeft tenslotte aan dat er geen aangifte nodig is om een onderzoek in te stellen. Politie en justitie kunnen dit ambtshalve doen.

Toch komt het in de praktijk wel voor dat bij dit soort strafbare feiten pas een onderzoek wordt ingesteld op basis van een aangifte. Politie en justitie gaan namelijk niet zelf op zoek naar dit soort strafbare feiten. Hij ziet dan ook geen waarheidsvindingrol in de hulpverlenende taak van de politie. Feitenvaststelling is volgens hem alleen aan de orde op het moment dat de politie bezig is met opsporing.⁹⁴

4.3.4 Kennis en specialisten

Respondent een is van mening dat een wijkagent een hele ervaren surveillant is, die dagelijks te maken krijgt met deze problematiek. Zij weten volgens hem wel hoe zij moeten omgaan met situaties waarin een omgangsregeling niet wordt nagekomen. Zij hebben na jaren ervaring immers genoeg mensenkennis. Ook respondent vier is van mening dat de kennis over dit onderwerp voldoende aanwezig is binnen de politieorganisatie. Daarnaast geeft hij wel aan dat hij het begrijpt dat niet iedere wijkagent evenveel kennis heeft over omgangsproblematiek. Zij kunnen voor informatie wel altijd bij hun collega's terecht en er worden tegenwoordig steeds meer vragen doorgespeeld naar het OM.

Desondanks kan volgens respondent vier extra voorlichting geen kwaad.⁹⁵ Respondenten twee en vijf zouden graag zien dat er een aantal specialisten worden ingezet per regio. Respondent vijf denkt dat er een taak ligt voor de politie aan de voorkant van het probleem. Er is alleen voldoende kennis en specialisme nodig om dit daadwerkelijk ten uitvoer te brengen. Een aanpak van de politie aan de voorkant van het probleem, zal er uiteindelijk voor zorgen dat dit in minder gevallen leidt tot strafrechtelijke vervolging.

⁹² Zie bijlage V, analyseschema C, respondent 5.

⁹³ Bijlage V, analyseschema C, respondent 2.

⁹⁴ Bijlage V, analyseschema C, respondent 3, 1 en 4.

⁹⁵ Bijlage V, analyseschema D, respondent 1 en 4.

Tenslotte geeft respondent drie aan dat het wenselijk kan zijn voor de politie als zij extra kennis zouden hebben, zodat zij bijvoorbeeld beter kunnen beoordelen of onderzoeken of bepaalde situaties veilig zijn voor een kind.⁹⁶

Tussenconclusie

Aan de hand van de resultaten is duidelijk geworden dat de meerderheid van de respondenten een rol ziet weggelegd voor de politie om het strafrecht als een preventief middel toe te passen bij omgangsproblematiek. Wat hier de beste manier voor is, is nog niet altijd even duidelijk.

Wel kan het helpen om kennis en specialisatie binnen de politie eenheid in te zetten, zodat de juiste mensen kunnen worden ingezet bij de eerste meldingen van omgangsproblemen.

Volgens respondenten twee en vijf zou de politie in deze situaties aan waarheidsvinding kunnen doen, maar respondent vier ziet geen waarheidsvindingrol in de hulpverlenende taak van de politie.

Concreet zouden de politiemensen met kennis en specialisatie aangaande het onderwerp, vanaf het moment dat zij betrokken raken bij omgangsproblematiek, interventiegesprekken kunnen voeren. Op deze manier wordt de preventieve functie van het strafrecht gebruikt, om ouders te wijzen op hun rechten en plichten.

⁹⁶ Bijlage V, analyseschema D, respondent 2, 5 en 3.

5. Conclusies en aanbevelingen

In de voorgaande hoofdstukken is door middel van een literatuur- en jurisprudentieonderzoek, wetsanalyse en interviews antwoord gegeven op de deelvragen van dit onderzoek. In dit hoofdstuk wordt op basis van deze informatie een antwoord gegeven op de hoofdvraag.

§5.1 Conclusie

Ouders en kinderen hebben recht op omgang. Dit vloeit onder andere voort uit verschillende bepalingen van internationaal recht zoals artikel 8 EVRM en artikel 9 IVRK. Ook in de nationale wetgeving is dit recht terug te vinden (bijvoorbeeld in artikel 1:377a BW en artikel 1:247 BW). Het recht op omgang kan worden vormgegeven middels een omgangsregeling. Wanneer ouders zich niet houden aan de omgangsregeling kan dit het misdrijf onttrekking aan het ouderlijk gezag opleveren. Deze strafbaarstelling is terug te vinden in artikel 279 Sr. Het langdurig niet nakomen van een omgangsregeling kan leiden tot ouderverstoting.

Uit de literatuur en het jurisprudentieonderzoek blijkt dat familierechtelijke vraagstukken zoals omgang en gezag worden behandeld door de civiele rechter. Het strafrecht geldt in de meeste gevallen dan ook als ultimum remedium als het gaat om het niet nakomen van de omgangsregeling; pas als er civielrechtelijk gezien geen mogelijkheden meer zijn, komt het strafrecht in beeld. De politie zal in de meeste gevallen dan ook pas optreden als er aangifte is gedaan van een overtreding van artikel 279 Sr, waarvan het doel is, de daadwerkelijke strafrechtelijke vervolging, maar niet eerder dan dat er het nodige op civielrechtelijk gebied is geprobeerd middels (vele) civiele procedures. Uit de resultaten is tevens gebleken dat de politie niet als sterke arm wil optreden wanneer ouders een omgangsregeling niet nakomen. Door geen uitvoering te geven aan dit dwangmiddel, gaan zij voorbij aan het recht van een ouder die nakoming van de rechtelijke uitspraak wil afdwingen.

Het is de vraag of de politie eenheid Den Haag het strafrecht preventief zou kunnen inzetten bij het optreden van omgangsproblematiek en ouderverstoting, zodat ouders zich niet schuldig maken aan een overtreding van artikel 279 Sr. De politie zou het strafrecht preventief kunnen inzetten door interventiegesprekken te voeren op het moment dat zij betrokken raken bij de omgangsproblematiek van een gezin. Hierbij kan gewezen worden op de strafrechtelijke consequenties van het gedrag van (een van de) ouders. Ouders vroegtijdig wijzen op het feit dat zij een strafbaar feit begaan, kan hen ervan weerhouden dit in de toekomst vaker te doen. Het is belangrijk dat ouders zich realiseren dat zij in het belang van het kind moeten denken. Wanneer de verhalen van ouders diametraal tegenover elkaar staan, is het belangrijk dat dit serieus wordt genomen. Een goede beoordeling, behandeling en verslaglegging kan bijdragen aan het voorkomen van escalatie. Deze aanbeveling werd in 2017 ook gedaan in het rapport van het Vader Kennis Centrum waar al eerder naar werd verwezen.

De politie lijkt niet bereid om deze problematiek op de wijze aan te pakken zoals in 2017 reeds is geadviseerd. Dit kan te maken hebben met verschillende omstandigheden zoals bezuinigingen, het te kort aan politieagenten, maar ook de (te) beperkte kennis van wijkagenten over de problematiek. Daarnaast moet er realistisch gekeken worden naar de manier waarop elk politiebureau afzonderlijk omgaat met deze problematiek en of de politiebureaus het bovengenoemde eventueel zou kunnen inzetten dan wel uitbreiden. De werkwijze van agenten binnen de verschillende bureaus in de regio Den Haag en omstreken wordt tenslotte aangepast aan de omgeving waar het bureau zich bevindt.

§5.2 Aanbevelingen

Op basis van de bovenstaande conclusie zou de politie eenheid Den Haag op elk bureau één of twee agenten de taak kunnen geven een klein vervolgonderzoek in te stellen, waarbij er concreet bekeken kan worden hoe de wijk of omgeving waar het bureau zich bevindt kan inspelen op de problematiek. Welke agenten wijzen ouders wel en niet op de rechten en waar ligt dat dan aan? Kan de bereidheid hiervoor groter worden gemaakt en wat is hiervoor dan nodig?

Specialisten, die eventueel per regio kunnen worden aangesteld, zouden zich kunnen ontfemen over de vergevorderde hoogopgelopen conflicten waarin strafrechtelijke vervolging voor de hand ligt vanwege de vele civiele procedures die al hebben plaatsgevonden. De specialisten zouden ouders in die gevallen kunnen attenderen op hun recht tot het doen van aangifte en hen duidelijk kunnen maken dat een strafrechtelijke vervolging een goede kans van slagen heeft, omdat er al diverse civielrechtelijke procedures zijn gevoerd. In de gevallen waarin er nog geen civielrechtelijke procedures is gestart, zouden agenten ouders kunnen wijzen op het voeren van deze procedures.

Daarnaast kan er worden gedacht aan een stopgesprek, zoals op dit moment bij stalking gebeurt.⁹⁷ Op deze manier kan aan ouders duidelijk worden gemaakt dat het niet is toegestaan zonder legitieme reden een omgangsregeling te frustreren. Hierbij kunnen zij tevens worden gewezen op de consequenties die het strafrecht met zich mee kan brengen. Deze interventietechniek zou ook ingezet kunnen worden bij gezinnen waar nog geen civielrechtelijke procedures zijn gevoerd.

Tot slot hebben wijkagenten aangeven dat zij veel adviseren, dat kan zijn in het algemeen maar ook op het gebied van omgangsproblematiek. Voor een goed advies is niet alleen mensenkennis nodig, maar ook kennis van het strafrecht alsmede het civielrechtelijk aspect van onttrekking aan het ouderlijk gezag. Het kan daarom handig zijn om de basiskennis van surveillanten en wijkagenten bij te spijkeren. Zij zijn tenslotte de agenten die vaak als eerste bij een melding komen. Voorts is duidelijk geworden dat wijkagenten veelal in lange termijnoplossingen denken en dat zij met meer kennis meer gerichte adviezen kunnen geven aan ouders en dat zij ouders ook kunnen wijzen op hun rechten en plichten.

⁹⁷ Zie resultaten hoofdstuk 4.3.2, respondent 1.

Het zou handig kunnen zijn alle agenten in blauw op een leuke manier deze (basis)kennis bij te brengen, door bijvoorbeeld een lezing te organiseren of een Kahoot te ontwikkelen, waarin vraagstukken als omgang en echtscheiding worden besproken

Bronnenlijst

Literatuur

Cardol 2012

G. Cardol, *Kinderrechtenverdrag in de praktijk: handleiding voor de jeugdprofessional*, Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer 2012.

Driesen 2016

L. Driesen, *Kaat wil niet meer op bezoek. Het ouderverstotingssyndroom*, Apeldoorn: Garant- Uitgevers nv 2016.

Hullu 2018

J. de Hullu, *materieel strafrecht: over algemene leerstukken van strafrechtelijke aansprakelijkheid naar Nederlands recht*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

Jubitana 2016

T.V.S. Jubitana, *Het ouderschapsplan in de praktijk: Het scheidingsfaseringsmodel als conflict verminderend alternatief*, Weert: Celsus juridische uitgeverij 2016.

Kelk 2016

C. Kelk, *studieboek materieel strafrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2016.

Kormos & Spruijt 2010

H. Kormos & E. Spruit, *Handboek scheiden en de kinderen. Voor de beroepskracht die met scheidingskinderen te maken heeft*, Houten: Bohn Stafleu van Loghum 2010.

Kronenberg & de Wilde 2018

M.J. Kronenberg, B. de Wilde, *Grondtrekken van het Nederlandse strafrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

Mellema-Kranenburg & Cornelissen 2018

T.J. Mellema-Kranenburg, E.J.M. Cornelissen, *Hoofdstukken Personen-, Familie- en Erfrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

Mevis 2013

P.A.M Mevis, *Capita Strafrecht: Een thematische inleiding*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2013.

Jurisprudentie

Gerechtshof Den Haag 31 mei 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1539

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 29 september 2009, ECLI:NL:GHSHE:2009:BK9072

Hoge Raad 26 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:111

Hoge Raad 6 februari 2018, ECLI:NL:HR:2018:157

Hoge Raad 11 februari 2014, ECLI:NL:HR:2014:302

Hoge Raad 17 januari 2014, ECLI:N::HR:2014:91
Hoge Raad 31 januari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BU6921
Hoge Raad 14 september 2010, ECLI:NL:PHR:2010:MB3959
Hoge Raad 25 april 2008, ECLI:NL:HR:BC5901
Hoge Raad 15 februari 2005, ECLI:NL:PHR:2005:AR8250
Hoge Raad 8 februari 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR8024
Hoge Raad 4 april 2000, ECLI:NL:HR:PHR:2000:AA5522
Hoge Raad 26 januari 1990, ECLI:NL:PHR:1990:AD1018
Hoge Raad 22 februari 1985, ECLI:NL:HR:1985:AG4966
Hoge Raad 13 december 1966, ECLI:NL:PHR:1966:AB4700
Hoge Raad 22 april 1958, ECLI:NL:HR:1958:121
Hoge Raad 19 juni 1956, ECLI:NL:HR:1956:49

Rechtbank Noord-Holland, 14 oktober 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:8401
Rechtbank Overijssel, 14 februari 2019, ECLI:NL:RBOVE:2019:504
Rechtbank Den Haag, 27 juli 2018, ECLI:NL:RBDH:201811091
Rechtbank Gelderland, 10 januari 2018, ECLI:NL:RBGEL:2018:75
Rechtbank Overijssel, 22 december 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:4737
Rechtbank Noord-Nederland, 9 november 2017, ECLI:NL:RBNNE:2017:4290
Rechtbank Oost-Brabant, 22 maart 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:1660
Rechtbank Limburg, 22 augustus 2014, ECLI:NL:RBLIM:2014:7432
Rechtbank Midden-Nederland, 10 juni 2014, ECLI:NL:RBMNE:2014:2345
Rechtbank Amsterdam, 24 december 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012BZ0555
Rechtbank Maastricht, 26 september 2012, ECLI:NL:RBMAA:2012:BX8691
Rechtbank Zwolle-Lelystad, 20 juli 2011, ECLI:NL:RBZLY:2011:BR3394
Rechtbank Arnhem, 5 juli 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BT6360
Rechtbank Haarlem, 6 maart 2009, ECLI:NL:RBHAA:2009:BH7614
Rechtbank Leeuwarden, 5 februari 2009, ECLI:NL:RBLEE:2009:BH2027
Rechtbank Groningen, 21 juni 2007, ECLI:NL:RBGRO:2007:BB9198

Kamerstukken

Kamerstukken II 2019/20, 33 836, nr. 52.
Kamerstukken II 2017/18, 33836, nr. 27.
Kamerstukken II 2004.05, 30145, nr. 3.
Kamerstukken II 2002/03 28600-VI, nr. 105.

Rapporten

Dullaert 2014
M. Dullaert, *Vechtende ouders, het kind in de knel. Adviesrapport over het verbeteren van de positie van kinderen in vechtscheidingen*, Amsterdam: SWP 2014.

Kinderombudsman & Nationale ombudsman 2015

M.L.M. Dullaert & R.F.B. van Zutphen, *Veiligheid voorop! De rol van de politie bij problemen bij de nakoming van een omgangsregeling tussen ouder(s) en kind*, 2015.

Rouvoet 2018

A. Rouvoet, *Scheiden... en de kinderen dan? Agenda voor actie*, 2018.

Overige bronnen

Gotink, AD 24 april 2020

B. Gotink, 'Zelfs met uitspraak van de rechter krijgt vader niet altijd contact met eigen kind', AD 24 april 2020.

Hasselerharm, AD 18 januari 2018

M. Hasselerharm, 'Franks zoon wil hem na de scheiding niet meer zien: 'het werd steeds heftiger'', AD 18 januari 2020.

Wijbrands, AD 28 maart 2020

M. Wijbrands, 'Patrick mag zijn zoon niet zien: ik mocht niet eens bij de eindmusical van groep 8 zijn', AD 28 maart 2020.

Staatsblad 2008

Wet van 27 november 2008, stb. 2008, 500.

Politie

Politie online, *Internationale kinderontvoering*, www.politie.nl (zoek op internationale kinderontvoering).

De Raad voor de Rechtspraak

De Raad voor de Rechtspraak, 'Richtlijn benoeming curator', Den Haag.

Staatscourant 2018

Staatscourant 12 maart 2018, nr. 13539

Tekst & Commentaar

P.P.J van der Meij, in: *Tekst & Commentaar Strafrecht*, Deventer: Kluwer 2020, art. 279 Sr (online, actueel t/m 17 mei 2020).

VERDER*

VERDER*, *Wat is ouderverstoting?*, www.verder-online.nl (Zoek op wat is ouderverstoting).

Bijlagen

Bijlage Ia: politie Excel-bestand aangiften

Deze bijlage is verwijderd vanwege privacygevoelige informatie.

Bijlage Ib: persoonlijke communicatie

Deze bijlage is verwijderd vanwege privacygevoelige informatie.

Bijlage II: uitspraken behorende bij deelvraag 3

Uitspraak	ECLI nummer	Instantie	Datum uitspraak
1	ECLI:NL:RBNHO:2019:8401	Rechtbank Noord-Holland	14 oktober 2019
2	ECLI:NL:RBOVE:2019:504	Rechtbank Overijssel	14 februari 2019
3	ECLI:NL:RBDHA:2018:11091	Rechtbank Den Haag	27 juli 2018
4	ECLI:NL:RBGEL:2018:75	Rechtbank Gelderland	10 januari 2018
5	ECLI:NL:RBOVE:2017:4737	Rechtbank Overijssel	22 december 2017
6	ECLI:NL:RBNNE:2017:4290	Rechtbank Noord-Nederland	9 november 2017
7	ECLI:NL:RBOBR:2017:1660	Rechtbank Oost-Brabant	22 maart 2017
8	ECLI:NL:RB:MNE:2014:2345	Rechtbank Midden-Nederland	10 juli 2014
9	ECLI:NL:RBAMS:2012:BZ0555	Rechtbank Amsterdam	24 december 2012
10	ECLI:NL:RBMAA:2012:BX8691	Rechtbank Maastricht	26 september 2012
11	ECLI:NL:RBZLY:2011:BR3394	Rechtbank Zwolle-Lelystad	20 juli 2011
12	ECLI:NL:RBARN:2011:BT6360	Rechtbank Arnhem	5 juli 2011
13	ECLI:NL:RBHAA:2009:BH7614	Rechtbank Haarlem	6 maart 2009
14	ECLI:NL:RBLEE:2009:BH2027	Rechtbank Leeuwarden	5 februari 2009

Bijlage III: analyseschema deelvraag 3

Uitspraak	Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklaarde onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwaarde) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
1	Moeder heeft het eenhoofdig gezag over minderjarige 1 en 2.	Met betrekking tot de kinderen geldt een omgangsregeling. Moeder had in overeenstemming met de omgangsregeling vader (hierna: verdachte) toestemming gegeven om van 18 juli 2003 tot en met 8 augustus 2003 op vakantie te gaan naar Egypte samen met de kinderen.	Kinderen zijn bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	- Verdachte heeft van <u>8 augustus 2003 tot en met 25 maart 2009</u> in Nederland en in Egypte minderjarige 1 onttrokken aan het wettig gestelde gezag. - Verdacht heeft van <u>26 maart 2009 tot en met 25 maart 2015</u> minderjarige 1 onttrokken aan het wettig gestelde gezag. - Verdacht heeft van <u>8 augustus 2003 tot en met 7 januari 2013</u> minderjarige 2 in Nederland en Egypte onttrokken aan het wettig gestelde gezag. - Verdachte heeft van <u>8 januari 2013 tot en met 23 januari 2018</u> in Nederland en Egypte minderjarige 2 onttrokken aan het wettelijk gestelde gezag.	De onttrekking heeft telkens opzettelijk plaatsgevonden.	<u>Geen</u> (soortgelijke) zaken op justitiële documentatie. De rechtbank houdt in het bijzonder rekening met de zeer jeugdige leeftijd van de kinderen dat geldt als strafverzwarend, op het moment dat zij onttrokken werden aan het gezag van hun moeder voor een zeer lange periode van bijna 15 jaar.	- 5 jaar gevangenisstraf -aftrek van de in verzekeringstelling en voorlopige hechtenis. + Materiële en immateriële schadevergoeding.

Uitspraak	Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklaarde onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwaarde) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
2	Moeder en vader (hierna: verdachte) hebben samen het wettig gezag over hun dochter.	Met betrekking tot hun dochter geldt een omgangsregeling. Dochter is op 24 september 2018 voorlopig onder toezicht gesteld., waarbij Jeugdbescherming Overijssel als gezinsvoogd is benoemd.	Dochter is bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	- Verdachte heeft van <u>8 september 2018 tot en met 23 oktober 2018</u> in Nederland en het buitenland zijn dochter onttrokken aan het wettig over haar gestelde gezag. - Verdachte heeft van <u>24 september 2018 tot en met 23 oktober 2018</u> zijn dochter onttrokken aan het opzicht, te weten Jeugdzorg Overijssel.	De onttrekking heeft telkens opzettelijk plaatsgevonden. Dat dochter weer is teruggekeerd is niet de verdienste van verdachte, maar het adequaat optreden van diverse opsporingsdiensten.	<u>Geen</u> (soortgelijke) zaken op justitiële documentatie. De rechtbank houdt echter wel rekening met de zeer jonge leeftijd van het kind dat geldt als strafverzwarend.	- gevangenisstraf van 1 jaar en 38 dagen, waarvan de gevangenisstraf van 1 jaar voorwaardelijk is met een proeftijd van 3 jaar. - Taakstraf van 240 uur. Wordt de taakstraf niet naar behoren uitgevoerd, geldt een vervangende hechtenis van 4 maanden. - schadevergoeding
3	Moeder en vader (hierna: verdachte) hebben samen het wettig over hun kinderen.	Met betrekking tot de kinderen geldt een omgangsregeling. Moeder heeft verdachte van 1 augustus 2016 tot en met 14 augustus 2016 toestemming gegeven om met de kinderen naar Egypte te gaan voor een vakantie.	Kinderen zijn bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	Verdachte heeft van <u>14 augustus 2016 tot en met 13 december 2016</u> de minderjarigen onttrokken aan het wettig gestelde gezag. Verdachte heeft beide minderjarige kinderen immers mee naar Egypte genomen, langer dan was afgesproken.	De onttrekking heeft opzettelijk plaatsgevonden.	<u>Geen</u> (soortgelijke) zaken op justitiële documentatie. De rechtbank houdt rekening met de jeugdige leeftijd van de kinderen, dat strafverzwarend geldt. Verdachte is echter wel een eigen bedrijf begonnen en heeft geen enkel contact meer met slachtoffer. Het bewezenverklaarde feit heeft zich bijna 2 jaar geleden afgespeeld.	- De rechtbank legt een gevangenisstraf op, geheel voorwaardelijk van 6 maanden met een proeftijd van 2 jaren. - Taakstraf van 200 uur met een vervangende hechtenis van 100 dagen.

Uitspraak	Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklaarde onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwaarde) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
4	Moeder en vader (hierna: verdachte) hebben samen het wettig gezag over hun kinderen.	Met betrekking tot de kinderen geldt een omgangsregeling, waarbij het ene kind bij verdachte verblijft en het andere kind bij de moeder op een onbekend onderduik adres.	Bij aanvang van de pleegperiode heeft een van de kinderen een leeftijd beneden de 12 jaar oud.	-Verdachte heeft van <u>9 september 2017 tot en met 13 september 2017</u> zijn kinderen aan het wettig over hen gesteld gezag onttrokken en meegenomen naar Italië.	De onttrekking heeft opzettelijk plaatsgevonden.	Verdachte is eerder voor een gelijk misdrijf veroordeelt tot een voorwaardelijke gevangenisstraf en heeft zich binnen zijn proeftijd opnieuw schuldig gemaakt aan een strafbaar feit.	- gevangenisstraf van 18 maanden, waarvan 6 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 3 jaren.
5	Moeder en vader (hierna: verdachte) hebben samen het wettig gezag over hun kinderen.	Met betrekking tot de kinderen geldt een omgangsregeling, nadat moeder een eenzijdig verzoek tot echtscheiding heeft ingediend. Deze is door zowel moeder als vader ondertekend.	Kinderen zijn bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	Verdachte heeft zijn kinderen van <u>19 mei 2017 tot en met 30 mei 2017</u> in Nederland en in Duitsland, en in Oostenrijk en in Hongarije onttrokken aan het wettig gestelde gezag.	De onttrekking heeft opzettelijk plaatsgevonden.	Rechtbank is van oordeel dat de ernst van het gepleegde feit, met de daarbij strafverzwarende omstandigheid van de jonge leeftijd van de kinderen, een gevangenisstraf van enige duur rechtvaardigt.	- gevangenisstraf van 18 maanden, waarvan 6 voorwaardelijk met een proeftijd van 3 jaren. - vrijheids-beperkende maatregel ten aanzien van de moeder van de kinderen. - schadevergoeding.

Uitspraak	Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklaarde onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwaarde) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
6	Moeder heeft het eenhoofdig gezag over de minderjarige.	Met betrekking tot het kind geldt een omgangsregeling. Het kind heeft het hoofdverblijf bij moeder. Kind is op 10 november 2015 onder toezicht gesteld, omdat hij in zijn ontwikkeling wordt bedreigd als gevolg van conflictueus contact tussen zijn ouders.	Kind is minderjarig, maar heeft de leeftijd van 12 jaar bereikt.	Vader (hierna: verdachte) heeft van <u>9 december 2015 tot en met 11 december 2015</u> de minderjarige onttrokken aan het wettig gestelde gezag, te weten de moeder en aan het opzicht van Jeugdbescherming Noord.	De onttrekking heeft opzettelijk plaatsgevonden.	- Verdachte is eerder veroordeeld voor belaging en huiselijk geweld jegens de moeder van het kind. - Verdachte is voorbij gegaan aan de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland waarin zijn zoon onder toezicht is gesteld. - Rechtbank acht kans op recidive groot.	-Taakstraf voor de duur van 60 uur, waarvan 30 uur voorwaardelijk met een proeftijd van drie jaar. - vervangende hechtenis van 15 uren voor zowel het voorwaardelijke als onvoorwaardelijke gedeelte.
7	Moeder en vader (hierna: verdachte) hebben gezamenlijk het wettig gezag.	Over het gezag, de omgang (met ondertoezichtstelling) en het hoofdverblijf zijn <u>vele civielrechtelijke</u> procedures gevoerd. Rechtbank heeft destijds bepaald dat moeder de beslissing met behulp van sterke arm, dan wel lijfsdwang van verdachte ten uitvoer mag leggen.	Kind is bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	Verdachte heeft van <u>27 juli 2016 tot en met 23 september 2016</u> zijn minderjarige kind aan het wettig gestelde gezag en opzicht onttrokken, door het kind mee te nemen naar het buitenland.	De onttrekking heeft opzettelijk plaatsgevonden.	De rechtbank houdt rekening met de jeugdige leeftijd van het kind, dat strafverzwarend geldt. Rechtbank is van mening dat er reële kans op recidivegevaar is.	Rechtbank veroordeelt verdachte tot: - gevangenisstraf van 180 dagen met aftrek, waarvan 159 dagen voorwaardelijk met een proeftijd van 3 jaren. - Vrijheids-beperkende maatregel voor de duur van 2 jaar.

Uitspraak	Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklaarde onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwaarde) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
8	Moeder heeft het eenhoofdig gezag over de minderjarige.	Met betrekking tot het kind geldt een omgangsregeling.	Kind is bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	- Verdachte heeft van <u>2 november 2008 tot en met 20 februari 2014</u> in Nederland en/of Soedan en/of het Verenigd Koninkrijk de minderjarige onttrokken aan het wettig gestelde gezag.	De onttrekking heeft opzettelijk plaatsgevonden.	<u>Geen</u> (soortgelijke) zaken op justitiële documentatie. De jonge leeftijd waarop het kind van haar moeder is gescheiden, rekent de rechtbank de verdachte zwaar aan en geldt ook strafverzwarend.	- 4 jaar gevangenisstraf– aftrek in verzekeringstelling en voorlopige hechtenis, waarvan 2 jaar voorwaardelijk met een proeftijd van 3 jaar. - schadevergoeding van een x-bedrag.
9	Moeder (hierna: verdachte) en vader hebben gezamenlijk gezag.	Met betrekking tot het kind geldt sinds 2008 een omgangs- en vakantieregeling. Op 3 april 2008 zijn deze afspraken door de voorzieningenrechter nader uitgewerkt. Vanaf 2008 zijn ouders over de omgangsregeling in conflict.	Kind is bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	Verdachte heeft op 8 juni 2011 vanaf 12:00 te Amsterdam, de minderjarige onttrokken aan het wettig gestelde gezag. Immers heeft zij niet voldaan aan de vastgestelde omgangsregeling door de minderjarige op de afgesproken tijd (te weten: 12:00) aan de vader over te dragen.	De onttrekking heeft opzettelijk plaatsgevonden.	x	Rechtbank geeft aan dat het niet uitmaakt voor de ontvankelijkheid van de OvJ dat niet alle civielrechtelijke dwangmiddelen bij de civiele rechter zijn afgedwongen. OvJ kan vervolgen op basis van het opportuniteitsbeginsel. - Voorwaardelijke taakstraf voor de duur van 40 uur, met een vervangende hechtenis van 20 dagen en een proeftijd van 2 jaar.

Uitspraak	Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklaarde onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwaarde) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
10	Moeder (hierna: verdachte) en vader hebben gezamenlijk gezag.	Met betrekking tot de kinderen geldt een omgangsregeling, inhoudende dat vader kinderen iedere zondagochtend ophaalt, waarna de kinderen tot 18:00 uur bij hem verblijven. Het hoofdverblijf van de kinderen is dus bij verdachte. Verdachte zou meermalen de kinderen niet conform deze omgangsregeling hebben overgedragen. Hiervan is meermalen aangifte gedaan door vader.	x	x	x	x	Het civiele recht biedt een scala aan civielrechtelijke dwangmiddelen. De rechtbank verwijst naar een brief d.d. 4 december 2002⁹⁸ van de minister van Justitie aan de Tweede Kamer. Hierin wordt gesteld dat het strafrecht geldt als een ultimatum remedium. Er is geen plaats voor strafrechtelijke handhaving waar nog civielrechtelijke mogelijkheden zijn. De rechtbank verklaart de officier van justitie niet-ontvankelijk in zijn vervolging.

⁹⁸ Kamerstukken II 2002/03, 28600-VI nr.105

Uitspraak	Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklarde onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwaarde) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
11	Moeder (hierna: verdachte) heeft het wettig gezag over het minderjarige kind. Vader heeft het bevoegd opzicht over de minderjarige.	Met betrekking tot de kinderen geldt een omgangsregeling. In 2010 is de minderjarige onder toezicht geplaatst van een gezinsvoogdij-instelling. Over de omgang met het kind zijn al vele <u>civielrechtelijke procedures</u> gevoerd.	Kind is bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	- Verdachte heeft in de periode van <u>3 augustus 2010 tot en met 13 augustus 2010</u> de minderjarige onttrokken aan het opzicht, zij heeft immers na een gewezen vonnis waarin verdachte werd veroordeeld tot afgifte van de minderjarige aan de vader, dit nagelaten. - Verdachte heeft in de periode van <u>9 februari 2011 tot en met 3 maart 2011</u> de minderjarige aan het bevoegd opzicht onttrokken. - Verdachte heeft in de periode van <u>7 maart 2011 tot en met 7 maart 2011</u> de minderjarige onttrokken.	De onttrekking heeft telkens opzettelijk plaatsgevonden.	<u>Geen</u> (soortgelijke) zaken op justitiële documentatie. Verdachte heeft minderjarige meerdere malen onttrokken aan het opzicht van vader. Hiermee heeft zij de rechten gefrustreerd die vader kan ontleen aan de civiele vonnissen. De rechtbank hecht geen geloof aan de verklaringen van verdachte. De rechtbank beoogd met de straf de verdachte ervan te weerhouden opnieuw strafbare feiten te plegen.	De rechtbank veroordeelt de verdachte tot: - een gevangenisstraf van 204 dagen waarvan 180 dagen voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaren, waarbij de tijd dat verdachte in verzekering en voorlopige hechtenis verbleef in mindering worden gebracht. - Taakstraf van 100 uren, met een vervangende hechtenis van 50 dagen. - Betaling van een schadevergoeding van € 565,76.

Uitspraak	Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklarde onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwaarde) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
12	Moeder (hierna: verdachte) en vader hebben samen het wettig over hun 3 kinderen.	Met betrekking tot de kinderen geldt een omgangsregeling. Moeder uit ernstige beschuldigingen naar vader. Deze worden door hem ontkend en de beschuldigingen vinden ook geen steun in de stukken en zijn tevens onvoldoende onderbouwd. Over de omgang met het kind zijn al meerdere <u>civielrechtelijke procedures</u> gevoerd.	Kinderen zijn bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	- De politierechter acht wettig en overtuigend bewezen dat verdachte van <u>17 november 2010 tot en met 17 juni 2011</u> minderjarigen heeft onttrokken aan het wettig gezag van vader, door de kinderen niet over te dragen. - De politierechter acht wettig en overtuigend bewezen dat verdachte een minderjarige heeft onttrokken aan het wettig gestelde gezag in de periode van <u>maart 2011 tot 17 juni 2011</u> en dit ook meerdere malen heeft gedaan.	De onttrekking heeft telkens opzettelijk plaatsgevonden.	De politierechter is van oordeel dat de gewezen beschikkingen voor verdachte duidelijk geweest hadden moeten zijn. Zo valt niet in te zien waarom zij met het niet naleven van de regeling verontschuldigbaar zou zijn.	De rechtbank veroordeelt de verdachte tot: - taakstraf van 40 uren, waarvan 40 uur voorwaardelijk met een proeftijd van 1 jaar. Ten aanzien van de voorwaardelijke straf geldt een vervangende hechtenis van 20 dagen.

Uitspraak	Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklarde Onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwaarde) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
13	Moeder (hierna: verdachte) en vader hebben samen het wettig over hun kind.	Met betrekking tot het kind geldt een omgangsregeling. Verdachte heeft aangifte gedaan van ontuchtige handelingen van vader jegens hun kind. De OvJ heeft deze zaak niet in behandeling genomen wegens het ontbreken van wettig en overtuigend bewijs. Door deze aangifte was de omgangsregeling tussen ouders tijdelijk opgeschort. Vader ontkent dit feit te hebben gepleegd. Over de omgang met het kind zijn al <u>meerdere civiele procedures</u> gevoerd.	Kind is bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	De rechtbank acht wettig en overtuigend bewezen dat van <u>1 december 2004 tot 31 augustus 2006</u> de minderjarige is onttrokken aan het wettig gestelde gezag, doordat verdachte in strijd met de rechtelijk vastgesteld omgangsregeling, de kinderen niet aan vader heeft afgegeven. Door zich niet te houden aan de omgangsregeling heeft verdachte 3 schriftelijke aanwijzingen van Bureau Jeugdzorg en diverse rechterlijke beslissingen genegeerd. Daarnaast heeft haar opstelling een negatieve invloed gehad op de verhouding tussen vader en zijn kind.	De onttrekking heeft telkens opzettelijk plaatsgevonden.	- Inmiddels heeft de minderjarige hoofdverblijf bij vader en daarom acht de rechtbank de kans uiterst beperkt dat verdacht opnieuw een soortgelijk feit zal plegen. - Verdachte heeft al diverse dwangsommen verbeurd.	De rechtbank veroordeelt verdachte tot het verrichten van een taakstraf van 30 uur, met een vervangende hechtenis van 15 dagen, met een proeftijd van 2 jaar.

Uitspraak	Gezagssituatie	Omgangssituatie	Leeftijd kind(eren)	Bewezenverklaarde onttrekking(en)	Opzet	Andere (evt. verzwaarde) omstandigheden verdachte	Uitspraak van de rechter
14	Moeder (hierna: verdachte) en vader hebben samen het wettig over hun kind.	Verstandhouding tussen ouders is slecht. 27 maart 2007 heeft het gerechtshof in Leeuwarden een omgangsregeling vastgesteld. Sinds deze regeling heeft vader zijn zoon zo'n 7 jaar niet gezien. Over de omgang met het kind zijn <u>meerdere civiele procedures</u> gevoerd.	Kind is bij aanvang van de pleegperiode beneden de 12 jaar oud.	Verdachte heeft in de periode van <u>6 mei 2007 tot en met 14 november 2007</u> de minderjarige onttrokken aan het wettig gezag, door telkens op de data en tijdstippen zoals genoemd in de omgangsregeling de minderjarige niet af te geven aan de vader.	De onttrekking heeft telkens opzettelijk plaatsgevonden.	Vader en zoon hebben elkaar zo'n 7 jaar niet gezien en verdachte heeft hierbij een kwalijke rol gespeeld. Er lijkt een negatieve beeldvorming te zijn ontstaan over vader bij de minderjarige. Verdachte heeft aangegeven niet vrijwillig bereid te zijn mee te werken aan de omgangsregeling, zelf niet met een bemiddelingspoging van de politie.	De rechtbank verwijst ten eerste naar de brief d.d. 11 februari 2000⁹⁹ waarin de minister van Justitie het niet in het belang van het kind acht stafrechtelijk op te treden in degelijke situaties. In 2005 heeft de Hoge Raad het niet nakomen van de omgangsregeling onder onttrekking geplaast. Op basis daarvan oordeelt de rechtbank als volgt: - 100 uur taakstraf, waarvan 40 uur voorwaardelijk, met een proeftijd van 2 jaar. Ten aanzien van de onvoorwaardelijke taakstraf geldt een vervangende hechtenis voor de duur van 30 dagen en voor het voorwaardelijke deel een vervangende hechtenis van 20 dagen.

⁹⁹ Kamerstukken II 1999/2000, 25451, nr. 5

Bijlage IV: interview analyseschema's behorende bij deelvraag 4

Analyseschema A		
Topic: Takenpakket wijkagent		
Resp. nr.	Label	Quote uit transcript
1	Signaleren, handhaven, contact met partners bijhouden en het simpelweg aanwezig zijn op straat.	Ik kom in dienst en dan lees ik altijd eerst de dagrapportage. Dan ga ik bekijken wat er de afgelopen dag, of maar net hoe lang ik weg ben geweest, is gebeurd. Dan krijg ik alle incidenten te zien waarbij de collega's bij betrokken zijn geweest. Elke melding wordt natuurlijk geregistreerd. Ik lees al die meldingen en dan ga ik bekijken of en wat ik daar nog bij kan doen. De noodhulp gaat ergens heen, maar het probleem is daar niet altijd mee opgelost. Het is dan meer de wijkagent die daar dan in door moet gaan. Je hebt ook de terugbel verzoeken. Dan heb je al je partners, veilig thuis, de woningbouw, de gemeenten, de buitengerechtelijke opsporingsambtenaren en de ondernemers. Daar werk je allemaal mee samen. Daarnaast heb je ook nog het signaleren het adviseren en het aanwezig zijn op straat en het handhaven. Ik zeg altijd maar: 'Ik ben de oren en de ogen van de wijk'.
2	Signaleren, adviseren en het zoeken naar oplossingen.	Bij de politie en dan met name bij wijkagenten zijn we zoveel mogelijk werkzaamheden aan het afstoten. We hebben af en toe te veel op ons bordje. Als algemene taak van de wijkagent komt het toch wel aan op het adviseren en signaleren. De surveillance zal vaak als eerste ter plaatse komen. Wij gaan daar uiteindelijk toch wat dieper op in en zullen wat vaker contact hebben met de gezinnen. We gaan dan kijken of we tot een oplossing zouden kunnen komen, want dat zou natuurlijk het mooiste zijn.
3	Signaleren, adviseren en het proberen te sussen van conflicten.	We komen wel veel ter plaatse, maar zeker bij omgangsregelingen en gezinnen proberen we ook wel veel over te dragen aan de hulpverleners. Als er echt een vonnis ligt, dan kunnen we daar altijd naar handelen. Het vooral om signaleren en adviseren. Verder komen wij vaak ter plaatse en bemiddelen wij tussen mensen en proberen conflicten eigenlijk te sussen en eventueel te helpen in het bedenken van oplossingen.
4	Adviseren, hulpverlening en het vergaren van informatie.	Ik ben eigenlijk een soort speel in de wijk. Je bent de laag tussen de burger en de politie. In de noodhulp was ik vooral bezig met pleisters plakken. Je komt ter plaatse en je gaat op zoek naar een zo kort mogelijke oplossing. Als wijkagent ben je meer bezig met de lange termijnoplossing. Dat doe je dan in samenspraak met verschillende partners. Je hebt dus eigenlijk als wijkagent iets meer verdieping dan dat je hebt bij de surveillance.

		Ik ben dus veel bezig met het oplossen van problemen in de wijk in samenwerking met partner, maar ik ben ook het aanspreekpunt. Ik ben veel te voet en dan komen er vanzelf casussen op je af. Ik ga daar dan mee aan de slag. Ook het vergaren van informatie. Ik ben echt een soort informant. Ik moet vertrouwen winnen op straat en aan de hand daarvan kom ik aan informatie. Op basis daarvan signaleer ik bepaalde dingen. Maar ook veel adviseren en stukje hulpverlening en opsporing.
5	Signaleren, adviseren, verwijzen en controleren.	Elke dag zijn er incidenten. Alle jeugd gerelateerde zaken die zich in heel Loosduinen hebben afgespeeld en alle huiselijk geweldzaken die worden door collega's geregistreerd en dat komt in de bulk van de computer. Ik krijg iedere dag mail waarin deze zaken in staan en dan is het aan mij de taak om elke zaak te openen om te kijken of er een zorgmelding moet worden opgemaakt of bijvoorbeeld CJG moet worden ingeschakeld. Ik kijk of het gezin of het kind al bekend is bij de hulpverlening. Ik heb zelf een soort helicopterview dus ik weet precies wat er in de wijk gebeurd is. Ik weet uit ervaring in welke gevallen er alsnog een zorgmelding moet worden opgemaakt, die gaat dan alsnog naar Veilig Thuis en zij doen de rest. Wij hebben ook wekelijks overleg met centrum jeugd en gezin en dan overleggen we de casussen. We kijken of er een wachtlijst staat en welke hulpverlening er al bij betrokken is. Het gaat toch wel om het signaleren, adviseren, verwijzen en controleren.

Analyseschema B		
Topic: Omgangsproblematiek binnen de wijk		
Resp. nr.	Label	Quote uit transcript
1	Deze problematiek is niet altijd zichtbaar. Ik verwacht dat ik deze casussen nog krijg.	Ik zit hier nu een maand of 4 en als ik ga kijken naar echt omgangsregelingen dan heb ik er nu misschien 2 gehad. Toen ik nog in de surveillance zat had ik deze casussen wel vaker. Vaak is er op dat moment een probleem en dan komt het regelmatig voor dat je daar dan als surveillance heen wordt gestuurd. Het is alleen niet 'ineens' een probleem, deze problemen spelen zich dan al een veel langere tijd af. Ik heb op dit moment in deze wijk niet echt casussen waarvan ik zeg daar ben ik heel lang mee bezig, maar ik denk dat dat zeker nog wel gaat komen. Ik vind het ook wel een heel lastig onderwerp. Als je kijkt naar ouderverstoting, ouders zijn gescheiden en kinderen zijn daar de dupe van, maar het is niet zo makkelijk zichtbaar. Als een kind bijvoorbeeld een blauwe plek heeft of letsel, dan is dat heel erg zichtbaar maar met deze problematiek is dat niet het geval.
2	'Deze casussen komen zeker voor in onze wijk.	Het komt zeker voor in mijn wijk. Het zijn lastige casussen en ook heel verschillend. Het kan bijvoorbeeld gaan over kinderen van 14 waarin zij duidelijk aangeven dat zij niet meer bij papa of mama willen zijn.

	Ze zijn allemaal verschillend.'	Er zijn alleen ook casussen waarbij het gaat om jonge kinderen en zij willen wel naar papa en mama. Ouders maken dan ruzie om de kinderen. Het is de bedoeling dat wij beide verhalen aanhoren, maar wie vertelt de waarheid? Negen van de tien keer van kan aan ons niet worden aangetoond, door middel van een uitspraak van de rechter dat deze tijden en deze uren van de omgangsregeling niet worden nagekomen.
3	'Er zijn verschillende casussen waar wij als politieagenten ontzettend in worden misbruikt.'	Er zijn wel verschillende casussen. Wat vooral moeilijk is, is dat ouders verschillende verhalen vertellen. Wie moeten wij geloven? Vaak gebeurt het dat de man vals beschuldigd wordt van het misbruiken van zijn kinderen, mishandeling of drankmisbruik. Het zijn redenen die worden aangedragen omdat de moeder niet wil dat de vader bij het kind is. Het zijn wel zaken die wij als politie toch moeten nagaan en moeten uitlopen. Dit kost tijd. Soms zijn het onderlinge afspraken die niet bij de rechter liggen. Het is gewoon ontzettend lastig en wij worden echt ontzettend misbruikt.
4	'Deze problematiek is een enorm groot probleem. Vooral de gezinnen waarin niks is geregeld over de omgang.'	Ik denk dat het probleem enorm groot is. Elke casus is verschillend maar waar ik echt veel mee te maken heb gehad is zijn toch de gezinnen waar echt niks geregeld is. Ik vraag tegenwoordig standaard of het kind is erkend, wie het gezag heeft en of iemand überhaupt een beroep kan doen op omgang met zijn of haar kind. Negen van de tien keer zijn deze zaken allemaal niet geregeld.
5	Ik denk niet dan wij in onze wijk meer omgangsproblematiek hebben, maar we hebben het wel.	Ik weet niet of wij meer omgangsproblematiek hebben dan andere wijken, maar we hebben het wel. Wij hebben een groot gebied met veel bewoners en overal heb je gescheiden mensen. Misschien heeft het soms ook met niveau te maken dat hoe lager het niveau is hoe heftiger de ruzies kunnen zijn. Natuurlijk niet altijd het geval. Het komt voor dat mensen zich bij ons melden met een omgangsregeling. Ik zou vandaag mijn kind krijgen maar hij of zij is niet thuis. Wij kunnen dan soms wel eens bellen naar de andere partner. Wij laten dan wel weten dat wij de omgangsregeling hebben gezien en dat het niet slim is om je daar niet aan te houden. Het is niet in het belang van het kind.

Analyseschema C		
Topic: (Zorg)meldingen over omgangsproblematiek		
Resp. nr.	Label	Quote uit transcript
1	‘Er wordt een zorgmelding opgemaakt voor elk incident waar een kind bij betrokken is.’	Elk incident waar kinderen bij betrokken zijn, dat kan zijn bij huiselijk geweld maar ook ruzies tussen ouders waarbij kinderen bijvoorbeeld gewoon liggen te slapen, wordt een Veilig Thuis melding gemaakt. Zodat zij het gaat onderzoeken. In het Westland komen deze meldingen terecht bij het sociaal kernteam (hierna: SKT) terecht. Zij pakken alle zorgen op en zij moeten daar gelijk mee aan de slag. Op het moment dat de politie daarbij betrokken is, zijn de problemen er al een tijdje. Het kan zijn dat bijvoorbeeld een buur iets anoniem kan melden, maar 80 procent van wat er gemeld wordt, wordt ook daadwerkelijk gemeld door de politie. Zodra de politie erbij betrokken is, wordt Veilig Thuis ook wel echt gelijk ingeschakeld. Dat is nu wel echt een verplichting geworden, voor elke collega. Binnen het bureau hebben we daar ook wel speciale jeugdspecialisten voor op het bureau. Zij controleren de zorgmeldingen en zo nodig word je erop aangestuurd.
2	‘Er wordt altijd een zorgmelding gemaakt, wanneer een kind ergens bij betrokken is.’	In principe elke melding waar wij als politie bij komen en waar een kind bij betrokken is, daar wordt een zorgmelding van gemaakt. Je hebt wel eens uitzonderlijke situaties waarbij je denkt dit kan echt niet. Dan kan je de crisis interventieteam benaderen. Zij komen dan gelijk ter plaatse. Zij gaan dan beoordelen of het kind direct uit een gezin moet worden gehaald. Deze gevallen komen niet super vaak voor.
3	‘Soms maak ik meerdere meldingen per dag.’	Zo’n melding wordt snel gedaan en Veilig Thuis wordt echt al heel snel ingeschakeld. Als we vaker bij het gezin langskomen en we zien in het systeem dat er al een melding is gedaan, dan doen we er gewoon nog een. Ik maak er daarom zelf wel eens meerdere per dag.
4	‘We maken vrij veel zorgmeldingen op.’	Die doen wij vrij vaak. Wij zijn ook verplicht een zorgmelding op te maken voor Veilig Thuis als er een casus speelt waar een kind bij betrokken is. Zij gaan daar vervolgens weer mee aan de slag.
5	‘Er worden bij ons veel meldingen gemaakt. Ik vind het belangrijk dat de zorgmeldingen van een bepaald niveau zijn.’	Ik wil dat als het hier de deur uit gaan, dat het aan alle eisen voldoet. Daar is bij ons een sturing op. Ik vind het belangrijk dat ze van een bepaald niveau zijn. Zorgmeldingen worden wel veel opgemaakt. Ik denk dat 90 procent van de meldingen die Veilig Thuis ontvangen, bij de politie vandaag komen.

Analyseschema D		
Topic: Contact met hulpverlening		
Resp. nr.	Label	Quote uit transcript
1	‘Het contact is heel goed, er is wekelijks overleg en mocht er iets zijn dan kunnen we elkaar altijd bellen’	In de surveillance is dat minder, maar als wijkagent ben je daar wel meer betrokken mee. Wij hebben wekelijks overleg met het sociaal kernteam. Veilig Thuis is echt de organisatie die los staat van alles. Zij doen alleen de screening, zij behandelen zelf niet. Zij doen de screening en daarna zetten zij dit uit. Het SKT zit in het Westland en daar begint eigenlijk de hulpverlening. Daar hebben wij wel wekelijks contact mee. Zodra de hulpverlener twijfels heeft over een gezin komen ze daar bij ons mee en andersom. Die communicatie is er dus wel heel goed. Er is wekelijks overleg dus buiten dat kan je elkaar altijd bellen. Naar mijn weten zit ik er bovenop, maar je hebt altijd de gevallen waar de politie niet mee in aanraking komt. Veel organisaties zijn er ook huiverig voor wanneer zij wel en niet informatie mogen delen. In mijn optiek als het over de veiligheid van kinderen gaat mag je alles delen.
2	‘Wij geven veel informatie aan de hulpverlening, maar terugkoppeling zou in sommige gevallen fijn zijn.’	Zij halen vaak veel informatie bij ons vandaan. Zij moeten er mee verder. Zij zijn daarnaast ook verantwoordelijk voor de bescherming van het kind. Als er strafbare feiten worden gepleegd dan komt het weer bij ons te liggen. Ik heb bijvoorbeeld wel eens gehad dat een jongentje uit huis werd geplaatst en in een pleeggezin terecht kwam. Na een tijdje was hij weer terug geplaatst bij zijn eigen gezin en ging het weer mis. Er was nooit aan ons gecommuniceerd dat dat jongentje weer terug bij zijn ouders was. In deze gevallen lopen wij eigenlijk weer achter de feiten aan, en zou terugkoppeling wel fijn zijn. Voor kinderen vind ik het belangrijk om zoveel mogelijk te weten. Wij werken ook met convenanten, waardoor we informatie kunnen wisselen. Eigenlijk weten wij ook niet helemaal wat we doen met die convenanten. Het zou handig zijn als we meer over privacywetgeving zouden weten. Wij geven bijvoorbeeld wel heel veel informatie aan de zorgverleners, maar wij krijgen zelf weinig informatie terug.
3	‘Samenwerking is goed, wij geven veel informatie maar krijgen weinig terugkoppeling.’	Er zijn ook bijeenkomsten met elkaar waarin ook bepaalde problemen of gezinnen in worden besproken. Naar aanleiding van wat daaruit komt leg je bepaalde dingen vast. Die onderlinge samenwerking is wel van dien aard dat als er echt doorgepakt moet worden tot aanhouding dat ook wel gebeurt. Het is wel een goede samenwerking onderling en die communicatie is er wel. Als er echt problemen zijn weten wij wel waar wij contact mee op moeten nemen. We krijgen alleen weinig terugkoppeling van Veilig Thuis. Zij vragen ons wel vaak om informatie, maar wij krijgen weinig informatie van hun terug. Er is een convenant, maar het is niet zo dat je alles maar mag delen.
4	Wij krijgen als wijkagent meer terugkoppeling van	Toen ik in de surveillance zat kreeg ik eigenlijk weinig tot geen terugkoppeling. Heel sporadisch, maar als wijkagent krijg je wel een mailtje van Veilig Thuis over wat er in een gezin is gebeurd. Ik vul dat dan vervolgens wel aan in de registratie, zodat iedereen

	Veilig Thuis dan de surveillance. De samenwerking met de partners kan wel beter.	dat dan vervolgens weer kan lezen. Een terugkoppeling maakt ons ook enthousiast. We hebben nu ook te maken met die AVG, dus we mogen ook niet alles meer delen. Ik denk dat het weinig moeite kost voor Veilig Thuis dat als wij een casus hebben aangedragen, dat zij even laten weten hoe het is afgelopen. Wij vullen ons systeem dan ook aan en ik denk dat het een stuk makkelijker zou maken. Ik doe eigenlijk maar wat. Ik pleit wel eens voor een landelijk systeem. Een systeem waar we allemaal in kunnen. Dat ik niet alleen in alle politiedossiers zou kunnen maar ook in de dossiers van bijvoorbeeld Veilig Thuis. De samenwerking met partners kan ten alle tijden beter. Iedereen doet eigenlijk een klein stukje, maar van elkaar weten we niet wie wat doet.
5	Er is regelmatig overleg, maar ik verwacht geen heel A4 aan terugkoppeling van wat er met de casussen is gebeurd. Wijkagenten kunnen met vragen altijd bij de hulpverlening terecht.	Centrum Jeugd en Gezin komt iedere dinsdag naar ons bureau toe en dan hebben we een half uur tot drie kwartier overleg. Zij krijgen van mij informatie mee en zaken die bij hun in behandeling zijn, die bijvoorbeeld afgesloten zijn of waar ontwikkelingen in zijn, dat bespreken zij met ons. We krijgen soms schriftelijk wel doorgestuurd of een casus is afgehandeld, maar we krijgen geen heel A4 met terugkoppeling wat er allemaal is gebeurd. Als er een casus is die wijkagenten niet begrijpen dan kunnen zij wel altijd even aansluiten. Als wijkagenten kunnen zij met vragen altijd de hulpverlening bereiken en vragen naar de situatie. Dat is geen probleem. De informatie kan dan gewoon gedeeld worden. Soms zou het fijn zijn als er meer terugkoppeling wordt gegeven, maar van mij hoeft er niet een heel dossier worden bijgehouden van wat zij allemaal hebben gedaan.

Analyseschema E		
Topic: Verwachting ouders		
Resp. nr.	Label	Quote uit transcript
1	‘Advies geven, doorverwijzen, twee kanten van het verhaal aanhoren en waar dat kan met de kinderen in gesprek gaan.’	Wat ik altijd probeer is de mensen toch duidelijk te maken dat ze altijd bij me terecht kunnen voor vragen. Ik kan ze advies geven en ik kan ze vooral veel doorverwijzen. Ik vind ook dat de hulpverlening altijd voorop moet staan. Het is heel veel adviseren. Allebei de partijen moeten goed worden angehooord, waar dat lukt ook nog met de kinderen in gesprek gaan. Wat dus ook vooral genoteerd moet worden is hoe kinderen reageren op ouders, wat de houding is van kinderen en hoe reageren ze op politie. Wij gaan als politieagenten in ieder geval niet een kind uit de armen van een moeder of vader trekken. Dat wordt ook nog wel eens verwacht.
2	‘Beide verhalen aanhoren. Wij gaan als politieagenten geen kinderen wegslepen van de ene ouder naar de andere’.	Het is de bedoeling dat wij beide verhalen aanhoren, maar wie vertelt de waarheid? Ik ga ook een kind niet wegslepen bij zijn moeder of vader of vervolgens het kind af te geven. Dit is geen politietaak. Als een van de twee zich er niet aan houdt, is er een advocaat die de zaak vervolgens weer bij de rechter moet neerleggen. Ik weet dat wij als politie dan iets kunnen met onttrekking van het ouderlijk gezag maar dan moeten we wel bewijs hebben, want wie vertelt de waarheid?
3	‘Wij kunnen doorverwijzen, adviseren en meedenken in oplossingen.’	Vaak gebeurt het inderdaad dat de man vals beschuldigd wordt van het misbruiken van zijn kinderen, of mishandeling of drankmisbruik. Het zijn redenen die worden aangedragen omdat de moeder niet wil dat de vader bij het kind is. Het zijn wel zaken die wij als politie toch moeten nagaan en moeten uitlopen. Dit kost tijd. Het is belangrijk dat wij het verhaal wel aanhoren en met beide ouders het gesprek aangaan. Wij kunnen aan het begin toch vooral doorverwijzen en meedenken in oplossingen. Je adviseert dat zij informatie moeten verzamelen en alles moeten vastleggen wat er gebeurt. Vaak verklaren zij iets en geven aan dat dat WhatsApp berichten zijn. Als wij vervolgens vragen of zij die berichten nog hebben dan krijgen wij te horen dat ze verwijderd zijn. Ja, dan hebben we er niks aan en heeft een aangifte opnemen ook geen zin.
4	Adviseren.	Een hoop advies. Kijk eens naar een advocaat bijvoorbeeld. Als er uiteindelijk echt strafrechtelijk vervolgd kan gaan worden dan kunnen er aangiften volgen. Wij zeggen dat zij eerst beter naar een advocaat of een mediator moeten gaan. Dan hebben wij namelijk ook een handvat. Het heeft ook allemaal te maken met dossiervorming. Voor de stapeling in de toekomst. Mocht het in de toekomst weer mis gaan, dan moet er wel een dossier gevormd zijn, dat je kan zien wat er allemaal is gebeurd. Maar ik ga geen kinderen uit armen trekken, zoals sommige ouders verwachten dat we dat we even komen doen.

5	‘Doorverwijzen, twee kanten aanhoren, registreren. Wij zijn geen kinderen van de ene ouder overgeven aan de andere.	Van de politie denk ik dat zij vooral kunnen verwachten dat wij doorverwijzen. Wij kunnen het aanhoren, registreren en dan komt het in het systeem. Als wij het dusdanig ernstig inschatten dan kunnen we een zorgmelding maken. Ik wil in de zorgmelding dan wel twee kanten belicht hebben. Het is dus ook het meest fair om twee kanten aan te horen. Vaak denken ouders ook dat de politie mee gaat en eventjes hun kind gaat ophalen. Dat is wel echt een misvatting.
---	---	--

Analyseschema F		
Topic: Civiel- of strafrecht		
Resp. nr.	Label	Quote uit transcript
1	Voor het strafrecht moet het stelselmatig gebeuren, anders wordt een zaak vaak geseponeerd.	Direct aangifte? Het mag officieel, want het plan is zo opgezet. Maar ik denk wel een beetje, allebei zijn ze ouder, vaak hebben ze allebei gezag. Het heeft altijd een verhaal. Er komt ook altijd van alles bij, verschillende verhalen, valse aangiften. Het ligt ook vaak aan het bewijs. Als er geen bewijs is en dat is in deze gevallen erg moeilijk. Het moet stelselmatig gebeuren. Als dit er niet is, wordt zo’n zaak ook vaak geseponeerd in de praktijk. De vraag is wat iemand met die aangifte bereiken? Is dat een veroordeling, dan moet er bewijs zijn.
2	‘Ouders hebben geen straf nodig, maar hulp’.	Het zou goed zijn voor ons om te weten wanneer iets wel een civiele zaak is of wanneer het echt strafrecht is. Ik heb er zelf in de opleiding helemaal niks over gehad. Wij moeten verder kijken en tuurlijk is een strafbaar feit een strafbaar feit, maar we moeten ook kijken naar de gevolgen hiervan. Wat betekent dit voor daarna? Volgende week komen wij bijvoorbeeld weer bij moeder en vader over de vloer? Vaak doen ouders aangifte omdat ze boos zijn maar hebben ze daar later weer spijt van, want het is wel de moeder van het kind. Dus ik zou dan zeggen, laat dit probleem alsjeblief niet bij ons liggen. Ze hebben geen straf nodig, ze hebben hulp nodig. Wij moeten boeven vangen, dat is onze taak. Ik vind een mama die haar kind bij zich houdt niet echt een boef.
3		Als iemand echt van plan is om aangifte te doen, dan kan dat alleen als er echt een strafbaar feit is dat echt vervolgd kan gaan worden. Je adviseert dat zij informatie moeten verzamelen en alles moeten vastleggen wat er gebeurt. Het lastige van al dit is eigenlijk dat het civiel is. Het is eigenlijk tussen twee burgers. Er is vaak een uitspraak van de rechter en als die wordt overtreden ga je naar het strafrecht toe.

		Het is strafrecht maar de dingen die wij meemaken zouden vaker op zijn plek zijn bij de hulpverlening en niet bij de politie. Maar op een gegeven moment, als al die dwangmiddelen civielrechtelijk niet werken, ga je ook wel echt naar het strafrecht toe. Dan is het echt doorpakken.
4	‘Wij hebben al veel op ons bordje.’	Ik wist niets over ouderverstoting. Onttrekken aan het ouderlijk gezag ken ik natuurlijk wel maar echt het woord ouderverstoting. Misschien is het ook omdat niet alles op het bordje van de politie moet worden gegooid. Het is altijd lekker makkelijk. Wij staan in de wijk en er midden tussenin. Het is altijd makkelijk om de politie er maar weer extra taken bij de geven. Daar moeten we ook voor waken. We moeten er voor blijven zorgen dat de dingen die niet tot onze taken behoren, dat wij dat ook niet uiteindelijk toch gaan doen. Wat eigenlijk nu al wel gebeurt.
5		Je kan het via een rechtszaak gaan afdwingen, maar ik ben zelf meer voor de bemiddeling. Soms is dat alleen niet meer mogelijk en dan houdt het voor ons ook op. Dan moeten we het ook verwijzen en benadrukken dat er gehandeld moet worden in het belang van het kind.

Bijlage V: interview analyseschema's behorende bij deelvraag 5

Analyseschema A		
Topic: strafrecht als ultimum remedium		
Resp. nr.	Label	Quote uit transcript
1	Vaak liggen afspraken over omgang niet vast bij de rechter. Er is dan geen strafbaar feit, als deze niet worden nagekomen. Zo wel, dan is het de taak van de politie om het op te pakken.	In een overgroot deel van de gezinnen, zeker in Den Haag (Heemstraat, Hoefkade, Schilderswijk), daar zijn geen rechterlijke uitspraken gemaakt over hoe de omgang is geregeld. Negen van de tien keer zijn het afspraken die gemaakt zijn met centrum Jeugd en Gezin of met Veilig Thuis. Dat zijn overeenkomsten, maar als iemand zich daar niet aan houdt dan staat daar verder niks tegenover. In de gevallen dat er wel sprake is van een omgangsregeling dan is er een strafbaar feit en opsporing van staffbare feiten worden gedaan door de politie. Dan houdt iemand zich niet aan de wet. Dus op basis van een aangifte, wordt die aangifte opgepakt en gaat de politie hiermee aan de gang. Het onderzoek op zich en de veroordeling die daaruit voortvloeit is denk ik echt een taak voor de politie.
2	Strafrecht moet niet als ultimum remedium worden ingezet, maar al eerder.	Ik denk dat het veel aandacht en scholing van politieagenten vergt om te laten zien dat juist het strafrecht niet een ultimum remedium is, maar dat het juist gezien kan worden als een middel om uiteindelijk straf te voorkomen. Bij voorkeur los je het op zonder taakstraf en zonder boete en dat soort zaken. Maar stel dat iemand een waarschuwing in de wind blijft staat, dan kun je daar niet mee blijven volstaan. Dan zal je uiteindelijk een keer moeten doorbijten, maar dat is aan de rechter om te kijken of een sanctie een geschikt middel is voor het geval in kwestie.
3	Er zou beter gekeken moeten worden naar wat er onder die omgangsproblematiek ligt.	Als je je afvraagt of iets strafrechtelijk vervolgd moet worden. De politie komt er op een heel ander moment bij dan de hulpverlening. Dus als een agent dan weet waar die op moet letten dan kan die ook veel gericht observaties weergeven. Ik denk dat het heel erg belangrijk is dat er goed wordt gekeken naar wat er speelt. Nu wordt er een ouderschap lijf uitgesproken. Dat is een wetenschappelijk onderzochte methode die je kan inzetten bij scheidingen om tot een ouderschapsplan te komen. Alleen wordt er soms helemaal niet gekeken wat er nou achter die omgangsproblematiek ligt. Ik denk dat het nodig is dat er beter wordt onderzocht naar wat er onder die omgangsproblematiek ligt. En dat dan niet alles over een kam wordt geschoren. Dan creëer je soms gevaarlijke situaties.
4	Het strafrecht is niet in alle gevallen de beste oplossing.	We proberen het strafrecht in de maatschappij alleen in te zetten wanneer dat echt nodig is en wanneer burgers dit zelf niet kunnen oplossen. Er zijn een hele boel dingen die je bij het strafrecht kan betrekken. De vraag is of dat ook allemaal moet.

		Je krijgt te maken met capaciteitsvraagstukken, weinig zitting ruimte, gebrek aan politieagenten of vanwege pensioengolven. Het werkaanbod is erg groot. Er moet keuzes gemaakt worden. Juist bij situaties die in de familiesfeer spelen kan er door het strafrecht een omstandigheid bij komen die maakt dat we heel terughoudend willen zijn. Het kan namelijk een enorm olie op het vuur zijn. Het werkt stigmatiserend. De vraag is of het strafrecht het conflict nou echt oplost. Andere wegen kunnen soms beter zijn. Het is niet per se gezegd dat het nooit een goede oplossing is, maar het kan zijn dat het strafrecht helemaal niet handig is. Echt naar de strafrechter gaan is toch een heel andere dimensie, want dan krijgt iemand een strafblad. Het is dus nogmaals het laatste redmiddel. Daar begin je niet mee.
5	Het ultimatum remedium moet veranderen in een optimum remedium.	Voor het ultimatum remedium hebben wij als VKC op een richtlijn van maart 2018 het openbaar ministerie gereageerd. In die richtlijn stond eerst dat het strafrecht als ultimatum remedium zou worden ingezet. Wij hebben daar als ouder organisatie bezwaar tegen aangemaakt. Wij hebben toen een gesprek gehad met de landelijk officier van justitie, Eva Kwakman en met een beleidsmedewerker van de procureur-generaal. Zij zijn verantwoordelijk voor deze richtlijn. Zij hebben toen die zin dat het strafrecht als ultimatum remedium moet worden beschouwd geschrapt, omdat wij gezegd hebben dat jammer is en dat het geen zin heeft om na 3 of 4 jaar het strafrecht nog in te zetten. Daarom denk ik dat we naar een optimum remedium moeten. Als ouders er zelf niet uit komen dan kan het strafrecht worden gebruikt, maar aan de voorkant al. Het doel zou eigenlijk moeten zijn dat de omgang van het kind met beide ouders wordt hersteld, want dat is kindermishandeling. Daar moet het opgericht zijn. Het moet niet gericht zijn op dat mama of papa flink straf krijgt. Want als het kind dat alsnog geen contact krijgt met een van de ouders, wat heb je dan gewonnen? Daar moet het om gaan. De sanctie zou bijvoorbeeld moeten zijn dat iemand zijn gezag wordt afgenomen. Het hoofdverblijf wijzigingen.

Analyseschema B		
Topic: preventieve functie strafrecht		
Resp. nr.	Label	Quote uit transcript
1	Of de politie anders zou gaan werken, hangt af van de plaats waar het politiebureau zich bevindt.	Ik denk dat de ketenpartners van de politie weten dat wij niet alleen repressief optreden. Als ik voor bureau hoefkade praat, dan weet ik dat er in de buurt een middelbare school is en meerdere basisscholen. Onze senior jeugd heeft met al die interne begeleiders wel gewoon goed contact. De uitwisseling tussen probleemgevallen en moeilijke situaties gaat hier in ieder geval wel goed. Maar ik weet bijvoorbeeld ook dat Zoetermeer maar 1 politiebureau heeft met 125.000 mensen. Meer dan 10 scholen. Je kunt je voorstellen dat daar niet zoveel zicht op is. Het ligt ook heel erg aan de sociaal-economische en culturele achtergrond van mensen. Wat ik eigenlijk zou zeggen is dat als vanuit de overheid een beslissing wordt genomen dat de politie bij deze problematiek extra taken krijgt, denk ik niet dat wij anders zullen gaan werken. Afspraken staan hier niet zwart op wit. Wat we nu doen bij bijvoorbeeld stalking is het voeren van een stopgesprek. Je gaat dan met de verdachte praten. Je vertelt de verdachte wat er is verklaard en vraagt wat zijn verhaal daarbij is. Vaak is er dan al een beetje bewijs die je ook kan tonen. Je kunt als agent aangeven dat dit gedrag gestopt moet worden want het is strafbaar en het doet andere mensen pijn. Die aangifte is dan een stok achter de deur.
2	De preventieve functie van het strafrecht geldt bestaat uit een waarschuwing over dat het strafrecht ingezet zou kunnen worden.	Een agent die waarschuwt aan bijvoorbeeld iemand die het kind nu al voor het tweede weekend weghoudt bij de vader, en vraagt of iemand zich realiseert dat het strafbaar is. 'Het moet niet vaker gebeuren, want u kunt daar straf voor krijgen'. Volgens mij hebben we het dan over de preventieve rol van politie inzet en het strafrecht. Dat wil niet zeggen dat ik vind dat je de politie zomaar op iedereen z'n dak moet sturen. Tegelijkertijd wil ik er ook wel voor waken om het onmogelijke te vragen voor de politie. Er is veel bezuinigd op de politie de afgelopen jaren. Ze hebben het zwaar en de werkdruk is hoog. Het strafrecht is heel vaak niet de oplossing voor alles. Ik zoek het in dit geval niet in het strafrecht als dat we bijvoorbeeld de moeder eens even een boete gaan geven, of een taakstraf. Ik geloof niet dat dat echt wat oplost, maar wel die preventieve functie. Pas op, als u dit nog een keer doet dan kan dat u een sanctie opleveren. Ik hoop dat dat stapje, wat nu vaak niet gezet wordt, ertoe laat leiden dat dit probleem vermindert.
3	De politie komt in beeld op een ander moment dan de	Als je gaat scheiden ga je niet gelijk de politie bellen. Vaak zijn de ouders gescheiden en hebben zij al een plan gemaakt over hoe zij het ouderschap willen indelen want er is kennelijk een omgangsregeling die door de rechter is vastgelegd.

	politie. Preventie kan ook terug gaan naar het moment dat een kind wordt geboren.	Vaak is de omgang dan ook een tijdje goed gegaan en dan stagneert het en wordt de politie erbij gehaald. Dat is waar ik aan denk als je het hebt op de preventieve fase. Je kan natuurlijk ook nog verder terug in preventie. Dat is eigenlijk al gaat kijken met ouders, zodra zij kinderen krijgen, hoe ze de zorg en de opvoeding onderling verdelen. Daar is nu ook vanuit het platform scheiden zonder schade een actie op uit gezet.
4	De politie zou in sommige gevallen meer preventief kunnen ondernemen, maar zeker niet in alle gevallen.	Dat ze meer kunnen ondernemen is zeker waar, maar je moet je afvragen bij wie het uiteindelijk thuis hoort. Ik denk dat het probleem bij de politie hoort op het moment dat er een dreiging onder zit en als dingen uit de hand dreigen te lopen. Maar niet bij elk maatschappelijk conflict hoeft de politie bij worden bijgehaald. Op het moment dat het heel erg uit de hand loopt en zeker op het moment dat er strafbare feiten worden gepleegd, dat kan dus zijn het consequent niet nakomen van een omgangsregeling, dan sluit ik niet uit dat er meer kan gebeuren op dat vlak. Dat de politie preventief een rol kan spelen, dat zeker. Dat dat in alle gevallen moet, zeker niet. Er zijn gelukkig ook andere manieren. Mensen kunnen zelf mediation opzetten of mensen kunnen zelf met een advocaat in gesprek. Op het moment dat er dreigende escalatie is, heeft de politie daar zeker een rol in te spelen en valt dat gewoon onder de hulpverlenende taak.
5	De consequenties van het strafrecht zullen mensen ervan weerhouden zich niet aan de omgangsregeling te houden.	Als de politie alleen al zou zeggen: 'meneer en mevrouw er ligt hier een omgangsregeling. U gaat zich daar gewoon aan houden. Zijn er dingetjes dan kunt u daar hulp bij zoeken maar u moet zich wel aan die uitspraak houden.' Zo simpel kan het zijn. Dus als je aan de voorkant kunt vaststellen waarom iemand een omgangsregeling niet volgt, en daar hebben zij geen goed verhaal bij, dan is het gewoon strafrecht. Als er geen goede feiten worden gegeven waarom zo'n regeling niet wordt nagekomen, dan kun je zeggen dat wij als politie in overleg gaan met de officier van justitie omdat er sprake is van een strafbaar feit. Ik denk dat heel veel ouders dan daarvan af zullen zien en denken dat dat ook niet de bedoeling is dat iemand dat een strafblad krijgt of voor de strafrechter staat.

Analyseschema C		
Topic: waarheidsvinding		
Resp. nr.	Label	Quote uit transcript
1	Op basis van een aangifte gaat de politie ermee aan de slag.	Bij het niet nakomen van een rechtelijke omgangsregeling is er sprake van een strafbaar feit. Opsporing van strafbare feiten wordt gedaan door de politie. Dan houdt iemand zich niet aan de wet. Dus op basis van een aangifte, wordt die aangifte opgepakt en gaat de politie hiermee aan de gang. Het onderzoek op zich en de veroordeling die daaruit voortvloeit is denk ik echt een taak voor de politie. Wijkagenten zijn bij uitstek ook wel degene die proberen te voorkomen dat er veel aangiften komen, door veel zelf te regelen met gezinnen. Door gewoon iemand eens op te bellen van: 'Joh, hoezo doe je dat nou' en 'je weet dat je daar eigenlijk
2	De politie moet in staat zijn om als beste te beoordelen wat er is gebeurd. Zij moeten op zoek.	Als iemand goed in staat moet kunnen zijn om te beoordelen wat er werkelijk is gebeurd, dan is het wel de politie. Ik zeg niet dat het makkelijk is. Het zal ook zeker moeilijk zijn, maar wat je in ieder geval niet wilt is dat iemand zomaar aangifte kan doen of iemand ergens van kan beschuldigen en dat ertoe leidt dat diegene dan vervolgens het kind niet meer kan zien. Volgens mij moet een agent dan wel zo veel mogelijk op zoek, samen met de hulpverleners, die vaak ook aanwezig is in het gezin, er vervolgens bespreken hoe zij de situatie in schatten. Want uiteindelijk is het aan de politie om te beoordelen of er gevaar is voor het kind. Als die acute gevaar niet dreigt, dan kan niet zomaar een ongefundeerde beschuldiging, die nog niet is uitgezocht, ertoe leiden dat het kind wordt wegehouden bij de andere ouder.
3	Er moet op zoek worden gegaan naar feiten.	Wat ik altijd aan mijn collega's adviseer is dat zij op zoek moeten gaan naar feiten. Je luistert wel naar de ouders maar je gaat het checken aan de hand van feiten. Ik kan me voorstellen dat de politie daar ook niet altijd tijd voor heeft, gezien de hoeveelheid meldingen. Als iemand bijvoorbeeld verteld dat de vader alcoholist is of dat die de kinderen seksueel misbruikt heeft, dat moet je wel serieus nemen. Ik zeg altijd dat zij het serieus moeten nemen en dat zij het grondig moeten uitzoeken. Als je twijfelt zoek je verder. Er kunnen hele legitieme redenen zijn voor een vrouw of een man of na de scheiding pas de politie te betrekken. De politie komt er op een heel ander moment bij dan de hulpverlening. Dus als een agent dan weet waar die op moet letten dan kan die ook veel gericht observaties weergeven.

4	De politie moet geen feitenvaststelling doen op het moment dat zij niet met opsporing bezig zijn.	De rol van politie en justitie op het gebied van waarheidsvinding komt pas in beeld als er een strafbaar feit is waarvan we vinden dat we dat moeten onderzoeken. Een aangifte is niet per se altijd nodig. Wij kunnen ambtshalve, onder eigen titel onderzoek doen bij strafbare feiten, tenzij het een klachtdelict is. Bij dit soort zaken zeg je eigenlijk altijd dat het begint met een aangifte. Je hebt een aangifte nodig om onderzoek te doen, laten we daar maar even vanuit gaan. Juridisch klopt het niet, maar in deze zaken functioneert het wel zo. Waarom? Ik ga niet actief op zoek naar deze zaken. Het label waarheidsvinding is echt gereserveerd is voor de opsporing en de vaststelling van strafbare feiten. De politie heeft in de hulpverlenende taak geen waarheidsvindingsrol. Je moet geen feitenvaststelling gaan doen op het moment dat je niet met opsporing bezig bent.
5	Waarheidsvinding preventief inzetten.	Ik denk zelf dat hier primair een taak ligt voor de politie qua waarheidsvinding. Een juiste beoordeling, behandeling en verslaglegging aan het begin van een scheidingsproces kan verdere escalatie voorkomen. Hou je nou aan de regels en anders heb je hier een goede reden voor? Misschien dat Veilig Thuis al wat kennis heeft, maar voor de rest moet je het ook niet gaan problematiseren. Het heeft vaker niet met de kinderen te maken, maar met een ouder die weigerachtig is. Wat Veilig Thuis zou moeten doen, wat ik hun heel vaak niet zie doen, is het begeleiden van ouders.

Analyseschema D		
Topic: kennis en specialisten		
Resp. nr.	Label	Quote uit transcript
1	Wijkagenten weten om te gaan met deze problematieken.	Een nieuwe wijkagent is een hele ervaren surveillant. Surveillanten worden dagelijks naar deze problematieken gestuurd. Zij hebben dus al jarenlang te maken met dit soort verhalen. Zij weten hier wel mee om te gaan. Gesprekstechnieken en wanneer iets wel of niet werkt dat kun je niet altijd leren in een opleiding. Gesprekstechnieken natuurlijk wel maar het toepassen ervan leer je toch in de praktijk. Op een gegeven moment bouw je ook mensenkennis op.
2	Specialist per regio	Een specialist per regio zou een goede zijn. Een specialist waar je dan altijd terecht kunt, wat de indeling op welk bureau ook is. Dat zou ik mooi vinden.
3	Om iets te onderzoeken is expertise nodig.	Ik zie op dit moment niet snel een agent onderzoeken waar iets door komt of waar iets aan ligt. Ik weet ook niet of dit iets is wat bij de politie moet komen liggen. Ik denk dat het wel een expertise is die toch te maken heeft met zorg, maar zeker ook met veiligheid hoor. Het gaat samen.

		Ik zou dan toch tegen agenten zeggen dat zij het serieus moeten nemen en dat zij het niet zomaar af moeten doen als een vervelende ex. Als ze er meer mee zouden willen doen, dan zouden ze meer kunnen onderzoeken. Misschien is dat wel wenselijk en dat ze meer kennis hebben wat er nou achter kan zitten.
4	Er is genoeg kennis over bij de politieorganisatie, maar extra voorlichting kan nooit kwaad.	Er lopen tegenwoordig ook een hoop rond met een hbo of een wetenschappelijke opleiding en dat is ook gewoon nodig voor bepaalde functies. Ik zou dus zeggen dat die kennis er wel is. Dat niet iedere wijkagent dat heeft dat zal best. Ik ken de politieorganisatie best wel goed, dat er in hun interne systemen al heel veel informatie valt te vinden maar dat niet iedereen in elke situatie dat zo snel paraat heeft. De politieacademie doet heel veel aan kennisverbreding en heeft bijvoorbeeld hele mooie van web apps ontwikkeld, waarop heel veel kennis op staat en handvatten bieden. Dit zou een ideaal onderwerp zijn om daar ook te regelen. Die vraagbaakfunctie is er echt wel. Het OM is heel laagdrempelig geworden. Op het gebied van voorlichting kan er altijd wel wat gebeuren. Misschien is er wel wat veranderd en misschien oudere dienders die deze kennis missen
5	Er is kennis en specialisatie nodig.	Kennisachterstand is hier eigenlijk een probleem. Dit hebben wij ook in de aanbevelingen gezet die bij hebben ingediend bij de Nationale politie. Wij proberen de mensen die hierover gaan binnen de politie al jaren aan het verstand te brengen, dat wij als politie een belangrijke taak kunnen hebben aan de voorkant van echtscheidingsproblematiek die kan leiden tot ouderverstoting. Wij denken dat er ook een hele goede taak ligt aan de voorkant waardoor de politie er daarna veel minder last van heeft. Daar is wel genoeg kennis voor nodig en eigenlijk ook specialisten.

Bijlage VI: transcript respondentent behorende bij deelvraag 4

Respondent 1:

Datum interview: 22 april 2020

R1: [Naam] (wijkagent)

S: Sanne van Luijk

R1: Ik ben [Naam]. 32 jaar oud. Ik ben in januari 2020 gestart als wijkagent, hier in wateringen. Ik heb hiervoor eigenlijk altijd in de surveillance gezeten als hoofdagent. Ik ben begonnen in Laak, denk 11 jaar geleden. Daar heb ik de opleiding gedaan. Daarna ben ik richting bureau Loosduinen gegaan, dus ik ben eigenlijk altijd in het Haagse geweest. Ik heb ook altijd veel gedaan met jeugd. Veel samenwerken met wijkagenten. Toen dacht ik, het wordt wel eens tijd om richting wijkagent te gaan. Toen heb ik gesolliciteerd in januari en zo ben ik hier gekomen.

S: Oké, bevalt het?

R1: Ja, super leuk. Het is nog een beetje je weg vinden natuurlijk. Wijkagent is iets dat je een beetje eigen moet maken. Het doet ook heel veel vanuit je gevoel. Er is niet echt een manier van hoe je het moet doen. Heel veel weet ik ook nog niet maar het is heel veel op gevoel, uitzoeken, uitlopen. Waar ga ik wat zoeken.

S: Ja, ik snap het. Nu bent u hier alleen gekomen, maar normaal gesproken bent u wel samen toch?

R1: Nou, wij hebben de wijk samen. Je hebt 1 wijkagent op 5000 bewoners ongeveer. Wij hebben Wateringen en Kwintsheul samen. Die hebben samen meer bewoners, dus als er 1 wijkagent is dan is dat net even iets te veel. We zijn samen wijkagent. We werken af en toe samen maar over het algemeen heeft hij het ene weekend en ik het andere weekend, zodat de wijk eigenlijk altijd gedekt is.

S: Wat valt er onder uw takenpakket als wijkagent? Hoe ziet een dag eruit?

R1: Ik kom in dienst en dan lees ik altijd eerst de dagrapportage. Dan ga ik bekijken wat er de afgelopen dag, of maar net hoe lang ik weg ben geweest is gebeurd. Dan krijg ik alle incidenten te zien waarbij de collega's bij betrokken zijn geweest. Elke melding wordt natuurlijk geregistreerd. Ik lees al die meldingen en dan ga ik bekijken of en wat ik daar nog bij kan doen. De noodhulp gaat ergens heen, maar het probleem is daar niet altijd mee opgelost. Het is dan meer de wijkagent die daar dan in door moet gaan. Je hebt ook de terugbel verzoeken. Dat kan om van alles gaan, bijvoorbeeld een burenruzie. Iemand die even met de politie wil overleggen wat zij in de situatie moeten doen, dat komt dan ook bij ons terecht. In ieder geval, met deze mensen moet ook contact worden opgenomen. Dan heb je al je partners, veilig thuis, de woningbouw, de gemeenten, de buitengerechtelijke opsporingsambtenaren en de ondernemers. Daar werk je allemaal mee samen.

Daarnaast het je ook nog het signaleren en het aanwezig zijn op straat. Al met al is het best heel veel. Niet te vergeten dat ik zelf ook alles moet rapporteren en alles moet melden aan mijn eigen collega's.

S: Als u het in trefwoorden moet benoemen? U zei al: signaleren. Hoe zou u de rest dan omschrijven?

R1: Ja, precies. Signaleren, adviseren en handhaven. Ik zeg altijd maar: 'Ik ben de oren en de ogen van de wijk'. Ik ben eigenlijk een soort tussenpersoon.

S: Bent u een beetje bekend met ouderverstoting?

R1: Ik weet ongeveer wat het is. Het is een lastig en moeilijk onderwerp.

S: Ja, klopt. Misschien weet u dan voor nu meer over het niet nakomen van een omgangsregeling van ouders die uit elkaar zijn. Ik denk dat u daar misschien meer bij betrokken bent, klopt dat?

R1: Ja, zeker. Daar krijgen we wel een meldingen van. Mensen die boos zijn dat hun kinderen niet op tijd terugkomen en hun kind niet mee willen geven.

S: Komt die problematiek veel voor in Wateringen en Kwintsheul?

R1: Dat vind ik lastig te beantwoorden. Ik zit hier nu een maand of 4 en als ik ga kijken naar echt omgangsregelingen dan heb ik er nu misschien 2 gehad. Toen ik nog in de surveillance zat had ik deze casussen wel vaker. Vaak is er op dat moment een probleem en dan komt het regelmatig voor dat je daar dan als surveillance heen wordt gestuurd. Het is alleen niet ineens een probleem, deze problemen spelen zich dan al een veel langere tijd af. Ik heb op dit moment in deze wijk niet echt casussen waarvan ik zeg daar ben ik heel lang mee bezig. Maar ik denk dat dat zeker nog wel gaat komen. Ik vind het ook wel een heel lastig onderwerp. Als je kijkt naar ouderverstoting, ouders zijn gescheiden en kinderen zijn daar de dupe van, maar het is niet zo makkelijk zichtbaar. Als een kind bijvoorbeeld een blauwe plek heeft of letsel, dan is dat heel erg zichtbaar maar met deze problematiek is dat niet het geval. Ik denk dat ouders zelf ook pas later door hebben dat dit probleem van ouderverstoting speelt.

S: D66 en SP hebben in december 2019 een motie ingediend over de rol van de politie bij ouderverstoting door het niet nakomen van de omgangsregeling. Zij zouden graag zien dat de rol van de politie bij deze problematiek wordt verstevigd in de preventieve fase. Dus voordat er daadwerkelijk een beroep wordt gedaan op het strafrecht. Het doel is dat ouderverstoting in een vroeg stadium kan worden aangepakt. Bent u bekend met deze motie? Wat vindt u daarvan?

R1: Ja, ik was er bekend mee. Ik denk dat elke diender hier gevoelsmatig bij omgaat. Wat ik zelf altijd mee neem als ik dan naar mezelf kijk en ik denk dat ik dan ook wel voor veel collega's spreek, is dat als je ergens naartoe wordt gestuurd, bijvoorbeeld bij een ruzie tussen ouders vaak in de beginnende fase alsnog niet alles lekker loopt, dat dan eigenlijk al het moment is dat alles ingeschakeld moet worden. Allebei de partijen goed aanhoren, waar dat lukt ook nog met de kinderen in gesprek gaan. En wat ik al zei elke melding die we krijgen zetten we gelijk op papier.

Elke melding wordt in het systeem verwerkt. Ik denk dat het belangrijk is dat dit in ieder geval altijd snel gedaan wordt. Wat ook vooral genoteerd moet worden is hoe kinderen reageren op ouders, wat is de houding van kinderen en hoe reageren ze op politie. Heb jij wel eens gehoord over de meldingen van Veilig Thuis?

S: Ja.

R1: Elk incident waar kinderen bij betrokken zijn, dat kan zijn bij huiselijk geweld maar ook ruzies tussen ouders waarbij kinderen bijvoorbeeld gewoon liggen te slapen, wordt een Veilig Thuis melding gemaakt. Zodat zij het gaat onderzoeken. In het Westland komen deze meldingen terecht bij het sociaal kernteam (hierna: SKT) terecht. Zij pakken alle zorgen op en zij moeten daar gelijk mee aan de slag. Op het moment dat de politie daarbij betrokken is, zijn de problemen er al een tijdje. Zeker in het Westland krijg ik het gevoel dat mensen pas laat bellen en pas laat aangegeven dat de maat vol is.

S: Zou het dan al kunnen zijn dat Veilig Thuis dan al wel bekend is met de problematiek

R1: Ja, zou kunnen maar dan moet er iemand zijn die Veilig Thuis heeft ingelicht. Dat kan natuurlijk een school zijn, maar de ervaring leert dat scholen daar best wel voorzichtig in zijn. Scholen doen niet snel meldingen. Het kan zijn dat bijvoorbeeld een buur iets anoniem kan melden, maar 80 procent van wat er gemeld wordt, wordt ook daadwerkelijk gemeld door de politie. Zodra de politie erbij betrokken is, wordt Veilig Thuis ook wel echt gelijk ingeschakeld. Een paar jaar geleden is dat erin gekomen, omdat we toch wel merkten dat er veel werd gesignaleerd maar er niks mee werd gedaan. Dat is nu wel echt een verplichting geworden, voor elke collega. Dit is nu protocol geworden en elke agent moet zich daaraan houden. Het is zelfs zo, dat als je dat niet doet, het systeem daar iets wat van gaat vinden. Binnen het bureau hebben we daar ook wel speciale jeugdspecialisten voor op het bureau, die dit wel controleren en dan als het niet gedaan wordt, je daar ook op aansturen. De afgelopen 3 jaar is daar zeker op geïnvesteerd. Dat is heel goed.

Dus bij elke melding wordt Veilig Thuis ingeschakeld en dan is het eigenlijk alleen nog de vraag hoe lang de wachtrij daar is en wat er vervolgens mee wordt gedaan.

S: Wordt het daarna ook nog teruggekoppeld naar jullie? Wat zij hebben gedaan, of hoe het is afgelopen? Komen jullie daarna nog bij dat gezin ter plaatse?

R1: In de surveillance is dat minder, maar als wijkagent ben je daar wel meer betrokken mee. Na zo'n melding kom je daar als wijkagent nog. Wij hebben wekelijks overleg met het sociaal kernteam. Veilig Thuis is echt de organisatie die los staat van alles. Zij doen alleen de screening, zij behandelen dat zelf niet. Zij doen de screening en daarna zetten zij dit uit. Het SKT zit in het Westland en daar begint eigenlijk de hulpverlening. Daar hebben wij wel wekelijks contact mee. Als ik nou eens ergens ben, of mijn collega's, dan gaan we vaak na het incident nog eens terug. Dan bekijken we hoe het nu is, het kan dat iemand bijvoorbeeld een huisverbod heeft gekregen, dan wordt er ook een

hulpverleningstraject gestart. Als ik mijn zorgen heb over de zorgverlening kan ik dat wel doorzetten naar het SKT.

S: Wanneer u ter plaatst komt en het gaat om kinderen en het niet nakomen van de omgangsregeling, heeft u dan bepaalde technieken ingezet die u heeft geleerd in uw opleiding? Of handelt u echt puur vanuit gevoel en emotie?

R1: Ik denk dat heel veel emotie en gevoel is. Natuurlijk krijg je wel in je opleiding mee hoe je de-escalerend moet werken en voor simpele bekeuringsgesprekken heb je al allerlei technieken voor. Je hebt allerlei methoden meegekregen, maar specifiek op ouders en omgangsregelingen dan is er niet geweest. Dat is dan toch veel emotie en gevoel. Ik merk ook dat er alweer een verschil is van toen ik zelf kinderen had en daarvoor. Dat is ook een wereld van verschil. Het ligt ook aan de kennis die iemand heeft en dat het vooral het kind centraal moet worden gezet. Het kan soms ook helpen om een beetje op het gevoel van de ouders in te praten. 9 van de 10 keer kom je gevoelsmatig en met deze technieken al een heel eind.

S: En als ouders nou agressief zijn? Hoe gaat u daar mee om?

R1: Vaak ben je met z'n tweeën. Er komt veel emotie bij kijken en emotie betekent vaak ook agressie. Mensen zijn boos op elkaar en willen elkaar dwang zitten. Het eerste wat wij altijd doen is de partijen scheiden. De ene collega praat met de ene ouder en de andere collega met de ander. Daarbij zorgen we ook altijd dat de kinderen even ergens anders zijn. Het ligt aan de situatie natuurlijk. Kunnen de kinderen even niet opgevangen worden dan zorg je dat er nog meer collega's bij komen want ik vind het altijd wel heel belangrijk dat die kinderen niet meekrijgen waar dat gesprek over gaat. Dat gaat die kinderen niet zoveel aan. Dan ga je beide partijen aanhoren. Kijken of je ze op een bepaalde manier rustig kunt krijgen. Dan gaan we bekijken wat er moet gebeuren en hoe we iets moeten aanpakken. Daar waar het kan proberen we ook nog met de kinderen te praten en vaak is dat geen probleem. Het ligt er wel aan op welk moment je het vraagt.

S: Als we kijken daar wat er in de politiek wordt voorgesteld, de motie is weliswaar niet aangenomen, maar stel dat dat wel zou gebeuren, bent u dan van mening dat de politie zijn rol in deze problematiek wel zou kunnen uitbreiden? Of zegt u van: 'Nee, we doen eigenlijk al meer dan genoeg en ik zou niet weten wat er dan veranderd zou moeten worden'.

R1: Ik denk dat er deze afgelopen 3 jaar al zulke enorme stappen hebben gemaakt.

S: Puur die meldingen en het inschakelen van hulpverlening?

R1: Nou als we kijken naar 10 jaar terug. De zorgmeldingen waren toen nog niet verplicht. Het was dus voor elke diender afhankelijk of zij een zorgmelding op gingen stellen. Ik alle hectiek en drukte die er is vergeet je dat. Dat zat er niet standaard in. Het kan dan zijn dat je meerde malen met die

ouders of het gezin te maken krijgt. Het kan dan zijn dat je toch wel vindt dat een situatie bij een gezin toch zorgelijk is, maar dat het dus kan zijn dat er nog helemaal geen hulpverlening is ingezet. Dan zit je al zo ver in de problemen, in die zin gebeurt dat nu niet meer.

S: Dus u bent wel van mening dat ouderverstoting in die zin nu sneller wordt gesignaleerd en wordt opgespoord.

R1: Ja. Ik denk dat wij al politie zijnde het gelijk doorgeven aan het zorgkader. De wijkagenten, als ik voor mezelf spreek dan, ga ik altijd terug naar een gezin en we houden altijd nog contact. Zodra de zorg twijfels heeft over een gezin komen ze daar bij ons mee en andersom. Die communicatie is er dus wel heel goed. Er is wekelijks overleg dus buiten dat kan je elkaar altijd bellen. Naar mijn weten zit ik er bovenop, maar je hebt altijd de gevallen waar de politie niet mee in aanraking komt. Dat is heel moeilijk en ik denk dat daar ook heel veel ligt bij bijvoorbeeld scholen. Ik zou willen dat scholen veel meer zouden melden. Dat gebeurt naar mijns inziens veel te weinig. Ik denk dat burens ook wel zouden moeten melden. Zij zijn vaak bang maar het kan ook anoniem. We proberen daar dus ook regelmatig reclame voor te maken. De problematiek is echt niet over, maar als ik kijk naar de stappen die zijn gemaakt dan denk ik dat we al in de goede richting op weg zijn.

S: Dus eigenlijk zegt u dat als er iets verbeterd moet worden, dat het niet per se bij de politie moet worden gezorgd maar ook bij scholen, burens en andere mensen in de wijk.

R1: Ja. Dat klopt. Het is nu ook lastig met de corona en natuurlijk de wet op de privacy heeft het ook heel lastig gemaakt. Veel organisaties zijn er ook huiverig voor wanneer zij wel en niet informatie mogen delen. In mijn optiek als het over de veiligheid van kinderen gaat mag je alles delen, maar goed veel mensen vinden dat toch lastig. Wat ik nu ook wel probeer is veel contact zoeken met basisscholen, regelmatig langskomen en contact hebben met het jongste jeugd. Als je daar goed contact mee hebt, dan ga je het verschil ook vaker zien.

Het signaleren naar aanleiding van melden, dat loopt nu wel. Daar ben ik van overtuigd. Daar is een protocol voor geschreven en dat gaat goed. Maar dan heb je ook nog alles daarbuiten. Wat is er nog niet gemeld. Dan is het wel ook aan ons, de wijkagenten, hoe gaat we daarmee om. Maar dat is allemaal veel werk en er zijn gewoon echt nog tekorten bij de politie.

S: Wat kunnen ouders en ook kinderen nou echt van jullie wijkagenten verwachten en wat niet?

R1: Wat ik altijd probeer is de mensen toch duidelijk te maken dat ze altijd bij me terecht kunnen voor vragen. Ik kan ze advies geven en ik kan ze vooral veel doorverwijzen. Ik vind ook dat de hulpverlening altijd voorop moet staan. Als dat echt allemaal niet werkt, dan kunnen er aangiften volgen en we gaan een stap verder. Maar als eerste heeft een kind zijn moeder en vader gewoon nodig, daar waar het lukt natuurlijk. Belangrijk is dus dat er een goed plan ligt over de omgang en als daar

een rechter aan te pas moet komen dan is dat niet anders. Wij gaan als politieagenten in ieder geval niet een kind uit de armen van een moeder of vader trekken. Dat wordt ook nog wel eens verwacht.

S: Dat is ook wel een beetje het probleem want veel politieagenten zien dit als een civiele kwestie. Gezag en de omgang wordt bij de civiele rechter besproken. Er komt dan een uitspraak en daarin staat bijvoorbeeld een sterke arm opgenomen. Dat zijn jullie dan. Maar jullie vinden het lastig om dit in de praktijk uit te voeren.

R1: Ja, precies. Dat is het. Als je gaat kijken naar die voorwaarden, de rechter heeft dat zo opgelegd, onttrekken ouderlijk gezag. Direct aangifte? Het mag officieel, want het plan is zo opgezet. Maar ik denk wel een beetje, allebei zijn ze ouder, vaak hebben ze allebei gezag. Het heeft altijd een verhaal. Er komt ook altijd van alles bij, verschillende verhalen, valse aangiften.

S: Ja, in die gevallen kan het richting ouderverstoting gaan. Dan is een van de ouders bewust aan het beïnvloeden.

R1: Ja. Ik zeg wel altijd dat er aangifte van gedaan kan worden. Als ik kijk in de praktijk, in hoeveel gevallen wordt dit echt een zaak, dan zijn dat er niet veel. Het ligt ook vaak aan het bewijs. Als er geen bewijs is en dat is in deze gevallen erg moeilijk. Het moet stelselmatig gebeuren. Als dit er niet is, wordt zo'n zaak ook vaak geseponseerd in de praktijk. De vraag is wat iemand met die aangifte bereiken? Is dat een veroordeling, dan moet er bewijs zijn. Ik vermeld dit er altijd wel bij en als er op een later moment aangifte van gedaan wordt, vind ik dat prima. Vaak is het ook onwetendheid van mensen.

S: Ik denk dat veel mensen het ook prettig vinden als er door de politie druk wordt uitgeoefend en dat er wordt gezegd tegen de andere ouder dat het een strafbaar feit heeft en dit ook consequenties kan leiden. Herkent u dat gevoel?

R1: Ja, mensen vinden het wel prettig als zij even met de neus op de feiten gedrukt worden. Ik denk dat heel veel mensen het ook niet beseffen omdat die woede zo overheersend is. Vaak mensen weten ook niet welke kanten zij moeten bewandelen.

S: Precies, eigenlijk is het vooral adviseren?

R1: Het is heel veel adviseren. Het is ook allemaal per casus ook heel verschillend om er wel of niet een zaak van te maken. Als er veel zaken bij de civiele rechter zijn geweest, dan heeft het vaker zin. Ik denk ook dat als je aangifte gaat doen in een beginfase gaat doen, dat het niet leidt tot een veroordeling. Ik denk ook dat er veel onduidelijk is bij de politie. Dit is zo'n specifiek onderwerp.

S: U denkt wel dat er in een opleiding meer over moet worden geleerd?

R1: Ik denk dat het zeker zou helpen. We weten nu van alles een beetje, maar deze zaken komen zo veel voor.

Respondent 2:

Datum interview: 29 april 2020

R2: [Naam] (wijkagent)

S: Sanne van Luijk

R2: Ik ben [Naam], 33 jaar. Ik ben wijkagent Rustenburg en Oostbroek. Ik heb eerst een half jaartje stage gelopen als wijkagent en ik ben nu een maand waarnemend. Ik ben redelijk nieuw als wijkagent.

S: Oké, top. Kunt u kort toelichten wat er onder uw takenpakket valt?

R2: Bij de politie en dan met name bij wijkagenten zijn we zoveel mogelijk werkzaamheden aan het afstoten. We hebben af en toe te veel op ons bordje. Als algemene taak van de wijkagent komt het toch wel aan op het adviseren en signaleren. De surveillance zal vaak als eerste ter plaatse komen. Wij gaan daar uiteindelijk toch wat dieper op in en zullen wat vaker contact hebben met de gezinnen. We gaan dan kijken of we tot een oplossing zouden kunnen komen, want dat zou natuurlijk het mooiste zijn.

S: Herkent u binnen uw wijk ook de problematiek over dat ouders meldingen doen dat een omgangsregeling niet wordt nagekomen of dat er sprake is van ouderverstoting?

R2: Ja, zeker. Het zijn lastige casussen en ook heel verschillend. Het kan bijvoorbeeld gaan over kinderen van 14 waarin zij duidelijk aangeven dat zij niet meer bij papa of mama willen zijn. Er zijn alleen ook casussen waarbij het gaat om jonge kinderen en zij willen wel naar papa en mama. Ouders maken dan ruzie om de kinderen. Het is de bedoeling dat wij beide verhalen aanhoren, maar wie vertelt de waarheid? Negen van de tien keer van kan aan ons niet worden aangetoond, door middel van een uitspraak van de rechter dat deze tijden en deze uren van de omgangsregeling niet worden nagekomen. Ik ga ook een kind niet wegslepen bij zijn moeder of vader of vervolgens het kind af te geven. Dit is geen politietaak. Dit moet opgelost worden via een rechter en die ouders dienen zich daaraan te houden. Als een van de twee zich er niet aan houdt, is er een advocaat die de zaak vervolgens weer bij de rechter moet neerleggen. Ik weet dat wij als politie dan iets kunnen met onttrekking van het ouderlijk gezag maar dan moeten we wel bewijs hebben want wie vertelt de waarheid?

S: Dus eigenlijk ligt het vooral aan het bewijs?

R2: Ja, ouders kunnen vaak niks aantonen. Geen uitspraak niks. En wat moeten wij dan, aanhouden omdat iemand zich niet aan de omgangsregeling houdt? Volgens mij werkt dat ook niet.

S: Ja, het gaat er natuurlijk om dat de Hoge Raad in 2005 heeft bepaald dat het niet nakomen van de omgangsregeling onder het onttrekken van het ouderlijk gezag valt. Als dat wordt aangetoond is er gewoon sprake van een strafbaar feit, kan op basis daarvan aangifte worden gedaan en hoort er een aanhouding te volgen.

R2: Maar dat betekent dus dat wij daar dan zitten. Het kind gaat naar vader want die heeft aangifte gedaan en dan gaan wij de moeder aanhouden? Is dat een geschikte oplossing? Wij moeten verder kijken en tuurlijk een strafbaar feit is een strafbaar feit, maar we moeten ook kijken naar de gevolgen hiervan. Wat betekent dit voor daarna? Volgende week komen wij bijvoorbeeld weer bij moeder en vader over de vloer? Dan moeten we gaan bedenken is dit wel de juiste oplossing voor en de vader, de moeder maar ook voor het kind. Vaak spelen emoties ook een rol. Vaak doen ouders omdat ze boos zijn aangifte maar hebben ze daar later weer spijt van, want het is wel de moeder van het kind. Dus ik zou dan zeggen, laat dit probleem alsjeblief niet bij ons liggen.

S: Ik snap uw gedachtegang. Er zijn alleen ook gezinnen waarbij ouders soms jaren hun kind niet te zien krijgen. Bij deze gezinnen kan je dit toch eigenlijk niet laten?

R2: Ik denk dat er dan iemand moet helpen die gaat inzage in heeft. Wij weten alleen dingen van horen en zeggen. Hoe moet ik geloven dat het waar is als een vader zegt dat hij zijn kind bijvoorbeeld al 8 jaar niet meer gezien heeft. Heel veel mensen zeggen dingen tegen ons om misbruik te maken, maar wat zij zeggen is niet altijd waar. Dat is iets waar bij wel vaak mee moeten dealen. Wat is echt lastig vindt is die bewijslast. Bij ouderverstoting gaat het ook om het beïnvloeden van het kind ten opzichte van de andere ouder. Maar alles wat zij tegen ons zeggen over bijvoorbeeld de vader, voor hetzelfde geldt is het wel waar. Hoe moeten wij dit weten? Hoe moeten wij het onderscheid maken. Maar toch moeten wij als politieambtenaar wel een beslissing nemen van we gaan de moeder meenemen naar het bureau. Straks laten we het kind aan papa geven, terwijl het wel waar is. Dan is de vader terwijl het daar misschien wel in gevaar is. Moeten we dat dan wel willen? Veilig Thuis is dan maar mijn idee de beste instantie. Ze hebben geen straf nodig, ze hebben hulp nodig.

S: Ik snap wat u zegt. Toch is er wel sprake van een strafbaar feit en kan er gewoon een aanhouding volgen als er aangifte wordt gedaan.

R2: Je hebt een moeilijk onderwerp gekozen voor je scriptie. Een diefstal is de bewijslast een stuk makkelijker

S: Dit brengt ons wel gelijk op iets anders namelijk meldingen. Op basis van jullie meldingen worden er hulpverleners ingezet. Kunnen zij eventueel ook bijdragen aan de bewijsvoering?

R2: Ja, zeker. Er is goede communicatie en een convenant waarin informatie wordt gewisseld tussen verschillende partijen.

S: En hoe bouwen jullie zo'n melding op? Hoe moet ik dat zien?

R2: In principe elke melding waar wij als politie bij komen en waar een kind bij betrokken is, daar wordt een melding van gemaakt.

S: En als jullie nou bijvoorbeeld voor een tweede keer bij een gezin komen en jullie zien dat er al zo'n melding is gedaan, wordt er dan weer een melding gemaakt?

R2: Ja, dan maken we nog een melding. Je hebt wel eens uitzonderlijke situaties waarbij je denkt dit kan echt niet. Dan kan je de crisis interventieteam benaderen. Zij komen dan gelijk ter plaatse. Zij gaan dan beoordelen of het kind direct uit een gezin moet worden gehaald. Deze gevallen komen niet super vaak voor. Het gaat in deze gevallen wel om onmenselijke situaties wat zeker voor het kind echt niet goed is. Wij blijven als politie bij het gezin tot dat dit team er is. Maar nogmaals, dit gebeurt niet super vaak.

S: Koppelen jullie ook terug met de hulpverlening? Bijvoorbeeld met Veilig Thuis, wat zij gedaan hebben bij een gezin?

R2: Nee, weinig. Zij halen vaak veel informatie bij ons gedaan. Dat komt ook wel omdat het hun werk is. Zij moeten er mee verder. Zij zijn daarnaast ook verantwoordelijk voor de bescherming van het kind. Als er strafbare feiten worden gepleegd dan komt het weer bij ons te liggen.

S: Zou het handig zijn als jullie wel meer terugkoppeling zouden krijgen, zodat jullie weten hoe het in een gezin eraan toe gaat? Zeker als jullie nogmaals bij dat gezin over de vloer komen?

R2: Zeker. Ik heb bijvoorbeeld wel eens gehad dat een jongentje uit huis was gehaald en in een pleeggezin terecht gekomen. Na een tijdje was hij weer terug geplaatst bij zijn eigen gezin en ging het weer mis. Er was nooit aan ons gecommuniceerd dat dat jongentje weer terug bij zijn ouders was. Dat is zeker voor een wijkagent wel echt handig om te weten, zeker omdat het voor ons ook veel energie heeft gekost om zo'n kindje in eerste instantie uit huis te krijgen. Kindje wordt dus weer thuis geplaatst en wij horen niks, totdat wij als wijkagent weer een melding krijgen dat het weer helemaal mis is. In deze gevallen lopen wij eigenlijk weer achter de feiten aan, dus dat zou wel fijn zijn.

S: Ja, dus zeker met zulke grote beslissingen zou die terugkoppeling wel fijn zijn?

R2: Ja, wij werken ook met een convenant dus in dat opzicht wordt er wel veel gewisseld. Ook weer niet alles, maar dat heeft te maken met privacy. Nu we het hier zo over hebben vraag ik me wel af hoe het zit met die privacy. Wij geven bijvoorbeeld wel heel veel informatie aan de zorgverleners, maar wij krijgen zelf weinig informatie terug. Eigenlijk geven wij alle informatie. Eigenlijk weten wij ook niet helemaal wat we doen met die convenanten. Er zijn natuurlijk ook al heel veel casussen geweest in Nederland waarin echt ernstige strafbare feiten zijn gepleegd waarin jeugdzorg de boosdoener is geweest. Ik begrijp de privacy wel, maar vooral voor kinderen vind ik het belangrijk om zoveel mogelijk te weten. Ik kan op basis van die informatie wel vaker langs gaan bij een gezin en als je dit soort dingen niet weet dan is de kans groot dat het weer helemaal mis gaat.

S: Heb je ook echt het gevoel dat je te weinig kennis hebt over bijvoorbeeld die privacywet? Wat mag er wel en niet gedeeld worden of bijvoorbeeld over het civiele recht?

R2: Ja. Zou zeker beter kunnen. Er wordt van ons wijkagenten eigenlijk van alles gevraagd en wij moeten van alles weten, maar centrum Jeugd en gezin of jeugdzorg weten ook niet alles. Zij weten ook niet hoe wij werken. Het zou goed zijn voor ons om te weten wanneer iets wel een civiele zaak is of wanneer het echt strafrecht is. Ik heb er zelf in de opleiding helemaal niks over gehad. Als wij bij zulke gezinnen komen dan handelen we ook naar gevoel en ervaring niet omdat ik er op de opleiding nou zoveel over heb geleerd.

S: Oké. Dit zou dus wel echt een aandachtspunt zijn voor de politieacademies.

R2: Want dat voorstel van de D66 ging echt over preventief handelen van de politie toch?

S: Ja, hoe de rol van de politie eventueel uitgebreid kan worden in de preventieve fase. Dus voordat het strafrecht er echt wordt bijgehaald.

R2: Ja, de preventieve fase. Volgens mij is die er niet. Op het moment dat onze surveillance collega's er heen gaan, is die preventieve fase al voorbij. Ze bellen ons en dat is er al wat gebeurd dus hoe moeten wij als wijkagenten nog preventief optreden in dit geval? Ik zou het heel moeilijk vinden om als wijkagent in een preventieve fase te komen voor ouderverstoting. Vaak is het al gebeurd.

S: Ja, ik snap het.

R2: Ik vind het heel lastig hoe D66 dat dan wil invullen. Ik denk dat zij dan niet weten wat wij allemaal doen. Het is al geëscaleerd, de preventieve fase is al voorbij.

S: Het is in ieder geval de bedoeling dat de politie er al zo vroeg mogelijk bij betrokken raakt zodat er al zoveel mogelijk leed kan worden voorkomen. Bij ouderverstoting zien vooral de vaders hun kinderen soms meerdere jaren niet. Al die jaren kan er natuurlijk wel wat gebeuren. Zeker het doen van aangifte, die nu nog niet vaak genoeg of snel genoeg wordt gedaan en wordt opgenomen.

R2: Ik denk als er aangetoond kan worden dat er een omgangsregeling is waarin precies de tijden en alles in is opgenomen, dan is het een heel duidelijk verhaal. Maar als zij vervolgens met een verhaal komen dat die vader de kinderen misbruikt of elke avond dronken op de bank zit, dan ga ik echt niet de moeder aanhouden in plaats van de vader want zij is degene die de kinderen bij hem weghoudt.

S: Ja, ik snap dat wel.

R2: Je wilt niet het risico nemen dat het echt is, want dan heb je als politieagent echt iets verkeerd gedaan. Ook al ben je eigenlijk rechtmatig bezig, want hij doet aangifte, er is een omgangsregeling en die zegt dat de kinderen nu bij papa moeten zijn. Het is lastig. Wij weten best dat er sprake is van een strafbaar feit. Maar hoe handelen we ernaar? De vraag blijft ook altijd of het een serieuze aangifte

wordt gedaan of dat er weer wordt gehandeld vanuit emotie. Er wordt vaak wraak genomen. Als je een week later weer vraagt hoe het gaat dan is het allemaal weer koek en ei. Ik zeg vaak dat zij het recht hebben om aangifte te doen, maar dat ik even zou wachten en zou overleggen met mijn advocaat. Want het komt ook regelmatig voor dat wij de advocaten aan de lijn krijgen. Wij moeten daar als politie echt niet tussen willen zitten. Het is echt een hulpverleners ding. Wij moeten boeven vangen, dat is onze taak. Ik vind een mama die haar kind bij zich houdt niet echt een boef.

S: Zou het helpen als de omgangsregelingen gelijk al zeer gedetailleerd beschreven zouden worden?

R2: Ja. Ik heb alleen ook wel eens gehad dat je omgangsregeling werd getoond en dat de andere partij vervolgens zei dat het een oude omgangsregeling is. Ja, dan weet ik weer niet wat er moet gebeuren.

S: Maar dan is het toch alleen een kwestie van vragen naar die recentere omgangsregeling? Als die vervolgens niet getoond kan worden, dan weet u toch genoeg?

R2: Ja. Het zijn gewoon lastige casussen. Ik denk dat het lastig voor ons wordt om dit allemaal toe te passen.

S: Zou het helpen als ook scholen meer zouden doen bij deze problematiek? Meer meldingen doen? Sneller de politie bellen bij incidenten?

R2: Zeker. Scholen zijn vaak terughoudend in het doen van zorgmeldingen. Zij vinden ook vaak dat scholen geen plek is voor een confrontatie. Er zijn allemaal kinderen, dat wil je niet hebben. Dit zie je ook vaak bij de kinderopvang. Moeder of vader legt daar een omgangsregeling neer met de mededeling dat bijvoorbeeld vader het kind niet mag ophalen. Als de vader de opvang toch binnen loopt vinden zij het lastig om hier mee om te gaan. Zij willen niet de confrontatie opzoeken. Wij als politieagenten zijn dat gewend en daarom laten zij dat liever aan ons over. Ik kan me dus wel voorstellen dat scholen of kinderopvang het liever aan de politie overlaten om die meldingen te doen.

S: Maar alsnog zijn de daar wel toe verplicht en niet in alle gevallen wordt de politie erbij gehaald.

R2: Ja, dat is ook waar.

Ik heb ook wel een beetje het gevoel dat de Hoge Raad dit strafbaar heeft in gesteld, maar dat zij het maar gewoon hebben geplaatst onder een artikel. Bij onttrekking aan het ouderlijk gezag denk je aan kind ontvoering of dat het kind echt wordt meegenomen naar het buitenland. Echt dingen waarvan je denkt daar moet je politie ook echt iets mee doen. Maar dit, dit neigt niet naar een strafbaar feit dit neigt gewoon naar hulpverlening.

S: Maar dat kan je toch eigenlijk niet zeggen als een ouder jarenlang zijn kind niet kan zien?

R2: Ja, maar dat is er toch een instantie die vader kan bijstaan via een rechterlijke procedure. Dit civielrechtelijk aanpakken. Dat is een lange weg dat begrijp ik. Als je ruzie hebt over je huis, je hypotheek ga je ook naar de civiele rechter en niet naar de politie.

S: Ik snap het. Alleen civielrechtelijk komen ouders de regeling dus niet na, en daarom moet er gekeken worden naar wat het strafrecht men dan kan bieden. Die dwangmiddelen die helpen niet.

R2: Ja, lastig.

S: Is het voor u heel onduidelijk hoe u nou moet handelen in deze situaties?

R2: Niet per se onduidelijk. Ik snap wel wanneer het een strafbaar feit is maar de onderbuik gevoelens en de omstandigheden die er zijn geven mij wel twijfels of het de juiste manier van handelen is.

S: Dus eigenlijk is het toepassen in de praktijk lastig?

R2: Ja, want je kijkt ook naar de lange termijn oplossingen. Je houdt mama aan, de vader krijgt het kind, geheid dat ik later weer een melding krijg dat het weer mis is. Ik denk ook heel benieuwd hoe andere collega's, ook buiten eenheid Den Haag, dit doen. Wanneer zij mensen dan aanhouden.

Ik ben ook benieuwd wanneer het OM dan wel over gaat tot vervolging en wanneer niet. Want het is ook wel opvallend dat er dit soort zaken dus niet voor de rechter komen. Want het is Den Haag en omstreken, dus of het ligt aan ons of aan het OM.

Ik ben toch wel heel benieuwd. Ik zou ook wel terugkoppeling willen van jouw onderzoek.

S: Kan ik regelen. Bedankt voor het interview.

Respondent 3:

Datum interview: 29 april 2020
R3: [Naam] (wijkagent)
S: Sanne van Luijk

R3: Mijn naam is [Naam]. Ik ben 50 jaar oud. Ik doe de wijk Moerwijk en Rustenburg en Oostbroek. Ik ben bijna 3 jaar wijkagent. Daarvoor heb ik surveillance gedaan en ik ben eigenlijk bij de balie begonnen bij de politie. Daarvoor heb ik in het bedrijfsleven gezeten, dus ik ben eigenlijk vrij laat bij de politie gekomen.

S: Oké. Waar houdt u zich als wijkagent mee bezig? Dus wat is eigenlijk uw takenpakket? Mag in het kort.

R3: We komen wel veel ter plaatse, maar zeker bij omgangsregelingen en gezinnen proberen we ook wel veel over te dragen aan de hulpverleners. Als er echt een vonnis ligt, dan kunnen we daar altijd naar handelen.

S: Ja, precies. Daar komen we later, maar als u de algemene taken moet beschrijven?

R3: Ja, dan gaat het vooral om signaleren en adviseren. Verder komen wij vaak ter plaatse en bemiddelen wij tussen mensen en proberen conflicten eigenlijk te sussen en eventueel te helpen in het bedenken van oplossingen.

S: Herkent u de problematiek ouderverstoting door het niet nakomen van omgangsregelingen?

R3: Ja, er zijn wel verschillende casussen. Wat vooral moeilijk is, is dat ouders verschillende verhalen vertellen. Wie moeten wij geloven? Soms zijn het onderlinge afspraken die niet bij de rechter liggen. In sommige gevallen komt dat wel voor en kunnen zij laten zien van deze tijd tot deze tijd heeft mama het kind en andersom. Hieruit kan je dan opmaken dat iemand altijd te laat komt of überhaupt niet komt. Dat moet je dan weer met je advocaat gaan bespreken denk ik dan. Het lastige van al dit is eigenlijk dat het civiel is. Het is eigenlijk tussen twee burgers. Er is vaak een uitspraak van de rechter en als die wordt overtreden ga je naar het strafrecht toe, maar er zijn bijvoorbeeld ook casussen waarin papa een nieuwe vriendin krijgt en dat de verstandhouding ook weer worden verstoord. Het is strafrecht maar de dingen die wij meemaken zouden vaker op zijn plek zijn bij de hulpverlening en niet bij de politie. Het zou beter zijn als er echt iets tussen zit, Veilig Thuis of een mediator of Jeugdzorg die er voor de politie is die er met de botte bijl doorheen komt en zegt van: 'zo jij komt eens even mee naar het bureau'. Daar heb je alleen maar verliezers mee. Maar het klopt, het is iets dat afgesproken is en wat moet in principe. Maar wat voor gevolgen heeft het daarna voor de kinderen en hoe is de verstandhouding daarna. En hoe is het voor de toekomst. Het is echt bij elke casus anders. Maar op

een gegeven moment, als al die dwangmiddelen civielrechtelijk niet werken, ga je ook wel echt naar het strafrecht toe. Dan is het echt doorpakken.

S: Maar dat doorpakken gebeurt dus nu nog niet, of in ieder geval niet genoeg.

R3: Nee, precies. Wat nu ook weer nieuw is door het corona virus, is dat ouders het kind niet aan de andere ouder wil meegeven omdat ze bang zijn voor besmetting. Deze gevallen heb ik nu ook een aantal keren gehad in de wijk. Wat moet ik ermee? Het blijft moeilijk.

S: Ja, logisch. Het zijn lastige casussen.

Zouden de hulpverleners, zoals Veilig Thuis en jeugdzorgen, kunnen bijdragen aan de bewijsvoering?

R3: Ja. Het is ook de bedoeling dat we samenwerken met elkaar. Er zijn ook bijeenkomsten met elkaar waarin ook bepaalde problemen of gezinnen in worden besproken. Naar aanleiding van wat daaruit komt leg je bepaalde dingen vast. Die onderlinge samenwerking is wel van dien aard dat als er echt doorgepakt moet worden tot aanhouding dat dat wel gebeurt. Het is wel een goede samenwerking onderling en die communicatie is er wel. Als er echt problemen zijn weten wij wel waar wij contact mee op moeten nemen. Het gebeurt wel eens dat er een kind uit huis wordt geplaatst en wij gaan dan mee als hulp en politieondersteuning, maar wij zijn niet degene die de last dragen en die de beslissing hebben genomen. Dat is toch anders.

S: Hoe bouwen jullie een melding op? En wanneer wordt een melding dan doorgezet naar Veilig Thuis?

R3: Als de situatie voor de kinderen niet goed is. Zo'n melding wordt snel gedaan en Veilig Thuis wordt echt al heel snel ingeschakeld. Als we vaker bij het gezin langskomen en we zien in het systeem dat er al een melding is gedaan, dan doen we er gewoon nog een. Ik maak er daarom zelf wel eens meerdere per dag.

S: Hoe gaat de terugkoppeling? Hoort u wel eens hoe Veilig Thuis heeft gehandeld in een bepaalde situatie of welke hulpverlening zij hebben ingeschakeld?

R3: Nee. We krijgen weinig terugkoppeling van Veilig Thuis. Zij vragen ons wel vaak om informatie, maar wij krijgen weinig informatie van hun terug. Dat kan soms wel eens lastig zijn, zeker wanneer er binnen een gezin weer veranderingen zijn en je ineens weer een melding krijgt. Soms loop je dan een beetje achter de feiten aan. Het kan ook zijn dat dit aan de privacy ligt.

S: Ik heb wel begrepen dat er een convenant is bij de politie, klopt dat?

R3: Ja, een convenant. Klopt, maar het is niet zo dat je alles maar mag delen. Eigenlijk zeggen wij wel veel te veel. Wij melden eigenlijk alles, maar krijgen nagenoeg niks terug. Als wij echt om informatie vragen dan kunnen zij het wel geven, maar ik vind niet dat wij daar achter aan moeten gaan. Anders blijf je bezig met vragen.

S: Zou het helpen als (wijk)agenten in hun opleiding meer informatie krijgen over de privacywet of überhaupt over het civiele recht en bijvoorbeeld die overlapping met het strafrecht?

R3: Toen ik in het begin bij de balie begon heb ik wel civielrecht gehad en dat is later ook nog wel eens terug gekomen in de opleiding maar door de bezuinigingen zijn heel veel cursussen eigenlijk geschrapt. De politieopleiding is ook een stuk korter nu. We hebben ook gewoon nieuwe collega's nodig. Ik denk dat hier op dit moment wel echt te weinig aandacht aan besteed wordt. Het zou zeker beter kunnen.

S: oké.

R3: ik denk ook dat niet in alle gevallen de politie echt ingezet moet worden. Vaak zou mediation ook kunnen helpen. Het is ook niet meer 2020 dat de politie echt optreedt als mediator. Eigenlijk moeten wij als agenten 80 procent op straat zitten en 20 procent binnen maar door al die administratie is het bijna andersom.

S: De laatste tijd zijn er best wel een aantal artikelen in de krant voorbij gekomen over ouderverstoting en ouders die hun kind of zelfs kinderen echt al meerdere jaren niet hebben gezien. Er is zelfs ook een documentaire over geweest. Hierin wordt toch wel aangegeven dat de politie eigenlijk niet aanmoedigt om aangifte te doen? Herkent u dit ook?

R3: Ik heb dit gelezen en ik heb een documentaire gezien. Je krijgt er incidenteel mee te maken. Vaak kom je ergens en dan krijgt daarna weer iemand anders ermee te maken. Vaak gebeurt het inderdaad dat de man vals beschuldigd wordt van het misbruiken van zijn kinderen, of mishandeling of drankmisbruik. Het zijn redenen die worden aangedragen omdat de moeder niet wil dat de vader bij het kind is. Het zijn wel zaken die wij als politie toch moeten nagaan en moeten uitlopen. Dit kost tijd. Centrum Jeugd en Gezin komt eraan te pas en er gaat gewoon een lange tijd aan vooraf. Voor hetzelfde geldt is het weer waar wat moeder beweerd. Daar moeten we wel mee doe.

S: Bedoelt u dat er daarom minder snel aangifte wordt gedaan?

R3: Ja, omdat het eigenlijk best lang duurt voordat je de man echt concreet aangifte kan gaan doen van die onttrekking aan het ouderlijk gezag.

S: En dan meer met het idee omdat je eerder niet zoveel met die aangifte kan doen en zeker niet als je zonder bewijs zit?

R3: Nee. Als die man aangifte komt doen van dat hij als vader zijn kinderen niet mag zien dan verklaard die vrouw daarna gewoon dat hij drinkt of de kinderen niet goed verzorgd. En wij moeten dat dan maar gaan bewijzen? Ja, dat is lastig hoor.

S: Ja, dus nu wordt er aangifte gedaan van vader. Moeder legt ook een verklaring af of doet eventueel een valse aangifte, waarop een onderzoek in wordt gesteld naar vader. Dan ben je zo weer een hele tijd verder?

R3: Ja, en in de tussentijd zijn er ook weer andere dingen die moeder of vader verzinnen. Vaak wordt ook het kind erbij betrokken. Dat het kind niet naar papa wil, of nachtmerries heeft. Dat soort dingen spelen ook mee. Dat de kinderen niet meer naar vader zouden durven. Ja, moet ik dan het kind naar vader sturen als het de hele tijd ligt te huilen? En dan vraag je aan het kind waar hij of zij het liefst wil blijven en zij zeggen dan vaak ook dat dat bij mama is. Het is gewoon ontzettend lastig en wij worden echt ontzettend misbruikt. Je doet je best met alle ervaring en kennis die je hebt, maar we hebben hierover niets geleerd op de academie.

S: Maar wat geeft u als advies mee aan de vader als het gaat om het doen van aangifte?

R3: Als iemand echt van plan is om aangifte te doen, dan kan dat alleen als er echt een strafbaar feit is dat echt vervolgd kan gaan worden. Je adviseert dat zij informatie moeten verzamelen en alles moeten vastleggen wat er gebeurt. Vaak verklaren zij iets en geven aan dat dat WhatsApp berichten zijn. Als wij vervolgens vragen of zij die berichten nog hebben dan krijgen wij te horen dat ze verwijderd zijn. Ja, dan hebben we er niks aan en heeft een aangifte opnemen ook geen zin.

Ik heb ook niet vaak dat mensen met een uitspraak komen van de rechter en laten zien dat dit de afspraken zijn.

S: Nee, en hoe vaker de ouders bij de civiele rechter komen hoe meer gedetailleerder het vonnis wordt. Zou het voor jullie handig zijn als dat gelijk al het geval zou zijn? Als de rechter gelijk al dat vonnis zo gedetailleerd beschrijft?

R3: Zeker. Als alles zwart op wit is, de partijen zijn allebei helder, dan is het gewoon duidelijk dat echt een van de twee de afspraken uit de uitspraak niet nakomt. Mijn ervaring is ook wel dat als ik dan zeg dat ze nu echt de kinderen moeten afgeven, dat ze het dan ook wel echt doen. Het is lastig. In principe kan je er wel wat mee, maar in de praktijk loopt het toch weer anders.

S: Denken u dat scholen of bureaus ook een bijdrage kunnen leveren aan deze problematiek? Zij kunnen bijvoorbeeld meer melden.

R3: Op zich hebben wij een goede samenwerking met scholen, maar wij merken wel dat er heel weinig zorgmeldingen worden gedaan door scholen. Ik vind dat best wel kwalijk. Ze leggen het ook vaak bij ons neer, dat wij de zorgmelding op moeten stellen. Ik zeg dan: 'nee, het gebeurt bij jullie op school dus jullie moeten ook de melding maken'. Ze willen niet de boeman zijn. Wij zijn er dan niet bij geweest en toch willen ze dat wij de melding maken. Zo werkt het niet. Dat is wel jammer. Ze zijn er heel terughoudend in.

S: Waaraan denkt u dat dat ligt?

R3: Ik denk de naam van de school. Ze willen ook niet snel die confrontatie aangaan met die ouders en als wij als politie de melding opmaken kunnen zij makkelijk zeggen dat het niet vanuit hun komt.

S: Dus eigenlijk gaat het ook een beetje om het imago van de school?

R3: Ja, zeker. En ik kan me nog voorstellen dat een kinderopvang dit liever niet doet, maar bijvoorbeeld een school. Zij komen zoveel met die kinderen in aanraking. Vaak geven de kinderen op scholen ook problemen. In de klas bijvoorbeeld. Op een gegeven moment moeten ze dat toch wel echt gaan doen. Dus ook in dit geval komen er weer incidenten op ons bordje terwijl dit eigenlijk bedoeld is voor onze netwerkpartners.

S: Ja, dat zou eigenlijk beter kunnen dus.

R3: Ja, uiteindelijk blijven ouders voor altijd verbonden aan het kind. Het komt uiteindelijk echt aan op de bewijsvoering.

S: Ik moet zeggen dat ik ook geen uitspraken heb gevonden van de rechtbank Den Haag waarin zo'n situatie voor de rechter is geweest en waarin een straf is opgelegd.

R3: Ja, je zou zeggen: 'waar ligt dat dan aan'? Ik zie bij ons in de wijk ook wel vaak dat er nog geen uitspraak is. Dan is er dus nog geen sprake van een strafbaar feit maar dat kan wel het begin zijn van ouderverstoting. Wat jij zegt over dat Den Haag weinig uitspraken heeft gedaan, dat is ook wel opvallend. Het kan in dat gevoel ook aan het OM liggen en niet per se bij de politie.

S: Ja, klopt. Ik probeer ook voor dit onderzoek contact te krijgen met een Jeugdofficier van Justitie en dan zal ik daar ook naar vragen.

R3: Ik zou het interessant vinden als ik je onderzoek daarna zou kunnen lezen.

S: Daar kan ik voor zorgen. Bedankt voor het interview.

Respondent 4:

Datum interview: 8 mei 2020

R4: [Naam] (wijkagent)

S: Sanne van Luijk

R4: Ik ben [Naam]. Ik ben 31 jaar. Ik ben in 2008 begonnen bij de politie en daar heb ik mijn opleiding gevolgd op bureau Scheveningen. Daarna ben ik naar de Berensteinlaan gegaan. Daar heb ik 9 jaar gewerkt als agent en ben ik ook hoofdagent geworden. Sinds eind januari ben ik wijkagent.

S: Van welke wijk bent u wijkagent?

R4: Wijkagent van bureauhoefkade en Schilderswijk Oost.

S: Deelt u die plek of bent u de enige wijkagent over dat gebied?

R4: Ik deel de plek met [Naam]. Dat is een collega hier nu twee jaar werkzaam is in de wijk. Wij doen dit samen.

S: Kunt u iets vertellen over uw takenpakket als wijkagent?

R4: Ik ben eigenlijk een soort speel in de wijk. Je bent de laag tussen de burger en de politie. In de noodhulp was ik vooral bezig met pleisters plakken. Je komt ter plaatse en je gaat op zoek naar een zo kort mogelijke oplossing. Als wijkagent ben je meer bezig met de lange termijnoplossing. Dat doe je dan in samenspraak met verschillende partners. Je hebt dus eigenlijk als wijkagent iets meer verdieping dan dat je hebt bij de surveillance. Ik ben dus veel bezig met het oplossen van problemen in de wijk in samenwerking met partner, maar ik ben ook het aanspreekpunt. Ik ben veel te voet en dan komen er vanzelf casussen op je af. Ik ga daar dan mee aan de slag.

S: Als je jouw taken in termen zou moeten aangeven, hoe zou je die dan noemen??

R4: Informatie vergaren. Ik ben echt een soort informant. Ik moet vertrouwen winnen op straat en aan de hand daarvan kom ik aan informatie. Op basis daarvan signaleer ik bepaalde dingen. Maar ook veel adviseren en een stukje hulpverlening en opsporing.

S: Is het lastig om het vertrouwen te winnen op straat, zeker nu je nieuw bent binnen de wijk?

R4: Ja, mensen kennen mij niet. Ik heb denk ik wel geluk dat ik jong ben, een vrouw. Ik maak best wel makkelijk contact. Ik loop veel in de wijk en ik spreek eigenlijk iedereen aan. Ik heb nog geen problemen ervaren. Dat contact kan hier prima. Je verwacht dat misschien niet, omdat dit de schilderwijk is maar het gaat heel makkelijk. Het is de toon die de muziek maakt.

S: Herken je de omgangsproblematiek binnen uw buurt?

R4: Ik ben nog te kort in de wijk om daar iets over te zeggen. Ik heb tot nu toe nog geen casussen gehad, maar ik denk dat het probleem enorm groot is. Op dit moment ben ik vooral bezig geweest met stalking en dreiging.

S: En toen u in de surveillance zat?

R4: Ja. Dan kom je bij incidenten. Vaak worden wij daar dan bijgehaald. Als is bijvoorbeeld een omgangsregeling en dan krijgt of de vader of de moeder zijn kind niet mee. Ik zelf ging dat echt uit wat hetgeen dat de rechter bepaald heeft. Alleen daar doen we zaken mee.

S: Heeft u dan toch regelmatig een beschikking voorbij zien komen? Of staat het allemaal niet zwart op wit?

R4: Vaak hebben ze die ook niet bij zich.

S: Niet bij zich of is die er überhaupt niet?

R4: Elke casus is verschillend maar waar ik echt veel mee te maken heb gehad is zijn toch de gezinnen waar echt niks geregeld is. Ik vraag tegenwoordig standaard of het kind is erkent, wie het gezag heeft en of iemand überhaupt een beroep kan doen op omgang met zijn of haar kind. Negen van de Tien keer zijn deze zaken allemaal niet geregeld.

S: Maakt het dat voor jullie lastiger? Dat er geen uitspraak is gedaan door de rechter en dat er daardoor officieel dus geen sprake is van een strafbaar feit?

R4: Ja. Ouders hebben in het begin mondjesmaat iets geregeld. In het begin gaat het vaak goed maar nu is dat dan niet meer zo. Dan komen wij vaak om de hoek en moeten wij eigenlijk maar het probleem zien op te lossen. Terwijl wij dan wel vaak zeggen dat zij eerst beter naar een advocaat of een mediator moeten gaan. Dan hebben wij namelijk ook een handvat.

S: Doen mensen in die gevallen gelijk een beroep op de politie?

R4: Nee. Zeker in de wijken waar wij werken kan de meldingsbereidheid beter. Ook het vertrouwen in de politie kan beter. Ik denk ook dat veel laaggeletterden, laag geschoolde mensen vaak niet goed de wegen weten te bewandelen richting de instanties. Zij denken toch snel dat iets ver boven hun pet ligt en dan kappen ze er alweer mee.

S: Dus zij zijn eigenlijk heel afhankelijk van zorgmeldingen die worden gedaan vanuit de politie?

R4: Ja. Vaak spelen er ook meerdere problematieken binnen een gezin.

S: Hoe vaak worden die zorgmeldingen gedaan?

R4: Die doen wij vrij vaak. Wij zijn ook verplicht een zorgmelding op te maken voor Veilig Thuis als er een casus speelt waar een kind bij betrokken is.. Zij gaan daar vervolgens weer mee aan de slag.

S: Krijgt u nog wel eens terugkoppeling van wat er dan binnen een gezin is gebeurd, of welke zorgverleners erbij betrokken zijn?

R4: Als wijkagent denk ik meer, omdat wij er al vaak bij worden betrokken als een probleem groter wordt of echt gaat spelen. Toen ik in de surveillance zat kreeg ik eigenlijk weinig tot geen terugkoppeling. Heel sporadisch, maar als wijkagent krijg je wel een mailtje van Veilig Thuis over wat er in een gezin is gebeurd. Ik vul dat dan vervolgens wel aan in de registratie, zodat iedereen dat dan vervolgens weer kan lezen.

S: Het zou wel beter kunnen denkt u?

R4: Zeker. Wij vinden het vaak ook interessant wat Veilig Thuis in sommige situaties doet. Wij kunnen daar ook op inspelen. Dan kunnen wij ook beter ons werk doen. Soms ben je best lang bezig geweest met een casus en dan zou je wel graag willen weten hoe iets is afgelopen. Nogmaals ik ben nog niet heel lang wijkagent dus ik weet niet helemaal zeker hoe vaak dit gebeurt, maar ik mag toch aannemen dat ik van grote beslissingen als wijkagent op de hoogte wordt gebracht. Maar het zou ook zomaar kunnen dat dat helemaal niet het geval is. We hebben nu ook te maken met die AVG, dus we mogen ook niet alles meer delen. Ik denk dat het weinig moeite kost voor Veilig Thuis dat als wij een casus hebben aangedragen, dat zij even laten weten hoe het is afgelopen. Wij zullen ons systeem dan ook aan en ik denk dat het een stuk makkelijker zou maken.

S: Heeft u het gevoel dat je genoeg af weet van die privacywetgeving? Weet u wat u wel en niet kunt delen?

R4: Nou, als ik eerlijk ben. Ik doe eigenlijk maar wat. De instanties waar ik mee aan het werk ben dat zijn vaak de grote instanties, CJG, Veilig Thuis, Gemeente Den Haag, OM. Voor mijn gevoel is het allemaal ergens geregeld in een convenant. Als het een kleinere instelling is en ik moet daarmee informatie wisselen, dan vraag ik het wel na. Over het algemeen hebben we wel te maken met die grote noemers. Wij moeten eigenlijk ook altijd een actie aanmaken in het systeem basis voorziening handhaving als wij informatie delen. Dat is weer een extra handeling die we moeten doen. Wij moeten daar in vermelden met wie wij informatie hebben gedeeld. Dat moet iedere keer gebeuren maar dat schiet er bij mij ook wel eens in. Als ik dat ook allemaal nog moet doen.

S: Is dat veel werk?

R4: Het is iets kleins maar het komen bovenop de stapel.

S: Heeft het consequenties als je die handeling niet verricht?

R4: Nee. Je krijgt verder ook geen melding vanuit het systeem dat je het vergeten bent.

S: Heeft u in uw politieopleiding iets gehad over civiel recht of omgangsproblematiek?

R4: Nee, helemaal niets. Kijk het is al wel best lang geleden. Ik denk dat er te weinig aandacht aan besteed wordt en zeker omdat we er ook zo veel mee te maken krijgen. Ik denk dat dat veel beter kan.

S: Wanneer u bij een melding ter plaatse komt, handelt u dan vanuit gevoel op past u wel toe in de praktijk wat u bij de opleiding heeft geleerd?

R4: Ik ben zelf iemand die vooral vanuit mijn eigen onderbuik gevoel handelt en werkt. Vanuit mijn eigen ervaring en niet vanuit school. Tenzij het echt moet. Maar meestal probeer je toch wel zelf te bekijken hoe je een situatie moet sussen en wat je moet doen.

S: Als er bij een gezin hulpverleners betrokken zijn, dan wordt er regelmatig versterking van de politie gevraagd, bijvoorbeeld bij een uithuisplaatsing. Gaan jullie dan samen met de hulpverleners mee naar een gezin?

R4: Ja, eigenlijk is dat ons werk natuurlijk niet. Maar vaak als er vanuit het CJG wordt gevraagd of wij ondersteuning willen geven, dan doen wij dat ook wel. Vaak als zij het vragen is er meestal wel een goede reden voor en vind ik het niet erg om even ondersteuning te geven. Het komt niet heel vaak voor.

S: Wat kunnen ouders verwachten van de politie bij deze problematiek?

R4: Een hoop advies. Kijk eens naar een advocaat bijvoorbeeld. Als er uiteindelijk echt strafrechtelijk vervolgd kan gaan worden dan kunnen er aangiftes volgen. Maar ik ga geen kinderen uit armen trekken, zoals sommige ouders verwachten dat we dat we even komen doen.

S: U zou zelf niet zeggen dat iemand nog even moet wachten met het doen van aangifte, of dat het waarschijnlijk geen zin heeft?

R4: Misschien in eerste instantie niet, maar het heeft ook allemaal te maken met dossiervorming. Voor de stapeling in de toekomst. Mocht het in de toekomst weer mis gaan, dan moet er wel een dossier gevormd zijn, dat je kan zien wat er allemaal is gebeurd.

S: Ja, meer voor de bewijsvoering?

R4: Ja. Bewijs is in deze situaties altijd lastig. Het is vaak één op één. Niemand is er verder bij. Het is een erg grijs gebied.

S: D66 en SP hebben in december 2019 een motie ingediend over de rol van de politie bij omgangsproblematiek en ouderverstoting. Ben je hiermee bekend?

R4: Nee.

S: Tweede Kamerleden pleiten eigenlijk voor een versteviging van de rol van de politie bij deze problematiek. Zij zouden graag zien dat er een onderzoek komt of de politie meer kan doen om deze problematiek zo vroeg mogelijk te signaleren. Eventueel zo nodig versteviging van het strafrecht.

R4: Werden er ook voorbeelden genoemd in de motie?

S: Ja. Volgens hen zou de kennis van de politie beter kunnen, maar bijvoorbeeld ook de communicatie tussen hulpverleners, het OM en de politie. Een andere wijkagent zei bijvoorbeeld wel dat die Veilig Thuis meldingen voorheen niet verplicht waren die op te stellen.

R4: Ja, klopt. Je merkt ook vaak van de casussen die in de krant komen dat het allemaal te maken heeft met communicatie en samenwerking met partners. Dat kan ten alle tijden beter. Iedereen doet eigenlijk een klein stukje, maar van elkaar weten we niet wie wat doet.

S: Misschien niet altijd, maar jullie hebben wel eens per week overleg met elkaar toch?

R4: Ja. Ik heb er sinds de coronacrisis nog niet bij gezeten. Ik ben er nog niet zo heel lang, maar ik heb het nog niet meegemaakt. Je hebt wel meerdere overlegvormen en soms is de casus niet zo schokkend en dan wordt het niet besproken maar uiteindelijk wordt er wel altijd iets gedaan. Dat weten we niet van elkaar. Als je dat zou weten.

S: Hoe zou dit beter kunnen worden gemaakt?

R4: Ik pleit wel eens voor een landelijk systeem. Een systeem waar we allemaal in kunnen. Dat ik niet alleen in alle politiedossiers zou kunnen maar ook in de dossiers van bijvoorbeeld Veilig Thuis. Het zou ook allemaal een stuk sneller zijn.

S: Hoe werkt dat nu als je informatie wilt hebben? Bellen naar een partner?

R4: Ja.

S: Krijg je dan wel overal antwoord op?

R4: Ja. En soms controleren ze wel eens of je echt van de politie bent. Dan moest ik bijvoorbeeld wel eens een mail sturen. Maar ik denk echt dat het allemaal aan de communicatie ligt. Dat is het grootste probleem. Het is lastig. Ik ben ook wel benieuwd wat de politiek zou willen veranderen.

S: De motie is verworpen.

R4: Weet je ook waarom?

S: Nee. Ik heb wel contact gezocht met de Kamerleden dus ik hoop daar nog wel achter te komen.

R4: Ja. Ik ben daar wel benieuwd naar. Misschien is het ook omdat niet alles op het bordje van de politie moet worden gegooid. Het is altijd lekker makkelijk. Wij staan in de wijk en er midden

tussenin. Het is altijd makkelijk om de politie er maar weer extra taken bij te geven. Daar moeten we ook voor waken. We moeten er voor blijven zorgen dat de dingen die niet tot onze taken behoren, dat wij dat ook niet uiteindelijk toch gaan doen. Wat eigenlijk nu al wel gebeurt.

S: Denk je dat er een oplossing beter ergens anders gezocht kan worden? Bijvoorbeeld scholen of burenen?

R4: Ik denk dat zeker scholen hier een grotere taak in zou kunnen hebben. Zij zien een kind de hele dag. Zij zien ook of ze vrolijk zijn of niet of ze blauwe plekken hebben. Wij zijn het verplicht maar zij ook. Dus waarom doen ze het niet. Ik denk dat daar zeker nog een grote inhaalslag te maken valt. Burenen zouden ook meer kunnen melden. Mensen zijn vaak ook huiverig om te bellen. Die meldingsbereidheid is heel laag.

S: Waaraan denk je dat dit ligt?

R4: Vaak willen mensen zich er toch niet te veel mee bemoeien. Ze willen vaak ook niet iemand vals beschuldigen dus doen ze het maar niet. Ook wordt er gezegd dat de burenen nu goed contact hebben, maar zodra zij de politie bellen, is er straks een burenruzie. Dat willen ze ook niet.

S: Zou dat nog kunnen veranderen?

R4: Er zijn zoveel campagnes voor geweest. Ik denk het niet. (...)

S: Ben je van mening dat als je zelf meer zou weten over het civiele recht, wanneer je nog in het civiel recht zit en wanneer het strafrecht wordt, je hierdoor ook beter kan optreden? Of beter zou kunnen handelen?

R4: Ja. Denk ik wel. Ik wist niet eens van ouderverstoting. Onttrekken aan het ouderlijk gezag ken ik natuurlijk wel maar echt het woord ouderverstoting, daar had ik nog nooit van gehoord. Dat heb ik even moeten googelen. Het gebeurt dus wel veel.

S: Denk je dat het lastig is voor de politie om deze problematiek te signaleren?

R4: Mochten we bij zo'n melding komen, dan moeten we het op papier zetten en doorzetten naar de hulpverleners.

S: Zou daar die terugkoppeling weer goed voor zijn?

R4: Ja. Met terugkoppeling maak je ons ook enthousiast. Als ik weet hoe het bij een ene casus is opgelost, dan maak je in ieder geval mij enthousiast en ben ik ook meer bereid om harder te lopen.

S: Heb je af en toe het gevoel dat je voor het ene gezin ook meer wilt doen dan voor het andere gezin?

R4: Ja. Dat merk ik soms wel. Dat is soms slecht. Ik zal ten alle tijden hetzelfde voor iemand doen, maar soms heb je met het ene gezin gewoon heel fijn contact. Dan ben je bereid om soms een stapje

extra te doen. Dat is denk ik ook menselijk. Soms appen we ook. Ik word regelmatig gebeld op benaderd op WhatsApp.

S: Doen alle wijkagenten?

R4: Niet allemaal, maar zeker de meerderheid doet dat wel. (..)

S: Denk je dat de multiculturele gezinnen in deze wijk ervoor zorgen dat deze problematiek, echt de ouderverstoting niet aanwezig is?

R4: Ja, zeker. Het is allemaal makkelijk om te zeggen dat je even naar de rechter moet gaan en even naar de advocaat of de mediator. Mensen hebben dat geld niet. Vaak hebben ouders geen gezag of hebben ze überhaupt hun kind niet erkend. Toch verwachten zij dan dat ze recht hebben op omgang met hun kind. Veel mensen weten ook niet hoe dat werkt en wanneer zij wel en geen gezag hebben.

S: Weten de meeste politieagenten dit wel?

R4: Ik denk het wel.

S: Is dit stukje familierecht wel in de opleiding gekomen?

R4: Nee, dat heb ik zelf echt geleerd vanuit ervaring. Je gaat dan met mensen mee die dat weten en zij vertellen daarover. Zo weet je dat een beetje.

S: Heb je het gevoel dat je wel ergens met je vragen terecht kan? Op het bureau? Of krijg je regelmatig het gevoel dat andere collega's het ook niet weten? Zijn er misschien bepaalde technieken die u kan inzetten die u geleerd heeft vanuit de opleiding?

R4: Ik zoek vaak dingen op internet op. Ik heb wel veel ervaring dus mij lukt het meestal gewoon. De agenten die nieuw in het vak zijn en bij zo'n ouderverstoting casus komen, reken maar dat zij wel vragen gaan stellen. Zo heb ik het aan het begin ook gedaan. Maar het zou zeker fijn zijn om iets van een richtlijn te hebben. Natuurlijk kom je op een casus en dan neem je ook bepaalde dingen mee vanuit school, bijvoorbeeld hoe je de-escalerend moet werken. Het meeste handel je toch wel uit ervaring en emotie. (...)

S: Denk je dat er ook nog onduidelijkheid zit bij het OM? Wanneer zij wel en niet over gaan tot vervolging? Of wat zij als bewijs zouden willen hebben?

R4: Ja. Ik zit niet bij de recherche, dus ik weet niet wanneer zij hiermee wel en niet vervolgen. Ik denk wel dat het zeker ook voor de recherche handig is om te weten. (..)

Respondent 5:

Datum interview: 12 mei 2020

R5: [Naam] (senior GGP Jeugd en huiselijk geweld)

S: Sanne van Luijk

R5: Mijn naam is [Naam]. Ik ben 50 jaar. Ik ben begonnen in de surveillance. Daarna ben ik naar het verkeershandhavingsteam gegaan. Hierna heb ik gesolliciteerd als wijkagent en heb jaren gewerkt in Loosduinen. Toen ben ik jeugdrechercheur geworden, alleen kwam die functie twee jaar terug te vervallen en ben ik als senior GGP Jeugd en huiselijk geweld hier aan het bureau gebleven. Ik werk binnen de groep wijkagenten maar dit is nog een soort specialisatie. Ik doe dus overkoepelend de huiselijk geweld en de jeugdzaken.

S: Wat valt er onder het takenpakket van de wijkagent?

R5: Elke dag zijn er incidenten. Alle jeugd gerelateerde zaken die zich in heel Loosduinen hebben afgespeeld en alle huiselijk geweldzaken die worden door collega's geregistreerd en dat komt in de bulk van de computer. Ik krijg iedere dag mail waarin deze zaken in staan en dan is het aan mij de taak om elke zaak te openen om te kijken of er een zorgmelding moet worden opgemaakt of bijvoorbeeld CJG moet worden ingeschakeld. Ik kijk of het gezin of het kind al bekend is bij de hulpverlening. Ik heb zelf een soort helicopterview dus ik weet precies wat er in de wijk gebeurd is. Ik weet uit ervaring in welke gevallen er alsnog een zorgmelding moet worden opgemaakt, die gaat dan alsnog naar Veilig Thuis en zij doen de rest. Wij hebben ook wekelijks overleg met centrum jeugd en gezin en dan overleggen we de casussen. We kijken of er een wachtlijst staat en welke hulpverlening er al bij betrokken is.

S: Als je de taken verwoord in termen, wat zijn dan de hoofdtaken?

R5: Vooral toch wel signaleren, adviseren, verwijzen en controleren.

S: En van wijkagenten?

R5: Signaleren, maar als zij iets zien op straat dan wordt er ook wel vaak overlegd met mij hoe nu verder.

S: Vragen zij ook altijd aan u wanneer er en of er in een bepaalde situatie een zorgmelding moet worden opgevraagd?

R5: Uiteindelijk ben ik eindverantwoordelijke. Ik kijk of de kwaliteit goed is, of alles er in staat en er dus geen gegevens ontbreken. Als dat goed is dan zetten wij hem door naar Veilig Thuis. Dat kunnen aan ons bureau alleen een andere collega en ik. Dus uiteindelijk moet daar wel een kwaliteitscontrole zijn.

S: Gaat dat bij elk bureau op deze manier? Uit die andere interviews bleek naar mijn idee niet dat zij hun zorgmeldingen lieten controleren?

R5: Ik ben eigenlijk soort overkoepelend wijkagent. Ik heb bijvoorbeeld vanmiddag een casus besproken en dat vraagt zij of ik ergens mee heen wil gaan. Dan overleggen we en kijken we wat we gaan inzetten. Maar op elk bureau is het wel anders geregeld met de senior GGP Jeugd. Een wijkagent is echt verantwoordelijk voor zijn eigen wijk en die moet overal wel van op de hoogte zijn. Zij moeten dus wel alle dagrapporten lezen. De functie van mij, jeugd en huiselijk geweld, kan op een ander bureau weer los van elkaar door verschillende mensen worden gehandeld. Ik heb bijvoorbeeld ook geen contact met scholen, wat bij een ander er wel bij kan zitten.

S: Zou het niet beter zijn als dit op elk bureau wel hetzelfde zou zijn?

R5: Het is ook maar net hoe je jouw taak kan en mag invullen. Je ziet dat toch dat elk bureau anders werkt, met een paar overlappingen. Het gaat ook een beetje om wat het aanbod is van de wijk waar het bureau staat. Dus wat is er nodig in de buurt en het bureau. (...). De ene wijkagent komt bijvoorbeeld wekelijks op scholen en de andere weer helemaal niet. Als je veel verschillende wijkagenten spreekt, ga je toch ook verschillende verhalen horen want de een heeft meer jeugd in de wijk, de ander meer ouderen, de ander meer horeca. Dat bepaalt een beetje hoe iemand aan het werk gaat.

S: Zijn er in deze wijk veel problemen op omgang en misschien zelfs wel ouderverstoting?

R5: Ik weet niet of wij meer omgangsproblematiek hebben dan andere wijken, maar we hebben het wel. Wij hebben een groot gebied met veel bewoners en overal heb je gescheiden mensen. Misschien heeft het soms ook met niveau te maken dat hoe lager het niveau is hoe heftiger de ruzies kunnen zijn. Natuurlijk niet altijd het geval. Het komt voor dat mensen zich bij ons melden met een omgangsregeling. Ik zou vandaag mijn kind krijgen maar hij of zij is niet thuis. Wij kunnen dan soms wel eens bellen naar de andere partner. Wij laten dan wel weten dat wij de omgangsregeling hebben gezien en dat het niet slim is om je daar niet aan te houden. Het is niet in het belang van het kind. Wij gaan alleen niet met de omgangsregeling naar het adres toen. Dat is wel wat sommige denken. Sommige mensen willen ook aangifte doen van onttrekking aan het ouderlijk gezag. Dat kan, maar sommige mensen denken dat als zij aangifte doen dat zij dan gelijk hun kind terug krijgen. Dat is niet het geval.

S (...)

R5: Die onttrekking zaken zijn er nu wel. Dan heb je wel twee kanten van het verhaal. Ik kan dan ook altijd nog kiezen om een zorgmelding op te laten maken want soms is er nog geen hulpverlening bij betrokken. Als dit allemaal op een redelijk normale manier gaat, dan gaat de melding naar Veilig Thuis en gaat vervolgens naar Centrum Jeugd en Gezin. Zij gaan met beide ouders in gesprek en zullen ook verwijzen naar ouderschap lijf. Ouders vonden elkaar aan leuk en er zijn kinderen

gekomen. Uiteindelijk gaan zij uit elkaar maar het belang van de kinderen moet voorop komen. Zij zien dat vaak niet meer en dan is het toch handig dat zij bijvoorbeeld met ouderschap lijf weer onspeaking terms kunnen komen. Je kan het via een rechtszaak gaan afdwingen, maar ik ben zelf meer voor de bemiddeling. Soms is dat alleen niet meer mogelijk en dan houdt het voor ons ook op. Dan moeten we het ook verwijzen en benadrukken dat er gehandeld moet worden in het belang van het kind. (...). Als het kind bij moeder of vader absoluut niet veilig is, dan zijn er voor ons meer mogelijkheden. Vaak zit er dan al een gezinsvoogd bij of een gezinscoach. Zij weten vaak ook wel de wegen te bewandelen naar bijvoorbeeld de kinderrechter, maar ook naar de Raad voor de Kinderbescherming als er een onderzoek moet komen.

S: Zie je in deze wijk dat er veel ouders getrouwd zijn geweest of dat zij gewoon samenleven en dan kinderen krijgen? Vaak bij de ouders die niet getrouwd zijn ligt er minder vaak een rechterlijke omgangsregeling vast.

R5: Op het moment dat er een ouderschapsplan ligt, hebben wij er wat minder omkijken naar. Als zij uit elkaar gaan met flinke ruzie, dan komt het vaker bij ons terecht. Wij sturen er dan op aan dat er wel iets op papier gezet moet worden en dat zij een advocaat moeten nemen. In de meeste gevallen is er al wel een omgangsregeling, althans dat idee heb ik.

S: In deze wijk of in het algemeen?

R5: Het is wat je zegt, als ze gaan scheiden is die er vaak al of ze zijn er toch wel mee bezig. Dan komen ze pas dat ze recht hebben op hun kind. Als er niks geregeld is, dan kunnen wij niks doen. Een vader heeft bijvoorbeeld nog geen gezag. Daar kunnen wij als politie dan niet zoveel mee.

S: Dus het kom hier toch meer voor dat het rechterlijk is geregeld?

R5: Niet altijd rechterlijk, maar als zij hier komen dan hebben ouders wel vaak papieren bij zich. Vaak denken ze ook dat de politie mee gaat en eventjes hun kind gaat ophalen. Dat is wel echt een misvatting. Als er geen omgangsregeling is, dan is een zorgmelding het beste want dan kan er bijvoorbeeld een gezinscoach worden ingezet die hen dan zal helpen.

S: Als er eenmaal een rechterlijke omgangsregeling ligt en een ouder die wil aangifte doen van onttrekking aan het ouderlijk gezag, hoe gaan jullie daar dan mee om?

R5: Ik heb het idee dat ouders hier aangifte willen doen met het idee dat als zij aangifte hebben gedaan, dan zij dan gelijk hun kind krijgen. Wij leggen dan uit dat die ouder dan een strafprocedure in zet en dat zij eigenlijk verzoeken om vervolging van de ex-partner en daar ook straf voor gaat krijgen. Dan wordt er wel meer getwijfeld. In de gevallen waarin er wel een aangifte wordt opgenomen, dan gaan deze naar de recherche. Maar ik weet dat er zaken zijn die eerder opgepakt gaan worden. Dat is gewoon zo. (...)

S: Ik merk van de andere wijkagenten ook dat zij merken dat ouders met een aangifte een ander doel willen bereiken dan strafrechtelijke vervolging.

R5: Precies. Er komt met aangifte ook hoor en wederhoor. De verhalen staan ook vaak haaks op elkaar. Die gaan vervolgens naar justitie en dat is aan hun wat zij er mee gaan doen. Het verhaal is nooit hetzelfde. Vaak er zijn er ook mondelinge afspraken. Ouders hebben dan het idee dat het geregeld is, maar dat is het dan gewoon niet. Er zijn ook vaak kosten mee gemoeid en dat hebben zij niet. (...)

S: Is er te weinig kennis bij de politieagenten over deze problematiek of over überhaupt het civiele recht?

R5: De wijkagent moet natuurlijk over heel veel dingen best wel wat weten. Met een specialisatie weet je daar wel wat meer van dan gemiddeld. Door ervaring leer je het ook. Met een specialisatie kun je ook de wijkagent adviseren. Dat zal dan vaak zijn dat je begrijpt waarom iemand zijn kind wel of niet wil meegeven, maar dat wij wel achter hulpverlening aan moet gaan. Het is niet aan ons om als tussenpersoon op te treden. Er zijn zat mogelijkheden.

S: Komen ouders dan ook regelmatig naar de politie terwijl zij nog geen aangifte willen doen? Misschien is er nog niks concreets gebeurd of is er nog geen bewijs?

R5: Ja. Een ouder die bijvoorbeeld bij ons komt met het verhaal dat het kind 3 weken bij moeder zou zijn, maar dat hij zijn kind nu al 6 weken niet heeft gezien. Wij laten dan wel weten dat daar wellicht gegronde redenen voor zijn. Ik kan het allemaal op papier zetten, maar uiteindelijk is het ook de officier die bekijkt of zij er mee door gaan of niet. Je kan dan ook hulpverlening als opgelegde straf krijgen, voor beide.

S: Is het voor jullie onduidelijk wanneer het OM wel een niet vervolgd?

R5: Wij zitten vooral aan de voorkant. Als wij het eenmaal door sturen naar het OM is het aan hun hoe zij dat oppakken.

S: Jullie krijgen geen terugkoppeling? Of jullie weten niet dat zij nodig hebben voor die vervolging? Misschien een dik dossier?

R5: Geen flauw idee. De onttrekkingszaken gaan wel ook naar de recherche dus misschien dat zij dat wel weten? Ik zou zeggen dat een zaak en zaak is en hoe dikker het dossier dat zou niet moeten uitmaken. (...) Uiteindelijk kunnen wij alleen maar adviseren hoe zij moeten handelen in een situatie, maar alsnog is hetgeen dat wij zeggen niet bindend. Zij kunnen alsnog doen wat ze willen.

S: Nog even terugkomend op de zorgmeldingen. Deze worden altijd gecontroleerd door u?

R5: De collega's maken de zorgmeldingen op. Die staan op status C. Die moeten dan nagekeken worden, soms aangevuld. Ik ga dan nog kijken wat er bij een gezin in het verleden is gebeurd en uiteindelijk stuur ik dat naar Veilig Thuis. Zij bepalen of ze de zaak verder uitlopen en of ze in contact komen met de betrokkenen en of zij de casus doorsturen naar de hulpverlening die er al bij betrokken is. Soms wordt het op een lager niveau gezet, bij Centrum Jeugd en Gezin, om te kijken of het op vrijwillig niveau kan worden bereikt. Wij hebben veel contact met Veilig Thuis.

S: Is er ook terugkoppeling?

R5: Centrum Jeugd en Gezin komt iedere dinsdag naar ons bureau toe en dan hebben we een half uur tot drie kwartier overleg. Zij krijgen van mij informatie mee en zaken die bij hun in behandeling zijn, die bijvoorbeeld afgesloten zijn of waar ontwikkelingen in zijn, dat bespreken zij wel met ons. We krijgen soms schriftelijk wel doorgestuurd of een casus is afgehandeld, maar we krijgen geen heel A4 met terugkoppeling wat er allemaal is gebeurd.

S: Zitten bij dit overleg ook de wijkagenten?

R5: Als de dames met Centrum Jeugd en Gezin komen dan is het overleg alleen met mij.

S: Als er iets belangrijks is, dan speelt u de informatie weer door aan de wijkagenten?

R5: Ja. En als er een casus is die wijkagenten niet begrijpen dan kunnen zij wel altijd even aansluiten. Als wijkagenten kunnen als zij vragen hebben ook altijd de hulpverlening bereiken en vragen naar de situatie. Dat is geen probleem. De informatie kan dan gewoon gedeeld worden.

S: Zou die terugkoppeling beter kunnen?

R5: Soms zou het fijn zijn, maar van mij hoeft er niet een heel dossier worden bijgehouden van wat zij allemaal hebben gedaan. Als ik weet wie het aanspreek punt is en dat vind ik wel fijn en belangrijk. Dit soort zaken kunnen altijd beter. Het zou ook fijn zijn als wij gewoon in hun systeem zouden kunnen kijken. Voorheen kon bijvoorbeeld Centrum Jeugd en Gezin iedereen wel inkloppen en konden zij ook zien dat jeugdbescherming West ermee bezig was. Nu kunnen zij alleen nog kijken wie er van hun eigen organisatie met dat gezin bezig is. Dat vind ik een gemis. Als ik een naam zie en de hulpverlening bel en zij melden dat die naam niet bekend is bij hun, dan moet ik zelf op zoek naar die persoon om te kijken waar die persoon of dat gezin dan in behandeling is. Dat is niet handig. Dat is volgens de privacywetgeving kennelijk nodig geweest. Dit is zeker beter geweest. Misschien is het vaak genoeg misgegaan en is het daarom veranderd. (...)

S: Ziet u ook het verschil van de manier waarop ouders hun zaken hebben geregeld in de multi culturele samenleving?

R5: Ik denk zeker dat als je meer geld hebt je alles beter kan regelen, maar je kan het ook harder gaan spelen. Als je sociaal zwakker bent, dan is er feitelijk niks geregeld. Soms is het gezag niet eens geregeld. Dan wordt het best lastig. (...)

S: Wat kunnen ouders van de politie verwachten? Vooral van wijkagenten.

R5: Ik denk dat gezinnen eigenlijk overal terecht kunnen voor advies. Zelfs bij de huisarts kun je al je zorgen melden. Van de politie denk ik dat zij vooral kunnen verwachten dat wij doorverwijzen. Wij kunnen het aanhoren, registreren en dan komt het in het systeem. Als wij het dusdanig ernstig inschatten dan kunnen we een zorgmelding maken. Ik vind alleen wel dat beide altijd een andere kant van het verhaal hebben. Ik wil in de zorgmelding dan wel twee kanten belicht hebben. Het is dus ook het meest fair om twee kanten aan te horen. (...)

S: Alle meldingen gaan dus eerst naar Veilig Thuis en daarna gaan zij bekijken waar die specifieke casus naar kan worden doorverwezen.

R5: Ja. Wij maken de meldingen en zetten ze door. Ik denk dat de politie ook wel 90% van de meldingen aanleveren.

S: Zouden scholen of burens ook meer kunnen doen bij deze problematiek?

R5: Ik denk dat scholen de zorgen wel kunnen signaleren en dat zij dan ook wel in gesprek gaan, maar zij vinden het altijd heel lastig om hiervan een melding op te maken. Zij hebben dan bijvoorbeeld een vertrouwensband met de ouders of het kind en die willen ze dan niet kwijt. Zij melden de zorgen dan wel bij de politie, maar wij vinden dan dat zij zelf die zorgmeldingen moeten opnemen. Wij vinden het niet erg om het op te maken maar wij zetten dan dit op papier: 'Wij hoorden van de school dat ..'. Ouders hebben ook recht op inzage van de stukken. Hoe je het went of keert, ouders komen er toch wel achter dat school degene is die heeft aangegeven dat het mis gaat.

S: Ligt het puur alleen aan die vertrouwensband die zij niet willen schaden?

R5: Ja, ik denk dat zij vooral met ouders die band willen houden. Het is wel gek want zij gaan het gesprek aan met het kind en met de ouder en leggen het vervolgens bij ons neer. Wij zijn geen hulpverlenende instantie. Wij schuiven het ook door naar de volgende. Zij kunnen zelf ook meldingen opmaken. Ik denk dat hier zeker nog wat te halen zou vallen. Wat betreft burens. We zien vaak dat burens op het moment dat er problemen zijn, niet direct de politie bellen. Zij melden bijvoorbeeld overlast bij de woningbouw. De woningbouw geeft dan aan dat het moet worden opgeschreven en stuurt wat briefjes de deur uit. Op het moment dat wij erbij betrokken worden, is het vaak al gebeurd. Dan heeft het incident zich al afgespeeld. Als wij ook de emoties en de bende zien in huis, dan is het anders. Een paar uur later is het alweer voorbij. Er zijn wel reclames gemaakt, maar het ligt er ook aan of je de melding durft te maken. Hoe is de band met je burens en durf je hen zelf aan te spreken op hun

gedrag? Buren zouden best meer kunnen bellen, dat kan zijn bij Veilig Thuis maar ook 112. Veilig Thuis kan dan uiteindelijk ook iets aan ondernemen als er meerdere meldingen komen. Sommige wijkagenten die wel ter plaatste komen die komen dan later nog een keer terug om te kijken hoe het nu gaat. Dat is heel goed, maar ook niet iedereen doet dat. Wij hebben in onze wijk 8 wijkagenten en hun betrokkenheid bij de gezinnen is groot maar verschilt per wijkagent. Sommige wijkagenten weten ook niet alles van deze problematiek en vinden het dan ook wel eens fijn als ik mee ga. Dat vind ik prima.

S: Zou het beter zijn als deze onderwerpen al worden uitgelicht in de politieopleiding?

R5: Ik heb zelf een specialisatie gedaan voor deze specifieke functie waarin wel huiselijk geweld en omgangsproblematiek naar voren kwam. Ik denk dat als je in blauw zit dat er wel een stukje huiselijk geweld wordt meegenomen maar dat nee omgangsproblematiek niet echt. Het is dan ook maar net hoe je die zorgmeldingen op maakt.

S: Zijn daar richtlijnen voor?

R5: Ja, zeker. Het moet bij de feiten worden gehouden, maar moet toch duidelijk worden beschreven. Er moet niet in komen, ik vind dat het wel objectief moet blijven.

S: Maar niet alle zorgmeldingen worden dan gecontroleerd? In ieder geval op dit bureau dan wel maar?

R5: Ik wel. Ik wil dat als het hier de deur uit gaan, dat het aan alle eisen voldoet. Daar is bij ons een sturing op. Ik vind het belangrijk dat ze van een bepaald niveau zijn. (...)

S: Wat zou de politie nog nodig hebben om beter te kunnen optreden bij deze problematiek?

R5: Ik zou het goed vinden als wijkagenten deze materie zodanig beheersen en dan zij bijvoorbeeld een stopgesprek zouden aangaan.

Bijlage VII: transcript respondenten behorende bij deelvraag 5

Respondent 1:

Datum interview: 23 april 2020

R1: [Naam] (operationeel specialist B)

S: Sanne van Luijk

R1: Mijn naam is [Naam]. Ik ben 35 jaar oud. Ik ben operationeel specialist B. We noemen dat ook wel spoor 2. Daaronder valt vooral al het lokale maatwerk. Geweld in afhankelijkheidsrelaties, huiselijk geweld, ex-partner stalking, eer gerelateerd geweld, kindermishandeling. Maar ook sociale problematiek, bijvoorbeeld mensen met verward gedrag of die zichzelf verwaarlozen. Laten we zeggen eigenlijk alle ellende achter de voordeur.

S: En waar zou u het onderwerp van ouderverstoting dan onder plaatsen?

R1: Vaak valt dit onderwerp samen met huiselijk geweld of kindermishandeling. Het zijn vaak niet de ideale gezinnen waarbij je komt en dit speelt. Dus op die manier krijg ik er wel veel mee te maken.

S: D66 en SP hebben in december 2019 een motie ingediend over de rol van de politie die uitgebreid zou kunnen worden om preventief op te treden bij ouderverstoting, zodat de problematiek in een vroeg stadium kan worden gesignaleerd. Uiteindelijk is de motie verworpen in de Tweede Kamer. Maar stel dit was wel gebeurd, hoe zou u daarover denken?

R1: In een overgroot deel van de gezinnen, zeker in Den Haag, daar zijn geen rechterlijke uitspraken gemaakt over hoe de omgang is geregeld. Negen van de tien keer zijn het afspraken die gemaakt zijn met centrum Jeugd en Gezin of met Veilig Thuis. Dat zijn overeenkomsten, maar als iemand zich daar niet aan houdt dan staat daar verder niks tegenover. Dus wij proberen ons vaak een beetje op de achtergrond te houden als het over die regelingen gaat. Dit komt ook omdat we vaak in inhoud van die regelingen niet kennen. Die zijn vaak vastgelegd in systemen waar wij niet in kunnen en ook omdat het voor ons geen strafbaar feit oplevert. Wij zullen in dat geval nooit het kind van de ene ouder naar de andere ouder brengen.

S: Dat begrijp ik, maar wat als die uitspraak er nou wel ligt?

R1: Ja, in die gevallen is er sprake van een strafbaar feit en opsporing van strafbare feiten worden gedaan door de politie. Dan houdt iemand zich niet aan de wet. Dus op basis van een aangifte, wordt die aangifte opgepakt en gaat de politie hiermee aan de gang. Het onderzoek op zich en de veroordeling die daaruit voortvloeit is denk ik echt een taak voor de politie. Het daadwerkelijk kinderen uit huis halen en brengen naar de andere ouder, zou ik zelf wel liever in het bijzijn laten doen door iemand die verstand heeft van kinderen en opvoeden.

S: Hoort daar de politie niet bij volgens u?

R1: Nou, vaak komen er ook emoties, woede en misschien zelfs agressie bij kijken. Dan is het altijd goed als de politie meegaat, maar ik ben zelf wel voorstander van dat het initiatief komt vanuit een hulpverlenende instantie. Maar er moet wel altijd politie beschikbaar zijn om in bepaalde situaties te helpen. Het levert hoe dan ook een vervelende situatie op voor het kind. Dat is ook altijd wat we proberen te voorkomen. Dit nemen we ook altijd wel mee in de gesprekken die plaatsvinden voordat een ouder aangifte komt doen. Natuurlijk niet alleen met de ouder die aangifte wil doen, maar ook zeker bij de andere ouder waar het kind op dat moment wil zijn. Dat zijn taken die een wijkagent nu ook al op zich neemt en daar hoeft niet per se sprake te zijn van een omgangsregeling. Wijkagenten zijn bij uitstek ook wel degene die proberen te voorkomen dat er veel aangiften komen.

S: Door veel zelf te regelen met gezinnen?

R1: Ja, door gewoon iemand eens op te bellen van: 'Joh, hoezo doe je dat nou' en 'je weet dat je daar eigenlijk een bekeuring voor kan krijgen'. Zij werken ook aan bewustwording en daar zijn wijkagenten ook altijd wel mee bezig. Dat gebeurt eigenlijk altijd wel. Ik voer zelf ook wel eens gesprekken met wijkagenten, maar niet in de hoeveelheid dat zij dat doen. Ik ben zelf wel overal bij betrokken dus ik geef wijkagenten bijvoorbeeld wel tips waar zij nog aan moeten denken.

S: Hoe veel van deze problematiek komt er nou voor in de regio Den Haag?

R1: Als we kijken naar 2020 denk ik dat wij ongeveer 40 tot 45 zaken monitoren met betrekking tot huiselijk geweld en ex-partner stalking. Daar hoeft niet per se aangifte van te zijn gedaan. Van die 40 tot 45 zaken zijn bij de overgrote meerderheid kinderen betrokken, waarbij het uiteindelijk vooral gaat om de omgang. Vaak zit daar bij ouders ook te ergernis en is dat ook vaak de reden tot het doen van een melding.

S: Die melding is dan niet op basis van onttrekking aan het ouderlijk gezag?

R1: Nee, onttrekking niet want het zijn vaak nog afspraken. In ons gebied hebben wij niet zo heel veel zaken die echt bij de rechter zijn vastgelegd. Of in ieder geval geen zaken die uiteindelijk bij de politie bekend worden. Dat is dit gebied ook niet. Mensen hebben vaak ook niet het geld om en advocaat in armen te nemen. Het gaat ook vaak om meerdere problemen. Mensen komen daar vaak niet meer uit. Van mensen in dit gebied verwachten dat zij zelf alle goed regelen? Dat doen zijn niet. Dat gebeurt ook niet. Zij zijn ook vaak afhankelijk van de zorgmeldingen die de politie doet bij Veilig Thuis. Zij zijn niet de types die zelf die meldingen gaan doen, dus dat maakt hun ook afhankelijk van de politie. De mensen hier die moeten, laat ik maar zeggen, alles aangeworpen krijgen. Dat zijn wel een beetje de zaken die hier in deze wijken, Heemstraat, Hoefkade, Schilderswijk, spelen. Er zijn weinig mensen die hun zaken hier netjes regelen en netjes vast laten leggen bij de rechter.

S: Ik heb ook een klein jurisprudentieonderzoek gedaan, waaruit blijkt dat er inderdaad maar weinig tot geen uitspraken zijn gedaan van de Rechtbank Den Haag over deze problematiek. Denk je dat dat ligt aan wat je net hebt verteld?

R1: Ja, ik denk ook wel dat dat toch wel ligt aan het feit dat hier weinig mensen voor de Nederlandse wet getrouwd zijn. Er worden vaak islamitische huwelijken gesloten maar voor de Nederlandse wet zijn ze dan niet getrouwd. Zij hebben vaak ook geen koophuis. Als je dat hebt en je gaat scheiden, dan moet je sowieso dingen gaan regelen bij een rechter, zeker als er dan ook nog minderjarige kinderen bij betrokken zijn. Dan moet je sowieso al een advocaat betalen en de omgang van kinderen nemen zij hier ook al in mee. Ik denk dat dat zeker een reden is waardoor dat in Den Haag al minder speelt.

S: Ja, dus zij zullen ook niet zo snel aangifte doen?

R1: Ja. Wat je wel ziet is dat er veel meldingen worden gedaan. Mensen wonen hier dicht op elkaar dus als je politie dat niet doet, dan doen de burens dit wel.

S: Gebeurt dat hier wel vaak? Burens die meldingen doen?

R1: Ja, bijvoorbeeld ruzie met de burens. Die meldingen krijgen we dagelijks en soms meerdere keren per dag.

S: Dat zal dan inderdaad ook aan de wijk liggen. De wijkagent uit het Westland vertelde dat zij juist zou willen dat burens meer zouden melden en scholen bijvoorbeeld ook.

R1: Scholen melden in deze wijken ook wel wat meer. Je hebt hier ook interne begeleiders die wel in nauw contact staan met de senior jeugd. Maar aan de andere kant komt dat ook doordat de verwachting van scholen hier heel anders is dan de verwachting van scholen in het Westland. De directeuren van de scholen hier weten dat zij zwarte scholen hebben en zij proberen juist heel positief voor de dag te komen. Zij gaan bijvoorbeeld met sociale problemen goed om en dat daarin participeren. Als een Westlandse school gedoe meldt, dan betekent dat zij het volgende jaar minder leerlingen hebt.

S: Ja? Denkt u?

R1: Ja. Als ik ga zoeken naar een school voor mijn kind, dan wil ik graag dat er weinig schorsingen zijn dat er weinig leraren ziek zijn. Die vuile was die hang je liever niet buiten. Dat is toch wel anders.

S: Dat begrijp ik. Maar als scholen door hebben dat het niet goed gaat met een kind dan zijn zij toch verplicht dit te melden.

R1: Vaak proberen zij dit dan eerst intern op te lossen. Zij gaan dan bellen met ouders en dan proberen zij onderling afspraken te maken. Zij denken vaak ook dat de politie alleen voor dat strafbare feit gaat, niet wetende dat de politie ook deelneemt aan zo'n veiligheidshuis of andere hulpverleners.

Scholen kunnen zelfs ook nog zelf meldingen doen bij Veilig Thuis, zonder de tussenkomst van de politie. Dat doen zij ook nagenoeg niet. Soms krijg ik een verhaal en dan vraag ik of zoiets al is gemeld bij Veilig Thuis. Zij zijn dat namelijk ook verplicht volgens de Meldcode huiselijk geweld. Huisartsen bijvoorbeeld ook. De meldingen bij Veilig Thuis komen wel met name van de politie. De meldcode is er dus wel, maar niet elke instantie die verplicht is te melden doet dit ook altijd.

S: Nee, precies. Zij gaan eerder voor een interne oplossing. Zou het voor u een idee zijn om dan eerder scholen meer bij deze problematiek te betrekken en niet per se de politie? Misschien door meer voorlichting te geven en reclame maken. Ook voor burgers.

R1: Ik denk dat de ketenpartners van de politie weten dat wij niet alleen repressief optreden. Als ik voor bureau hoefkade praat, dan weet ik dat er een middelbare school is in de buurt en meerdere basisscholen. Onze senior jeugd heeft met al die interne begeleiders wel gewoon goed contact. De uitwisseling tussen probleemgevallen en moeilijke situaties gaat hier in ieder geval wel goed. Maar ik weet bijvoorbeeld ook dat Zoetermeer maar 1 politiebureau heeft met 125.000 mensen. Meer dan 10 scholen. Je kunt je voorstellen dat daar niet zoveel zicht op is. Voor ieder gebied is dit dus weer anders. Hier in de schilderwijk is het contact met scholen dus wel goed. Ook als wij vragen hebben kunnen wij makkelijk interne begeleiders benaderen, dus dit gaat ook goed.

S: Wat kunnen ouders nou verwachten van het optreden van agenten, of meer specifiek wijkagenten. Zij komen toch wel het meest met deze problematiek in aanraking. Bij ouderverstoting zie je toch vaak dat je moeder het kind bij zich houdt.

R1: Ook als niet een rechterlijke uitspraak ligt waarin in de omgang is besproken, zie je ook vaak dat de moeder het kind toch vaak bij zich houdt. Dat is op zich niet echt een verschil wanneer er wel een rechterlijke omgangsregeling is. De vader kan zeker van een wijkagent verwachten dat ook zijn kant van het verhaal wordt aangehoord. Vaak zie je toch terug dat agenten dan wel weer voor het karretje van moeders worden gespannen.

S: Agenten voelen zich in deze problematiek vaak gebruikt door de ouders?

R1: Maar wat zij dus kunnen verwachten. Als politie proberen wij altijd een neutrale positie in te nemen en beide ouders te woord te staan en te laten vertellen wat er aan de hand is. Niet vooringenomen zijn. Zeker wijkagenten zijn daar wel heel goed in.

S: Denkt u dat iedere wijkagent deze vaardigheden heeft? Je zal het deels leren op school maar zeker nieuwe wijkagenten zijn dan nog niet ervaren?

R1: Een nieuwe wijkagent is een hele ervaren surveillant. Surveillanten worden dagelijks naar deze problematieken gestuurd. Zij hebben dus al jarenlang te maken met dit soort verhalen. Zij weten hier wel mee om te gaan. Gesprekstechnieken en wanneer iets wel of niet werkt dat kun je niet altijd leren

in een opleiding. Gesprekstechnieken natuurlijk wel maar het toepassen ervan leer je toch in de praktijk. Op een gegeven moment bouw je ook mensenkennis op. Soms willen mensen ook niet. Wat wel een valkuil is bij veel wijkagenten is dat zij te betrokken raken bij casuïstiek. Zij blijven dan bijvoorbeeld hardnekkig volhouden om in gesprek te blijven gaan. Het is dan lastig om voor wijkagenten een melding te maken en echt te beslissen van hier gaan we nu echt een melding van maken en integraal met alle partners zoeken naar een oplossing.

S: Dan proberen zij het zelf ook eerst op te lossen door middel van gesprekken.

R1: Ja. Dit ontstaat vaak uit een soort betrokkenheid. Dus als wijkagenten moeten zij hiervoor oppassen. Als zij zelf tegen een muur aanlopen moeten zij ook gewoon een melding maken.

S: Hoe kunnen zij dat voorkomen?

R1: Ja, lastig want je wilt juist dat wijkagenten betrokken zijn. Je wilt alleen ook dat zij objectief blijven en dat zij ook voor elk gezin even veel aandacht hebben. Al die tijd die wordt besteed aan het ene gezin, tevergeefs, krijgt het andere gezin niet die het wellicht ook even hard nodig heeft. Dat is iets waar nieuwe wijkagenten wel voornamelijk last van hebben. Dat leer je wel door ervaring.

S: Zou u daarmee kunnen zeggen dat de rol van de politie bij deze problematiek niet uitgebreid hoeft te worden?

R1: Nee. Als mensen aangifte doen wordt dat gedaan en dan wordt dit opgepakt. Ik pleit niet voor het kind uit nemen en geven aan de andere ouder. Wel natuurlijk als sterke arm, mee met jeugdzorg bijvoorbeeld.

S: Als we puur kijken naar ouderverstoting. Wat zou de politie kunnen doen om ouderverstoting preventief aan te pakken. Extra dan wat zij nu al doen.

R1: Wat we nu doen bij bijvoorbeeld stalking is het voeren van een stopgesprek. Je gaat dan met de verdachte praten. Je vertelt de verdachte wat er is verklaard en vraagt wat zijn verhaal daarbij is. Vaak is er dan al een beetje bewijs die je ook kan tonen. Je kunt als agent aangeven dat dit gedrag gestopt moet worden want het is strafbaar en het doet andere mensen pijn. Die aangifte is dan een stok achter de deur. Gaat de verdachte hiermee door dan wordt de aangifte doorgezet en kan de verdachte worden vervolgd. Dit wordt ook altijd besproken met het OM. Dan hoop dat omdat je van de politie bent dat je een beetje die druk over kan brengen en dat mensen toch het besef krijgen dat zij moeten stoppen waarbij zij bezig zijn. Dat zou met deze problematiek ook kunnen. Bij deze situaties is het belangrijk dat de stelselmatigheid wordt aangetoond en dat er bewijs ligt. Dat kan niet in een week.

S: Wat de laatste tijd wel op het nieuws komt is dat er vader zijn die hun verhaal doen en dat zij toch aangeven dat zij ontmoedigd worden om aangifte te doen.

R1: Wij ontmoedigen niet om aangifte te doen, maar zonder bewijs kom je er niet. Als het kind mee wordt gekomen naar het buitenland, dan is het een ander verhaal. Het is gek als jouw kind ineens in Turkije zit. Die aangiften zie je vaker voorbij komen. Het gaat dan ook meer om kind ontvoering. Het gaat dan ook om de autoriteiten daar. Je hoopt altijd dat zij dan meewerken. Ik denk dat er in dit jaar misschien 2 aangiften zijn geweest hierover.

S: Precies. Dan is het strafbare feit duidelijk.

R1: Het ligt ook heel erg aan de sociaal-economische en culturele achtergrond van mensen. Wat ik eigenlijk zou zeggen is dat als vanuit de overheid een beslissing wordt genomen dat de politie bij deze problematiek extra taken krijgt, denk ik niet dat wij anders zullen gaan werken. Zeker in de deze wijken hebben we deze problematiek gewoon niet. Afspraken zijn niet zwart op wit.

S: Ja, lastig wat je dat toch ook extra zou kunnen doen als de afspraken niet rechtelijk zijn vastgelegd.

R1: Precies. Wat je wel fijn zou zijn is dat hulpverleners af en toe meer zouden kunnen terugkoppelen. Zodat zeker wijkagenten beter kunnen inspelen op casuïstiek.

S: Dat zou zeker makkelijk zijn. Dat heb ik overigens ook wel gehoord van wijkagenten.

Respondent 2:

Datum interview: 14 mei 2020

R2: [Naam] (Tweede Kamerlid SP)

S: Sanne van Luijk

S: Ik heb een aantal wijkagenten geïnterviewd en gevraagd of zij begrijpen wat er met de preventieve fase uit uw motie wordt bedoeld. Zij zeggen eigenlijk dat op het moment dat zij een melding krijgen, is die preventieve fase al voorbij. Hoe zou u die preventieve fase nog eens kunnen toelichten?

R2: Ik denk dat het veel aandacht en scholing van politieagenten vergt om te laten zien dat juist het strafrecht niet een ultimum remedium is, maar dat het juist gezien kan worden als een middel om uiteindelijk straf te voorkomen. Een agent die waarschuwt aan bijvoorbeeld iemand die het kind nu al voor het tweede weekend weghoudt bij de vader, en vraagt of iemand zich realiseert dat het strafbaar is. ‘Het moet niet vaker gebeuren, want u kunt daar straf voor krijgen’. Volgens mij hebben we het dan over de preventieve rol van politie inzet en het strafrecht. Ik denk dat dat voor de agenten in kwestie duidelijker moet worden.

S: Veel gezinnen in Den Haag en omstreken zijn niet volgens de Nederlandse wet getrouwd. Er is dan nooit echt een omgangsregeling opgesteld. Als politie kan er dan niet worden opgetreden omdat er geen strafbaar feit is. Zij kunnen dan dus niks doen.

R2: Je hoeft niet gehuwd te zijn om een omgangsregeling te hebben. Dat toont voor mij aan, zeg ik met enige voorzichtigheid, dat de politie hier niet weet hoe dit juridisch in elkaar steekt.

S: Nee, ik begrijp wat u zegt. Veel gezinnen hebben alleen niet het geld en de middelen om naar de rechter te gaan en een advocaat te krijgen en een rechterlijke omgangsregeling vast te laten stellen. Die rechterlijke omgangsregeling is namelijk wel echt nodig om uiteindelijk een strafbaar feit te krijgen.

R2: Ja. Dat de toegang tot het recht slecht gesteld is in Nederland, dat realiseer ik me als geen ander. Ik vind dat een groot probleem. Ik vind het belangrijk dat iedereen zijn recht moet kunnen halen maar dat is eigenlijk een andere discussie. Ik snap waarom politieagenten dit zeggen. Daar hebben zij ook zeker gelijk in. Die strijd heb ik politiek gezien nog wel de voeren met de minister. Maar volgens mij hoeft je niet te wachten, ook niet als agent, tot dat iemand een dure advocaat heeft ingeschakeld en de rechter precies heeft gezegd hoe het zit. Volgens mij mag de ene ouder het kind gewoon niet zomaar weghouden bij de andere ouder. Tuurlijk is het fijn als ouders zelf tot afspraken kunnen komen, maar als dat niet lukt kan een ouder niet zomaar zeggen dat hij of zij voor het kind zorgt en de andere ouder daar niks meer mee te maken heeft. Dat kan gewoon niet.

S: Naar uw idee maakt het dus niet uit of er echt een omgangsregeling ligt?

R2: Ik zeg niet dat het niet uit maakt. Ik denk dat het belangrijk is dat die omgangsregeling er wel is. Aan de toegang tot het recht moeten we dus ook zeker iets doen, maar ook als er geen omgangsregeling is kun je alsnog niet zomaar het kind bij de andere ouder weghouden. Dat wil niet zeggen dat ik vind dat je de politie zomaar op iedereen z'n dak moet sturen, maar stel ouders gaan uit elkaar en er is nog geen omgangsregeling dan snap ik dat dat een periode best ingewikkeld is, want wat voor hou vast heeft dan zo'n agent. Dat zie ik ook wel. Daarom hebben wij ons in de notitie van de motie ook wel geconcentreerd op de situaties waarin er wel omgangsregelingen zijn. Vanuit die gedachte kan het niet zo zijn dat een rechter iets uitspreekt en als er vervolgens als mens wordt gezegd dat zij daar niks mee te maken hebben, dat zij geen zin hebben om zich hier aan te houden, en dat dit vervolgens geen consequenties heeft.

S: Agenten vinden het ook lastig dat ouders allemaal een eigen waarheid hebben. Dat als er een valse aangifte wordt gedaan voor bijvoorbeeld mishandeling van het kind of ontucht. Zij weten niet goed wat ze daarmee aan moeten, zeker omdat het ook voor gebeurt dat ouders twee weken later weer compleet van gedachten zijn veranderd en aangeven dat het allemaal maar een ruzie was. Hoe kunnen agenten voorkomen dat ouders valse aangiften doen of dat zij een verkeerd beeld vormen over een ouder?

R2: Ik herken dit ook. Als iemand goed in staat moet kunnen zijn om te beoordelen wat er werkelijk is gebeurd, dan is het wel de politie. Er is niemand anders die dat beter zou kunnen beoordelen dan een politieagent. Ik zeg niet dat het makkelijk is. Het zal ook zeker moeilijk zijn, maar wat je in ieder geval niet wilt is dat iemand zomaar aangifte kan doen of iemand ergens van kan beschuldigen en dat ertoe leidt dat diegene dan vervolgens het kind niet meer kan zien. Volgens mij moet een agent dan wel zo veel mogelijk op zoek, samen met de hulpverleners, die vaak ook aanwezig is in het gezin, er vervolgens te bespreken hoe zij de situatie in schatten. Want uiteindelijk is het aan de politie om te beoordelen of er gevaar is voor het kind. Zo ja, dan kun je inderdaad de ouder die voor gevaar zorgt die kan dan het kind niet zien. De veiligheid van het kind gaat voor alles. Als die acute gevaar niet dreigt, dan kan niet zomaar een ongefundeerde beschuldiging, die nog niet is uitgezocht, ertoe leiden dat het kind wordt wegehouden bij de andere ouder. Ik snap die worsteling van agenten wel hoor, want het is een hele zware en moeilijke taak. Dat begrijp ik zeker.

S: Ja. Dat begrijp ik ook. Agenten geven zelf ook aan dat zij het lastig vinden wanneer het nu gaat om civiel recht en wanneer het gaat om strafrecht en wanneer dit elkaar overlapt. Wat zou de politie concreet kunnen doen om hier meer aandacht aan te besteden? Zij geven bijvoorbeeld aan dat vakken als civiel recht of familierecht niet bij hun opleiding zit. Hoe kunnen zij ervoor zorgen dat zij wel op de hoogte zijn van de problematiek en kennis hierover krijgen?

R2: Ik denk dat die vakken in de nieuwe opleiding wel zou moeten zitten. Dat lijkt me heel verstandig. Voor de huidige agenten, die dus niet meer op school zitten, moet je denk ik toch zorgen voor een

soort cursus waarin deze kennis hen wordt bijgebracht. Of we zouden moeten kiezen voor het aanwijzen van specialisten per regio. Ervoor zorgen dat een of twee mensen precies weten hoe het zit. Volgens mij is dat er nu ook in de regio haaglanden. Dat is een soort kenniscentrum kan zijn, voor politieagenten die willen weten hoe het zit. Dat is misschien efficiënter dan alle agenten het te proberen bijspijkeren.

S: Misschien zou het een idee zijn voor die agenten die niet meer op de opleiding zitten, dat zij een soort korte toets kunnen, waarin de basis kennis naar voren komt. Dan weten zij misschien niet alles, maar de basis weten ze dan wel.

R2: Ja, ik denk dat dat zeker goed zou zijn. Ik zou daar wel voor zijn. Tegelijkertijd wil ik er ook wel voor waken om het onmogelijke te vragen voor de politie. Er is veel bezuinigd op de politie de afgelopen jaren. Ze hebben het zwaar en de werkdruk is hoog. Ik realiseer me dus tegelijkertijd ook dat als we extra dingen van de politie gaan vragen dat we hen daar dan ook te tijd voor moeten geven om dat te kunnen doen. We zullen ook een manier moeten vinden om het te betalen, vanuit de overheid. Ik wil er dus ook wel voor waken dat we niet te veel vragen van de individuele agent, maar idealiter zou je ook willen dat agenten weten hoe dit allemaal dit. Ook juridisch.

S: In de notitie staat ook het een en ander over de uitwisseling tussen de politie en het OM, maar ook hulpverleners en de gemeente. Agenten zelf zeggen dat dat wel beter kan, maar met het ook op de privacywetgeving wordt het toch ook wel moeilijk gemaakt. Het kost veel moeite om elke keer die op te moeten bellen en te vragen om informatie en dan weer een andere instantie. Voorheen was er een landelijk systeem waarin dat veel makkelijker ging. Zou dat voor de toekomst nog iets kunnen worden?

R2: Daar moeten we volgens mij zeker naar kijken. Die discussie over de algemene verordening gegevensbescherming die is ontzettend belangrijk. Privacy is een grondrecht, daar kun je niet zomaar van afwijken. Maar die wordt niet altijd goed geïnterpreteerd in de praktijk. Ik vind wel dat als de privacyregels over de juiste samenwerking tussen partijen, het belang van het kind in de weg staan, dat we daar zeker naar moeten kijken. Volgens mij moeten we toe naar een situatie waarin de politie gewoon kan overleggen met hulpverleners in een gezin. Dat moeten we gewoon kunnen organiseren. Of daar nu een convenant voor nodig is, een uitvoeringsregel of een richtlijn, dat weet ik zo niet precies.

S: Er is zeker een convenant en volgens mij ook richtlijnen, maar ik heb de wijkagenten ook gevraagd naar de privacywetgeving. Daaruit bleek dat niet elke agent weer wat die privacywetgeving inhoudt. De grote pijlers, zoals Veilig Thuis en Centrum Jeugd en Gezin, voorzien zij van alle informatie over een gezin maar officieel zouden zij niet weten wat nou wel en niet gedeeld mag worden.

R2: Nee, dat is volgens mij ook een erge situatie en dat moeten we niet willen. We moeten toe naar een situatie dat het volgens de regels gaat en dat agenten weten hoe ze met de privacyregels moeten omgaan. Met wie zij wel en niet mogen praten en wat zij wel en niet mogen zeggen. De uitkomst moet in ieder geval zijn dat privacyregels niet in de weg moeten staan van het doen wat in het belang van het kind is. Dat is dus normale omgang met beide ouders, tenzij dit niet kan door een zwaarwegende reden.

S: Zouden scholen ook kunnen helpen aan het voorkomen van deze problematiek? Scholen zouden het liefst zorgmeldingen laten opmaken door de politie, maar officieel zijn zij hiertoe zelf ook verplicht. Zou het iets zijn om scholen ook meer die druk te laten voelen, dat zij zelf zorgmeldingen moeten opmaken? Dat zij het niet afwachten.

R2: Dat vind ik moeilijk te zeggen. Ik weet dat scholen bepaalde meldprotocollen hebben en verplicht zijn bepaalde vermoedens van bijvoorbeeld mishandeling moet melden. Dat is als de acute veiligheid van het kind in gevaar is. Dan moet de school wat en dat is terecht. Ik weet niet of ik vind dat een school iets moet melden als er een conflict is over omgangsproblematiek. Wel als dat de directe veiligheid van het kind in gevaar brengt. Ik denk dat het toch wel vooral ligt op de weg van de benadeelde ouder, om te handelen. Ik zie daar niet zozeer een uitbreiding van de rol van de school in.

S: De notitie beschrijft ook iets over eventueel aanscherping van het huidige strafrecht. Hoe zou u dit zijn? Een artikel speciaal voor ouderverstoting of?

R2: Daar ben ik nog niet helemaal uit. Als ik dat wist had ik denk ik een wetsvoorstel geschreven. Dat heb ik niet gedaan want ik heb een controlerende rol als Kamerlid en ik moet kijken of het goed gaat in de praktijk. Volgens mij gaat het niet goed in de praktijk. Daarom hebben wij die notitie geschreven en dan is het aan de minister om te kijken wat zijn voorstel is om ervoor te zorgen dat het wat beter gaat. Wat is zijn oplossing. Ik vind dat de minister dan ook moet kijken naar ons huidige wetboek van strafrecht. Volgens mij is artikel 279 Sr ook geschreven voor dit soort situaties. Als we tot de conclusie komen dat het niet is geschreven voor dit soort situaties dan moeten we kijken of we de wet aan moeten passen. Dat is een onderzoek dat door wetgevingsjuristen gedaan zou moeten worden, waar ik ook zeker over mee wil blijven denken. Het is een ingewikkelde. Ik heb nog niet scherp voor mijzelf hoe dat er dan precies uit zou moeten zien.

S: Zou bijvoorbeeld een artikel 279b sr iets zijn?

R2: Die gedachte snap ik. Volgens mij is ouderverstoting al verboden. Je moet dus ook bekijken dat als je de wet wijzigt of je daarmee daadwerkelijk iets veranderd in de praktijk, of dat het meer zit in het gebruik van de regels die er al zijn. Sterker nog, het niet gebruiken van de regels die er wel zijn. Volgens mij kan de politie, met gebruikmaking van de huidige regels, handelen alleen is de vraag of

dit ook voldoende gebeurd. Als dat niet zo is, hoe komt dat dan? Daar ben ik nu vooral mee bezig en naar op zoek. Ik sluit een wetswijziging niet uit. Ik vind die gedachte wel interessant van je.

S: Hoe lang in is dit probleem nu al bekend bij de politiek? Ik weet dat er in 2015 al een rapport van de ombudsman was gemaakt over deze problematiek.

R2: Ja, dat klopt. Sterker nog, de SP is hier ook al wel meer dan 10 jaar mee bezig. Ook om het civiele recht aangepast te krijgen. Bijvoorbeeld het gelijkwaardig ouderschap hebben wij in 2009 in de wet gebracht, dus zijn we in het verleden al mee bezig geweest. Daarna bleek dat die wetswijziging er niet toe heeft geleid dat ouders altijd hun kinderen zien, als ze daar recht op hebben. Er is heel lang nagedacht over dat we dit nog eens onder de aandacht moesten brengen bij alle partijen. Als je steeds ziet dat het niet werkt, dan moet je toch nadenken over een oplossing. Het versterken van de rol van de politie, waar jij nu onderzoek naar aan het doen bent, dat klinkt misschien voor jou logisch, voor mij in ieder geval wel, maar er zijn ook mensen die daar heel erg van schrikken. Mensen die daar op tegen zijn. Het is niet vanzelfsprekend. Mensen vinden het gek dat als er een probleem is over de omgang van het kind, dat de politie daar vervolgens op af wordt gestuurd. Is dat in het belang van het kind? Dus als je het zo zegt, zullen veel mensen zeggen dat dat raar is en dat de politie hier niks mee te maken heeft. Je moet er lang over nadenken en ik kom tot de conclusie dat de politie hierin wel degelijk een rol in heeft maar de weerstand is heel groot. Vooralsnog hebben wij geen Kamermeerderheid voor dit voorstel.

S: Dat er geen Kamermeerderheid is voor dit voorstel heeft dus ook te maken met het feit dat zij vinden dat het civiel recht is? Of dat het antwoord meer gezocht moet worden bij de hulpverlening?

R2: Ja. In ieder geval om het anders op te lossen dan met het strafrecht. Volgens mij zag een jaar of 10 geleden niet iedereen het probleem. Ik denk dat dat nu wel zo is. Alleen verschillen wij nog wel van mening over de oplossing. Ik begrijp de weerstand wel om het niet te zoeken in het strafrecht. Het strafrecht is heel vaak niet de oplossing voor alles. Ik zoek het in dit geval niet in het strafrecht als dat we bijvoorbeeld de moeder eens even een boete gaan geven, of een taakstraf. Ik geloof niet dat dat echt wat oplost, maar wel die preventieve functie. Pas op, als u dit nog een keer doet dan kan dat u een sanctie opleveren. Ik hoop dat dat stapje, wat nu vaak niet gezet wordt, ertoe laat leiden dat dit probleem vermindert.

S: Zou het een idee zijn om een soort stopgesprek te voeren? Dit gebeurt nu bijvoorbeeld bij stalking. Dan laat de politie iemand op het bureau komen en presenteren zij een stukje bewijs. Daarbij vermelden zij dat dit echt de laatste keer moet zijn want anders volgen er strafrechterlijke consequenties. Zou dat ook voor deze problematiek helpen?

R2: Ja, dat denk ik wel.

S: Van de week zei een andere agent tegen mij dat ouders soms ver van elkaar wonen en dat ouders dus niet altijd naar het bureau kunnen komen. Het is ook niet verplicht. Zouden zij die taak, dus dat stopgesprek, dan moeten overdragen aan een ander bureau? Dat andere bureau is dan niet bekend met het probleem en kent het gezin niet? Hoe kan je zoiets oplossen?

R2: Ja, dat is ingewikkeld.

S: In de notitie stonden verder nog maatregelen genoemd. Een aantal hiervan hebben we al besproken. De uitwisseling van informatie tussen de politie en hulpverleners ook al even, maar wat ik heb gemerkt uit de interviews is dat de politie heel veel informatie heeft aan de hulpverlening maar dat zij heel weinig informatie terug krijgen. Een wijkagent gaf bijvoorbeeld aan dat een kind uit zijn wijk uit huis geplaatst werd en later weer teruggeplaatst. Hulpverlening had dit niet gemeld en toen ging het opnieuw fout. Hoe zou dit beter kunnen gaan?

R2: Dat is niet goed nee. Ik denk wel dat dat moeilijk op te lossen is. Er worden natuurlijk wel vaker kinderen uit huis geplaatst, maar de politie is niet overal bij betrokken geweest. Dat is best een ingewikkelde.

S: Zou er dan een scheiding gemaakt moeten worden? Wanneer je dus wel iets terugkoppelt en wanneer niet?

R2: Ja. Misschien kunnen hulpverleners een inschatting maken wanneer zij verwachten dat het mis kan gaan. In die gevallen is het zeker raadzaam om een wijkagent te attenderen. Maar misschien hoeft dat niet standaard voor alle gevallen.

S: (..) In een civiele rechtspraak kan worden opgenomen 'sterke arm'. De politie zou dan letterlijk het kind moeten geven aan de andere ouder. In de praktijk willen zij dat natuurlijk liever niet. Bij een uithuisplaatsing van het kind wordt er ook vaker gevraagd of de politie mee zou willen als ondersteuning. Zou de politie in die gevallen waarin een sterke arm in de beschikking is opgenomen, daartoe gedwongen kunnen worden?

R2: Dat is een ingewikkelde. Een uithuisplaatsing gaat natuurlijk nog een stap verder dan de verplichting het kind te laten meegeven aan de andere ouder. Bij een uithuisplaatsing is echt een gevaar voor het kind en moet er echt worden ingegrepen. Dan is er geen alternatief. Ik denk dat hier nog wel een alternatief is, namelijk die waarschuwende functie waarin er wordt aangegeven dat zoiets niet nog een keer moet gebeuren want anders kom je wel langs. Zorg ervoor dat het niet zo ver hoeft te komen. Als het dus zonder sterke arm opgelost kan worden dan heeft dat de voorkeur.

S: Op een gegeven moment heb je wel al zoveel civiele procedures gevoerd, zeker in de gezinnen waarin er dan wel een beschikking ligt. Op een gegeven moment is dat wel een beetje de laatste optie

van het civiele recht. Het opnemen van een sterke arm wordt niet gelijk opgelegd. Het klinkt een beetje als het ultimum remedium van het civiele recht.

R2: Ja. Dat zie ik inderdaad ook wel. Ik benadruk ook steeds die preventieve werking van het strafrecht maar ik realiseer me ook wel dat je het niet alleen maar bij waarschuwen kan houden. Als iemand een waarschuwing niet nakomt en je wilt dat dat serieus wordt genomen, dan zal je uiteindelijk toch iets anders moeten. Dan kun je niet volstaan met alleen waarschuwen.

S: Maar waarom zou het strafrecht wel helpen, of eigenlijk beter gezegd, het waarschuwen van de politie, terwijl er vaak al een rechter heeft geoordeeld. Weliswaar civielrechtelijk maar waarom gaat het strafrecht wel helpen om iemand zich aan een afspraak te laten houden?

R2: Omdat er dus een sanctie boven het hoofd hangt als ze er niet naar luisteren.

S: Maar die is er civielrechtelijke toch ook?

R2: Ja, maar wat het strafrecht toch iets afschrikwekkender maakt is de betrokkenheid van de politie en het feit dat het de maximumstraffen op dat artikel er niet om liegen. Daar kan ook een detentie op volgen of een taakstraf. Ik denk dat dat toch afschrikkende kan werken dan het civiele recht, voor sommige mensen. Bij voorkeur los je het op zonder taakstraf en zonder boete en dat soort zaken. Maar stel dat iemand een waarschuwing in de wind blijft staat, dan kun je daar niet mee blijven volstaan. Dan zal je uiteindelijk een keer moeten doorbijten, maar dat is aan de rechter om te kijken of een sanctie een geschikt middel is voor het geval in kwestie.

S: Is het dan wel duidelijk wanneer het OM over gaat tot vervolging? Ik heb bijvoorbeeld een kort jurisprudentieonderzoekje gedaan en van de rechtbank Den Haag zijn geen uitspraken te vinden die specifiek hierover gaan.

R2: Ja, dat zegt genoeg nu eigenlijk. In de praktijk wordt hier dan nauwelijks gebruik van gemaakt.

S: Bij sommige andere uitspraken zie ik dit wel.

R2: Ja. Ik weet niet zeker of dat dan komt doordat ze niet zijn gepubliceerd of dat ze er niet zijn. Mijn beeld is inderdaad dat er weinig gebruik wordt gemaakt van dat artikel 279 sr voor dit soort situaties. Zowel door de politie als het OM. Waar het op neer komt en wat ook in die notitie naar voren komt, is dat wij vinden dat dat vaker moet gebeuren omdat wij vinden dat dat een nuttige functie kan hebben. Niet met als doel om de onwillende ouders telkens maar voor het hekje te slepen, maar juist om dat te voorkomen en te zoeken naar een oplossing. Je wilt ook niet dat het geen enkele consequentie heeft dat iemand zich niet houdt aan de afspraken.

S: Precies. En dan maakt het dus voor u niet uit of er nou wel of niet een rechterlijke omgangsregeling is? En ouders waarbij geen rechterlijke omgangsregeling ligt moeten volgens u ook aangifte kunnen doen op die onttrekking aan het ouderlijk gezag?

R2: Ja, volgens mij wel. Dat zeg ik dus wel met enige voorzichtigheid. Ik weet dat zo even niet uit mijn hoofd.

S: Ik vraag dat omdat er in 2005 een uitspraak is gedaan van de Hoge Raad die het strafbaar heeft gesteld als een rechterlijke omgangsregeling niet wordt nagekomen. Dus waar politieagenten vaak mee zitten is dat in sommige gevallen die onttrekking dus duidelijk is, doordat ouders die uitspraak ook laten zien en melden dat zij bijvoorbeeld hun kind hadden moeten hebben om 5 uur maar die er nog steeds niet is. Bij de gezinnen die die uitspraak niet hebben liggen, daar is het een ander verhaal.

R2: Ja, maar er zijn vaak wel afspraken gemaakt over de omgang. Niet altijd door de rechter opgelegd maar ze zijn er wel.

S: Alleen die afspraken zijn dan niet bindend. Dat is het hem juist.

R2: Ik zou denken, maar nogmaals zeg ik dat met enige voorzichtigheid, dat je ook dat soort afspraken die niet door een rechter zijn bekrachtigd dat je die ook niet straffeloos moet kunnen houden. Begrijp je wat ik bedoel?

S: Ja.

R2: Ik snap ook dat de politie wel enige houvast wil. Ik snap wel dat zij liever optreden op basis van een rechterlijke uitspraak. Het is zeker een beetje een grijs gebied.

S: Tenslotte nog een laatste vraag. We hadden het zojuist al even over een stopgesprek en over dat de kennis van agenten op dit vlak wel beter zou kunnen zijn. Zijn er nog andere dingen die ik zou kunnen meenemen voor mijn scriptie?

R2: Ja, die specialist per regio zou zeker een goede zijn. Een specialist waar je dan altijd terecht kunt, wat de indeling op welk bureau ook is. Dat zou ik mooi vinden.

Respondent 3:

Datum interview: 18 mei 2020

R3: [Naam] (Gedragswetenschapper en basispsycholoog)

S Sanne van Luijk

R3: Ik ben werkzaam als gedragswetenschapper bij Veilig Thuis en dat betekent dat ik meedenk bij het multidisciplinaire overleg en dat ik collega's adviseer. Zaken worden met mij overlegt als ze complex worden. Ik ga ook vaak mee met gesprekken die complex zijn, bijvoorbeeld omdat er sprake is van psychiatrie bij de kinderen of bij de ouders. Gedragswetenschappers voeren vaak het gesprek met het kind en het gesprek met ouders om te kijken wat er aan de hand is. Aan de hand hiervan kunnen er bepaalde dingen onderzocht worden.

S: Doet u dit aan de hand van zorgmeldingen die bij jullie binnen komen?

R3: Ja. Het grootste deel van onze meldingen komt bij de politie vandaan. Ik weet niet precies de cijfers maar ergens tussen de 80 en de 90 procent van de meldingen die bij Veilig Thuis worden gedaan, die ontvangen wij van de politie. Wanneer een melding binnen komt wordt er eigenlijk eerst een veiligheidsbeoordeling en een taxatie gedaan. Er wordt dan gekeken hoe ernstig het geweld is dat is gemeld, maar er wordt ook bekeken of een gezin al ergens in beeld is. Er wordt gekeken of het een gezin is die zelf in staat is om te erkennen dat er dingen niet goed gaan en zij al een hulpvraag hebben. Het kan bijvoorbeeld zijn dat iemand dan al hulp krijgt, zoals bijvoorbeeld de GGZ. Als dat het geval is dan zullen wij minder intensief betrokken worden dan wanneer er een gezin is die zegt dat er helemaal niets aan de hand is, terwijl de politie wel grote zorgen bij ons meldt.

S: Kunnen die meldingen dan ook om andere zorgen gaan dan alleen om huiselijk geweld?

R3: Er is altijd sprake van huiselijk geweld of van kindermishandeling. Als dat niet het geval is, dan zullen wij ook bijna altijd de melding niet in ontvangst nemen.

S: Wat gebeurt er dan met de meldingen over omgangsproblematiek?

R3: Complexe scheidingen kunnen worden gezien als een vorm van kindermishandeling en de omgangsproblematiek is dan soms een onderdeel daarvan. Dat wordt dan dus wel meegenomen en dan wordt de veiligheid beoordeeld.

S: Oké, dat verbaast me. Wat ik had opgemaakt uit de gesprekken met wijkagenten is dat zij als het ware alle van zorgen achter de voordeur en binnen een gezin een zorgmelding maken en deze opsturen naar Veilig Thuis.

R3: Dat kan. Het is ook vaak dat de wijkagent de zorgmelding opmaakt en dat die vervolgens door de jeugdrechercheur wordt opgestuurd. Als het bijvoorbeeld gaat om een jongetje die een pakje kauwgom steelt, dan gaat het niet om geweld en dan zijn wij niet bevoegd om er iets mee te doen.

S: Koppelen jullie dat dan terug als een melding niet in behandeling wordt genomen?

R3: Ja. We koppelen altijd terug, van iedere melding. Dat gaat via een systeem dat heet Korv. Als een melding wordt afgewezen, dan wordt dat volgens mij ook wel overlegd met de contactpersoon die op de melding stond, om uit te leggen waarom.

S: Komt het regelmatig voor dat een melding wordt afgewezen?

R3: Ja, dat komt voor. Je moet je voorstellen dat er duizenden meldingen per maand binnen komen en daar zit wel eens iets bij wat niet bij ons hoort. Dat gaat wel eens mis, maar dat is logisch.

S: Is het dan aan de politie om ervoor te zorgen dat er na een afwijzing alsnog een hulpverlenende instantie bij betrokken wordt?

R3: Ja. Politie werk bijvoorbeeld ook met Halt en dan hoort het bijvoorbeeld eigenlijk daar bij.

S: Zaken over omgangsproblematiek en ouderverstoting worden alleen in behandeling genomen als het echte complexe zaken zijn?

R3: Nee. Omgangsproblematiek wordt gezien als een complexe scheiding en dat wordt gezien als kindermishandeling.

S: In alle gevallen?

R3: Als het bij ons gemeld wordt vaak wel. Wat wel interessant is, is jouw woordkeuze. Binnen Veilig Thuis hebben wij bijvoorbeeld met elkaar afgesproken dat we het woord ouderverstoting of oudervreemding niet gebruiken. Er zijn allemaal verschillende woorden voor waar in de wetenschap eigenlijk nog geen consensus over is. Als wij het hier over hebben, dan hebben we het gewoon over omgangsproblematiek, complexe scheidingen of dat we bezorgd zijn dat een ouder het contact met de andere ouder verliest.

S: Dit hoor ik voor het eerst. Ik heb voor deze woordkeuze gekomen omdat hierover wordt gesproken in de media en omdat dit in de motie van D66 en SP naar voren komt.

R3: Ja, dat snap ik. Wij gebruiken dit niet, omdat als je dan gaat googelen op deze term of bijvoorbeeld op LinkedIn, je dan hele fanatieke mensen tegenkomt. De evangelisten van de ouderverstoting. Het woord gaat eigenlijk over een intentie en niet over het gedrag. Binnen Veilig Thuis hebben we het over gedrag en over risico's. Wij hebben het niet zozeer over intenties. Kindermishandeling is bijna nooit een zaak van intentie. Het is veel vaker een kwestie van machteloosheid en niet weten hoe het anders kan. Dat maakt dat we ervoor hebben gekozen die termen niet te gebruiken in onze conclusies. Het kan voorkomen dat er sprake is van ouderverstoting, want iedereen is een individu, maar in principe zullen wij er niet voor kiezen om aan te geven dat er sprake is van ouderverstoting. Je zal veel eerder lezen dat wij bezorgd zijn dat het recht op contact met beide

ouders wordt ontnomen. Of dat het kind het contact dreigt te gaan verliezen. We zeggen dan dat we daar bezorgd over zijn en dat we dat schadelijk vinden. (...)

S: Politieagenten vinden de 'preventieve fase', waarin in de motie over wordt gesproken, onduidelijk. Volgens hen is de preventieve fase al voorbij op het moment dat een agent op een melding af gaat. Hoe zou u die preventieve fase omschrijven?

R3: Ik denk ook dat die preventieve fase dan al voorbij is. Als je gaat scheiden ga je niet gelijk de politie bellen. Vaak zijn de ouders gescheiden en hebben zij al een plan gemaakt over hoe zij het ouderschap willen indelen, want er is kennelijk een omgangsregeling die door de rechter is vastgelegd. Vaak is de omgang dan ook een tijdje goed gegaan en dan stagneert het en wordt de politie erbij gehaald. Dat is waar ik aan denk als je het hebt over de preventieve fase. Wat misschien ook interessant is om te weten is dit. Je kan natuurlijk ook nog verder terug in preventie. Dat is eigenlijk al gaat kijken met ouders, zodra zij kinderen krijgen, hoe ze de zorg en de opvoeding onderling verdelen. Daar is nu ook vanuit het platform scheiden zonder schade een actie op uit gezet. Normaal gesproken als je kinderen krijgt en je gaat naar het consultatiebureau, waar zeker 95% van de Nederlandse ouders heen gaan, krijg je een blauw boekje. In dat blauwe boekje staat uitgelegd hoe veel een kindje moet drinken, zoveel moet een kindje wegen en zoveel slapen. Als het kindje dit gewicht heeft is dat normaal. Vanuit het platform scheiden zonder schade zijn ze nu ook begonnen met een oranje boekje over wat het met je doet als je ineens vader of moeder wordt, waar je afspraken over kan maken, hoe je de zorg indeelt en waar je allemaal rekening mee moet houden. Dat wordt ook gezien als voorloper, dus als preventiemiddel, tegen het ontstaan van deze problematiek. Hoe het ouderschapsplan nu is ingedeeld, ga je van mensen die in hele grote stress zitten, vragen om over hele ingewikkelde dingen na te denken. Als je gaat scheiden heb je stress, je gaat niet scheiden voor de lol. Je moet veel dingen regelen. Je gaat er zowel sociaal-emotioneel als economisch best wel op achteruit. Dan moet je ineens gaan nadenken hoe je de zorg over je kind gaat indelen en eigenlijk ben je dan al te laat. Zoiets moet je eigenlijk al veel eerder samen hebben bedacht, zodat als je gaat scheiden, dit eigenlijk door kan blijven lopen.

S: Ja. Dat is een goede. Dan ga je eigenlijk helemaal terug naar het begin.

R3: Ja. Wat wij ook vaak zien, is dat er in heel veel gevallen waarbij omgangsproblematiek speelt en ouders daar samen echt niet uit komen, er onderliggende problematiek is. Dan is er bijvoorbeeld in het verleden sprake geweest van huiselijk geweld of speelt er een psychische problematiek bij een van beide ouders. Of dat er psychologisch of seksueel geweld is geweest of bijvoorbeeld een verslaving. Van alles en nog wat kan er aan de hand zijn. Dit is wel wat wij vaak zien. Dat is ook wel hoe wij proberen te kijken als er sprake is van een complexe scheiding en waar we intensief bij betrokken raken. Wij gaan dan bekijken wat er aan de hand is en wat er speelt.

Aan de ene kant zit het preventieve stuk, wat alle gezinnen doormaken als ze gaan scheiden en aan de andere kant zien we dat er een grote onderliggende problematiek kan zijn. Dat is vaak het geval.

S: Agenten vinden het lastig dat zij niet goed weten wie er nou de waarheid spreekt en vaak allebei een eigen verhaal hebben. Hoe zouden zij beter kunnen beoordelen of iets nou wel of niet klopt? Zijn er bepaalde punten waar zij beter op zouden kunnen letten? Moet je extra kritisch zijn als er binnen een huwelijk nog nooit meldingen zijn gedaan en na de scheiding ineens wel?

R3: Ik begrijp die vraag heel erg goed. Wij merken ook dat ouders soms dingen zeggen die helemaal lijnrecht tegenover elkaar lijken te staan. Wat ik altijd aan mijn collega's adviseer is dat zij op zoek moeten gaan naar feiten. Je luistert wel naar de ouders maar je gaat het checken aan de hand van feiten. Ik kan me voorstellen dat de politie daar ook niet altijd tijd voor heeft, gezien de hoeveelheid meldingen. Als iemand bijvoorbeeld verteld dat de vader alcoholist is of dat hij de kinderen seksueel misbruikt heeft, dan moet je dat wel serieus nemen. Ik zeg altijd dat zij het serieus moeten nemen en dat zij het grondig moeten uitzoeken. Als je twijfelt zoek je verder.

S: Is het dan niet opvallend dat als er binnen een huwelijk nooit iets is gemeld en er na een scheiding ineens allerlei beschuldigingen worden gemaakt?

R3: Nee, dat is niet opvallend. Huiselijk geweld en met name seksueel geweld gaat samen met heel veel schaamte, verwarring en onderdrukking. Stel je voor dat je al jarenlang ernstig wordt mishandeld, je eindelijk de moed hebt gevonden om te scheiden, en de ex-partner de helft van de tijd het kind wil hebben. Je kunt je voorstellen dat die ouder het kind wil beschermen want zij kunnen het nu niet meer in de gaten houden. Er kunnen hele legitieme redenen zijn voor een vrouw of een man of na de scheiding pas de politie te betrekken.

S: Voor agenten is het dan eigenlijk belangrijk dat zij alle feiten goed noteren, zodat jullie daarmee aan de slag kunnen gaan?

R3: Ja. Zoals het nu is geregeld denk ik wel dat het zo gaat inderdaad. Ik zie op dit moment niet snel een agent onderzoeken waar iets door komt of waar iets aan ligt. Ik weet ook niet of dit iets is wat bij de politie moet komen liggen. Ik denk dat het wel een expertise is die toch te maken heeft met zorg, maar zeker ook met veiligheid hoor. Het gaat samen. Ik zou dan toch tegen agenten zeggen dat zij het serieus moeten nemen en dat zij het niet zomaar af moeten doen als een vervelende ex.

S: Vooral goed serieus nemen zegt u.

R3: Ja, dat wil ook niet zeggen dat je alles meteen gelooft, maar je neemt het wel serieus in overweging. Dat is net als bij ex-partnerstalking. Als het hier op aankomt, is de politie hier heel erg actief mee. Dit wordt ook serieus genomen. Als een slachtoffer bang is dat hij of zij wordt vermoord, dan is dat de beste voorspeller voor de toekomstig, namelijk ernstig geweld. Dus neem het serieus!

S: Is er een verschil in problematiek te zien bij gezinnen die getrouwd zijn geweest en gezinnen die alleen samenwonen? Niet zeggende dat ongetrouwde stellen een achterstand hebben, maar bijvoorbeeld in de schilderwijk wonen veel mensen van verschillende nationaliteiten en zij zijn vaak niet getrouwd.

R3: Dat kan. In Nederland is er een groot verschil tussen je kind erkennen en het gezag. Dat weten heel veel ouders niet. Daar komen zij dan pas achter als zij uit elkaar zijn. Wat we soms zien is dat moeders hun kind niet naar de vader laten gaan. Het risico dat het kind het contact met de vader verliest, vaak de vader, is groter als je niet getrouwd bent. De vader moet eerst het gezag gaan aanvragen en dan moet er een omgangsregeling komen. Als je gaat scheiden en je bent getrouwd geweest dan moet je het ouderschapsplan maken, anders kan je niet scheiden. We zien het niet alleen bij Nederlandse ouders dat dit een issue is, ook bij ouders van andere komaf.

S: Zouden scholen of bureaus ook meer kunnen melden, of een grotere rol kunnen spelen in het vroegtijdig herkennen van deze problematiek.

R3: Ja, we zien ook dat scholen melden.

S: Is er een verschil in hoe zij een melding opmaken, vergeleken met die van de politie?

R3: Ja. Als de politie een melding maakt is er altijd een gebeurtenis aan vooraf gegaan. Scholen kan ook melden op basis van een patroon, of een uitspraak van een kind. Dat is wel anders. Ik heb eventueel ook cijfers voor je. Ik heb even gezocht. Ik heb het nu over Veilig Thuis Haaglanden. Vanaf 1 januari 2019 tot 30 juni 2019 zijn er 4970 meldingen gedaan, waarvan 251 keer bij binnenkomst als aanvullende informatie 'conflictscheiding' is aangevinkt. Dat wil zeggen 5,05% van het totaal. Dat is bij binnenkomst. Als we gaan onderzoeken kan dat later ook nog duidelijk worden.

S: De politie zou het fijn vinden als zij in verschillende systemen, verschillende casussen kunnen opzoeken. Dat is nu niet het geval. Is dat ook iets waar jullie tegenaan lopen, of wat jullie vervelend vinden?

R3: Wij hebben als Veilig Thuis een bijzondere informatiepositie. Juist als er sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling mogen wij informatie opvragen en ook informatie delen. Ook zonder toestemming van de direct betrokkene.

S: Hoe zou dit makkelijker kunnen worden gemaakt voor de politie? Of is dat iets, wat met het oog op de privacywetgeving niet gaat veranderen?

R3: Ja, dat weet ik eerlijk gezegd niet. Bij het grootste deel van de meldingen, daar is al hulpverlening bij betrokken. Dat betekent dat een groot deel van de mensen, als wij hen spreken, in staat zijn naar zichzelf te kijken en te reflecteren. In Nederland is het zo dat als jij een hulpvraag hebt, dan kan je geholpen worden. Wat Veilig Thuis vooral doet, is onderzoek doen en een dienst inzetten en

meedenken met mensen die niet in staat zijn op zichzelf te reflecteren. We komen vooral in actie bij die mensen. In de andere gezinnen dragen we de gemelde zorg over aan bijvoorbeeld centrum jeugd en gezin.

S: Hoe lang zijn jullie ongeveer bezig met een casus?

R3: Wij hebben 10 weken de tijd om onderzoek te doen en daarna mogen we 1,5 jaar monitoren. Dus bij een complexe scheiding komen wij uiteindelijk met een advies. We kunnen ook bijvoorbeeld na 3 maanden weer bellen om te vragen hoe de hulpverlening heeft uitgepakt. Dan bellen we na een jaar weer en bijvoorbeeld na 1,5 jaar weer. Als er in de tussentijd iets is gebeurd kan de hulpverlening of betrokkene ons altijd bellen om te overleggen.

S: Op dit moment is het strafbaar om een rechterlijke omgangsregeling niet na te komen. Op basis van een aangifte kan ook vervolging door de politie worden ingezet. Vind u dat een problematiek als deze ook onder het strafrecht zou moeten vallen? Of vind u het meer een zaak voor het civiele recht en hulpverlening?

R3: Ik denk dat het heel erg belangrijk is dat er goed wordt gekeken naar wat er speelt. Nu wordt er een ouderschap lijf uitgesproken. Dat is een wetenschappelijk onderzochte methode die je kan inzetten bij scheidingen om tot een ouderschapsplan te komen. Alleen wordt er soms helemaal niet gekeken wat er nou achter die omgangsproblematiek ligt. Als je gestalked wordt door je ex-partner, dan krijg je van alle kanten het advies om die ex volledig te negeren en geen enkele manier contact op te nemen. Als de ex-partner dan naar de rechter stapt om een omgangsregeling voor elkaar te krijgen en de rechter dan zegt, ga maar samen ouderschap lijf volgen, dan zitten ze daar dus samen aan tafel. Ik denk dat het nodig is dat er beter wordt onderzocht naar wat er onder die omgangsproblematiek ligt. En dat dan niet alles over een kam wordt geschoren. Dan creëer je soms gevaarlijke situaties.

S: Dus op het moment dat zo'n zaak bij de rechter komt, moet er eigenlijk al een rapport liggen en onderzoek moeten zijn gedaan door een hulpverlener, en dat die rapporten dan worden meegenomen in de uitspraak van de rechter?

R3: Bijvoorbeeld, maar soms ook gewoon voor de politie. Want dat weet de politie ook. Als er sprake is van stalking dan weet de politie hier ook van af. Het gaat er om dat overal in de keten, zowel in de zorg als in de strafketen, je goed luistert en dat je het serieus neemt. Wat vervelend is aan deze problematiek is dat ouders snel gaan dreigen met bijvoorbeeld een advocaat of iets dergelijks. Dat zet de boel dan onder druk, terwijl het voor ouders heel realistisch kan zijn om dat te doen. Als we advocaten zien, is er heel vaak sprake van complexe scheidingen. Dus eigenlijk omdat het juist naar de rechter toe kan, komt deze problematiek goed in beeld.

S: Wat zou, volgens nu, dan de politie net iets extra kunnen doen bij deze problematiek? Bij stalking wordt er bijvoorbeeld door de politie een stopgesprek gevoerd. Ik weet niet of u weet wat ik daar mee bedoel?

R3: Ja, dat weet ik.

S: Zou dat bij deze problematiek bijvoorbeeld ook een optie zijn?

R3: Als ze dat zouden willen doen, dan moet er ook een onderzoek zijn. Dan moet je ook weten of het veilig is.

S: Ja, ik snap het. Ik doel wel meer op de situaties waarin dat onderzoek al is gedaan en er al meerdere uitspraken van de civiele rechter liggen. De feiten zijn al bekend.

R3: Die situaties zie ik niet zo heel vaak. Die situaties zal jeugdbescherming West iets vaker zien denk ik. Daar gaat het dan daarna naartoe. Als een ouder aangifte gaat doen en er komt een uitspraak van de rechter, dan zal de rechter in eerste instantie proberen het af te schalen naar hulpverlening. Als dit niet werkt, dan komt het weer terug bij de rechter en zal deze bijvoorbeeld oordelen dat de raad van de kinderscherming een onderzoek moet instellen naar gezag en omgang.

S: Als we het toch meer betrekken op de politie. Heeft u dan een idee over wat de politie meer zou kunnen doen voor deze problematiek en om het sneller te herkennen en hiermee aan de slag te gaan? Hebben ze bijvoorbeeld meer kennis nodig? Moeten de zorgmeldingen beter worden opgemaakt? Is er iets waarvan u zegt, nou dit kan wel een aandachtspuntje zijn?

R3: Ik denk het serieus nemen. Ik vind de kwaliteit van de zorgmeldingen al sterk verbeterd. Vroeger waren ze minder goed. Ze gebruiken nu meer feiten en laten minder hun mening horen. Als ze er meer mee zouden willen doen, dan zouden ze meer kunnen onderzoeken. Misschien is dat wel wenselijk en dat ze meer kennis hebben wat er nou achter kan zitten.

S: Zou het niet dubbel zijn als de politie ook dit soort dingen zou gaan onderzoeken? Dan voeren zij een onderzoek uit, vervolgens komt het bij jullie en dan doen jullie ook weer onderzoek? Zou dat niet dubbel zijn?

R3: Ja, als je je afvraagt of iets strafrechtelijk vervolgd moet worden. De politie komt er op een heel ander moment bij dan de hulpverlening. Dus als een agent dan weet waar die op moet letten dan kan die ook veel gericht observaties weergeven. Ik bedoel dan bijvoorbeeld als er huiselijk geweld is geweest. We hebben wel eens gehad dat de splinters van de keukenkastjes nog op de grond lagen. Dat zijn wel belangrijke feiten voor ons, omdat ouders dat vaak ontkennen. Dus als een politie opschrijft dat zij dit zelf gezien hebben, dat is dat goed. Dat is anders wanneer een vader alleen maar opschrijft, vader zegt dit en moeder zegt dat.

S: Ja, het zou dus gedetailleerder beschreven kunnen worden? Ook wat de politie zelf waarneemt.

R3: Als dat relevant is wel ja. Het is ingewikkeld omdat ik hele andere dingen weet dan politieagenten. Een agent heeft een hele andere taak.

S: Daarom is het voor mij belangrijk om ook verschillende meningen hierover te horen. Als ik puur afga op de mening van agenten dan zullen zij niet zo snel zeggen dat er een taak voor hen is weggelegd bij deze problematiek.

R3: Dat kan ik me wel voorstellen. Als het kind gewoon veilig zit, dan zou ik ook denken dat de politie zich er niet mee hoeft te bemoeien. Alleen dat weet je niet van tevoren.

S: Ja, precies. Maar uiteindelijk is die onttrekking aan het ouderlijk gezag wel een strafbaar feit en hebben de ouders nou eenmaal het recht om hiervan aangifte te doen. Vaak weten agenten dit ook niet.

R3: De politie is heel erg bezig met kindermishandeling en huiselijk geweld en in die visie staat het idee centraal dat je veiligheid voorop stelt. Ik denk dat dat bij dit ook geldt. Je moet er dus niet klakkeloos vanuit gaan dat het weer gaat om die vervelende ex-partners die kwaad spreken over elkaar. Het moet serieus genomen worden, wat er wordt gezegd. Dit is in heel Nederland wel heel ingewikkeld en iedereen worstelt hiermee.

Respondent 4:

Datum interview: 27 mei 2020

R4: [Naam] (officier van justitie)

S Sanne van Luijk

S: Hoe vaak krijgt het OM met deze zaken te maken? Ik doel dan vooral op de zaken waarin er aangifte wordt gedaan op basis van artikel 279 Sr door het niet nakomen van een omgangsregeling.

D3: Het niet nakomen van een omgangsregeling is al heel lang strafbaar en het valt altijd al onder de definitie van artikel 279 Sr. In 2005 is dat nog eens bevestigd. Zolang ik bij het OM werk zie ik ook wel dat we daar aangiftes van krijgen. Het punt is, wanneer moet je het strafrecht nou gaan inzetten. Dat is het ingewikkelde. Je hebt hier twee belangen die tegenover elkaar staan. Het strafrecht is het ultimum remedium. Je wilt dit al laatste redmiddel gebruiken. We proberen het strafrecht in de maatschappij alleen in te zetten wanneer dat echt nodig is en wanneer burgers dit zelf niet kunnen oplossen. Er zijn een hele boel dingen die je bij het strafrecht kan betrekken. De vraag is of dat ook allemaal moet. Je krijgt te maken met capaciteitsvraagstukken, weinig zitting ruimte, gebrek aan politieagenten of vanwege pensioengolven. Het werkaanbod is erg groot. Er moet keuzes gemaakt worden. Een van die factoren die mee speelt is of mensen het conflict zelf op kunnen lossen en of er een andere route is om iets af te dwingen. Juist bij situaties die in de familiesfeer spelen kan er door het strafrecht een omstandigheid bij komen die maakt dat we heel terughoudend willen zijn. Het kan namelijk een enorm olie op het vuur zijn. Het werkt stigmatiserend. De vraag is of het strafrecht het conflict nou echt oplost. Andere wegen kunnen soms beter zijn. Het is niet per se gezegd dat het nooit een goede oplossing is, maar het kan zijn dat het strafrecht helemaal niet handig is. Wij krijgen geregeld aangiftes binnen. Soms krijgen wij die aangiftes ook rechtstreeks bij het OM binnen, want wij zijn ook opsporingsambtenaren waarbij je aangifte kan doen. We krijgen ze best wel met enige regelmaat binnen, maar niet in alle gevallen vinden we dat het strafrecht aanzet is. Dat kan omdat bijvoorbeeld er andere mogelijkheden zijn. Dat wil niet zeggen dat er dat geen strafbaar feit is, maar omdat we vinden dat er andere mogelijkheden zijn waardoor een conflict kan worden opgelost. Dat kan zijn een gesprek met de wijkagent, een formeel mediation traject met een civiele advocaat, maar ook een dwangsom opvragen aan de civiele rechter, om nakoming af te dwingen. Als dit allemaal niet werkt, en er is echt sprake van een kwade wil, dan is het goed om het strafrecht in te zetten. Dan kun je misschien zelfs denken aan voorwaardelijke gevangenisstraffen. Echt naar de strafrechter gaan is toch een heel andere dimensie, want dan krijgt iemand een strafblad. Het is dus nogmaals het laatste redmiddel. Daar begin je niet mee. Ik de meeste van die zaken is het dus niet goed om met het strafrecht te beginnen. Het erbij roepen van de politie in een conflict tussen twee ouders, die het kennelijk zo ver laten komen dat zij er zelf niet uitkomen, is één ding. Maar het ook nog brengen van iemand voor de strafrechter is wel weer een ander dingetje. Je moet je ook nagaan wat dat doet met het

beeld van het kind van de ouder. Daar zit je ook niet per se op te wachten. Er zijn een hoop redenen om te zeggen dat niet in alle gevallen het strafrecht het meest geschikte middel is om het conflict duurzaam op te lossen. Dan zal je in de meeste gevallen ook nog andere dingen moeten gebruiken. (...)

S: Ik heb een klein jurisprudentieonderzoek gedaan waarbij ik heb gekeken naar uitspraken van de rechtbank Den Haag als het gaat om omgangsregelingen en onttrekking aan het ouderlijk gezag. Ik heb geen uitspraken kunnen vinden. Van andere rechtbanken heb ik wel uitspraken gevonden die direct over dit soort zaken gaan. Waar zou dat aan kunnen liggen?

R4: Dat is altijd een lastige. Het is niet alleen het probleem wat er wel en niet wordt gepubliceerd, daar komt ook nog bij dat er een heleboel zaken niet bij de strafrechter worden voorgelegd. Wij kunnen feiten die tot 6 jaar gaan zelf afdoen of met een voorwaardelijk sepot afdoen. Er kunnen verschillende redenen zijn waardoor dat leidt tot niet gepubliceerde rechtspraak. Daar komt nog eens bij dat de politierechters in Nederland bijna nooit uitspraken publiceren. Dit zijn typisch zaken waarbij je nooit meer dan een jaar gevangenisstraf gaat vragen. Dat zou vrij uitzonderlijk zijn. Het kan dus dat er wel degelijk zaken zijn afgedaan, maar dat die dus gewoon niet te vinden zijn.

S: De uitspraken die ik heb vergeleken, dus van alle verschillende rechtbanken, daar haal ik inderdaad ook uit dat het strafrecht echt als ultimum remedium wordt ingezet. (...)

Heeft u ideeën over hoe de politie preventief kan optreden bij deze problematiek? In de gevallen wanneer er dus nog geen aangifte is gedaan?

R4: Dat ze meer kunnen ondernemen is zeker waar, maar je moet je afvragen bij wie het uiteindelijk thuis hoort. Ik denk dat het probleem bij de politie hoort op het moment dat er een dreiging onder zit en als dingen uit de hand dreigen te lopen. Maar niet bij elk maatschappelijk conflict hoeft de politie bij worden bijgehaald. Op het moment dat het heel erg uit de hand loopt en zeker op het moment dat er strafbare feiten worden gepleegd, dat kan dus zijn het consequent niet nakomen van een omgangsregeling, dan sluit ik niet uit dat er meer kan gebeuren op dat vlak. Dat kan ik moeilijk beoordelen want ik zie natuurlijk alleen de zaken waarin er daadwerkelijk een aangifte wordt gedaan en waarin er kennelijk al heel erg iets is ontspoord. Dat de politie preventief een rol kan spelen, dat zeker. Dat dat in alle gevallen moet, zeker niet. Er zijn gelukkig ook andere manieren. Mensen kunnen zelf mediation opzetten of mensen kunnen zelf met een advocaat in gesprek. Op het moment dat er dreigende escalatie is, heeft de politie daar zeker een rol in te spelen en valt dat gewoon onder de hulpverlenende taak. (...)

Het is wel goed om te weten dat een echtscheiding waar ook kinderen in het spel zijn, vaak gepaard gaat met hevige gevoelens. Het is niet altijd zo dat als er aangifte wordt gedaan, die aangifte ook redelijk is. Wij zien ook nog wel eens aangiftes waarbij iemand heel boos is en heel veel stellingen betreft maar dat het verhaal gewoon niet klopt. Of dat mensen gelijk naar de politie lopen. Omgekeerd

komt het ook voor dat mensen bij de politie worden weggestuurd van hier gaan wij niet over. Het komt van beide kanten voor.

S: In mijn interview met wijkagenten geven sommige aan dat zij misschien nog te weinig kennis hebben over het civiele recht. Zou het iets zijn om hun basiskennis daarin te vergroten?

R4: Er wordt in de politieopleiding wordt wel degelijk aandacht besteed aan het juridische aspect. Niet zozeer ouderverstoting of omgangsregelingen, maar zeker wel wat is het civiel recht en wat doet het civiele recht en hoe zit het strafrecht in elkaar. Dat krijgen ze zeker uitgebreid. Op dat vlak weet men wel hoe de vork in de steel zit.

S: Agenten krijgen in hun opleiding geen civiele vakken in die zin.

R4: Nee, ze studeren natuurlijk geen rechten.

S: Nee. Ze hebben ook geen onderwerpen als gezag of omgang gekregen.

R4: De vraag is ook of dat niet te ver gaat. Binnen de politie heb je allerlei niveaus. Veel mensen komen tegenwoordig binnen op niveau 3. Met niveau 4 weet je echt wel een stuk meer. Er lopen tegenwoordig ook een hoop rond met een hbo of een wetenschappelijke opleiding en dat is ook gewoon nodig voor bepaalde functies. Ik zou dus zeggen dat die kennis er wel is. Dat niet iedere wijkagent dat heeft dat zal best. Wat ik me wel kan voorstellen als je richting aanbevelingen gaat, is dat het spanningsveld, wanneer gaat nou waar over, dat dat nog wat onduidelijk is. Daar zou je best een richtlijn voor kunnen bedenken. Nogmaals de politie komt in beeld wanneer er escalatie aan de orde is en niet om elk conflict te behandelen. Eventueel kunnen zij de belangen van het kind in de gaten houden en zorgmeldingen opmaken, waar dat nodig is. Bij escalatie zijn jullie wel aan de orde, al is het maar in een verwijzende rol naar andere instanties. Maar ik schat in, en ik ken de politieorganisatie best wel goed, dat er in hun interne systemen al heel veel informatie valt te vinden maar dat niet iedereen in elke situatie dat zo snel paraat heeft. De politieacademie doet heel veel aan kennisverbreding en heeft bijvoorbeeld hele mooie van web apps ontwikkeld, waarop heel veel kennis op staat en handvatten bieden. Dit zou een ideaal onderwerp zijn om daar ook te regelen. Praat je met een agent op straat, dan weet die dat vaak niet, omdat die daar net niet mee bezig is. Het is ook nog wel moeilijk om informatie te laten landen in zo'n grote organisatie. Ze doen er echt wel aan en op het intranet valt vreselijk veel te vinden.

S: Wijkagenten geven aan dat zij vrij veel met deze problematiek te maken krijgen. Zou het iets zijn om bijvoorbeeld een kleine toets te laten afnemen om zo de basiskennis te verhogen? Zodat ze in ieder geval weten dat het niet nakomen van de omgangsregeling strafbaar is en dat zij daar ook iets mee moeten doen.

R4: Als het goed is weten ze dat. Als ze dat niet weten dan hebben ze allerlei collega's om hun heen die hen daarover horen bij de spreken. Ik verwacht van een opsporingsambtenaar dat die kan inschatten wanneer iets strafbaar is en wanneer niet. Het OM en de politie werken tegenwoordig nauw samen en wij krijgen ook vaak vragen voorgelegd. Die vraagbaakfunctie is er echt wel. Het OM is heel laagdrempelig geworden. Op het gebied van voorlichting kan er altijd wel wat gebeuren. Misschien is er wel wat veranderd en misschien oudere dienders die deze kennis missen. Dat kan natuurlijk nooit kwaad. Je ziet regelmatig dat er nieuwe onderwerpen, of bestaande onderwerpen opnieuw aan het voetlicht moeten worden gebracht. (...) Me toetsen daar ben ik een beetje terughoudend mee, want ik denk dan wat wil je gaan toetsen. Het is altijd casuïstiek. Het is vooral een stukje bewustzijn dat er in sommige gevallen toch een rol voor de politie is weggelegd, maar zeker niet in alle gevallen. Het kan natuurlijk zijn dat je conclusie is dat er meer aandacht moet zijn voor familierechtelijke vraagstukken. Dat zou zomaar kunnen.

S: Bent u bekend met het vader kennis centrum?

R4: Ja.

S: Zij hebben in 2017 ook aanbevelingen gedaan voor de nationale politie over dit onderwerp. Zij hebben het daarin vooral over waarheidsvinding. Zij willen die waarheidsvinding preventief inzetten. Kan je dit preventief inzetten?

R4: De rol van politie en justitie op het gebied van waarheidsvinding komt pas in beeld als er een strafbaar feit is waarvan we vinden dat we dat moeten onderzoeken. Een aangifte is niet per se altijd nodig. Wij kunnen ambtshalve, onder eigen titel onderzoek doen bij strafbare feiten, tenzij het een klachtdelict is. Bij dit soort zaken zeg je eigenlijk altijd dat het begint met een aangifte. Je hebt een aangifte nodig om onderzoek te doen, laten we daar maar even vanuit gaan. Juridisch klopt het niet, maar in deze zaken functioneert het wel zo. Waarom? Ik ga niet actief op zoek naar deze zaken. Dus feitelijk is het zo dat wij pas aan waarheidsvinding doen op het moment dat er een aangifte ligt, waarvan wij ook vinden dat het strafrecht moet worden ingezet. Anders dan dat, is er niet aan de orde. Wat ik me wel kan voorstellen, in het kader van preventie, is dat de wijkagent wil weten of een mevrouw gelijk heeft of niet. De wijkagent kan dan bijvoorbeeld het gezagsregister raadplegen. Er kan nog wel eens wat worden geroepen en mensen komen wel eens met stukken aan. Ik zou daar het label waarheidsvinding niet op plakken. Waarom niet? Omdat dat echt gereserveerd is voor de opsporing en de vaststelling van strafbare feiten.

S: Dus het controleren of iemand de waarheid spreekt en checken hoe het nou is geregeld in een gezin valt niet onder waarheidsvinding?

R4: Nee, dat zou ik niet zeggen. De politie heeft in de hulpverlenende taak geen waarheidsvindingsrol. Wij gaan geen kinderen weghalen bij iemand. We gaan geen adviezen geven. Het is een mediation rol

die de politie daarin zal hebben. Maar niet van wie heeft er nou gelijk. De politie is geen rechter. Je moet geen feitenvaststelling gaan doen op het moment dat je niet met opsporing bezig bent. Het gaat om bedaren van gemoederen, zorgen dat er hulptroepen worden ingeroepen en dat hulpinstanties en hulpverleners erbij wordt geroepen. Mensen verwijzen naar het civiele recht of een advocaat en het advies geven van slaap er nog eens een nachtje over. Maar de politie moet niet in het kader van preventie zeggen dat iemand alle papieren moet laten zien, dan gaan we aan de keukentafel zitten en eens bekijken wie er gelijk heeft. Dat is niet de bedoeling. Het kan wel zo zijn dat de politie erbij geroepen kan worden op het moment dat een ouder voor de derde keer een omgangsregeling niet nakomt. De politie kan dan best zeggen van het blijkt zo te zijn dat uw man zijn kind niet mag zien, klopt dat? Dan doen zij niet aan waarheidsvinding. Zij gaan dan niet ter plaatse beslissen wie er gelijk heeft. Zo werkt het natuurlijk niet. Het kan best zijn dat er in zo'n gesprek dit soort dingen worden gevraagd. Ik verwacht niet dat het Vader Kennis Centrum dat bedoelt met dat ze dan aan waarheidsvinding doen, daar ook een proces-verbaal van opmaken of wat dan ook.

S: Volgens u zou een goede conclusie dus zijn dat het strafrecht eigenlijk als ultimum remedium wordt ingezet en dat voor het preventief optreden voor de politie bijvoorbeeld de basiskennis omhoog zou kunnen. De wijkagenten geven aan dat zij veel adviseren. Om iemand van goed advies te voorzien, is er wel kennis nodig.

R4: Ja. Misschien andere kennis dan strikt het juridische. Maar wel dat er op enig moment in het kader van artikel 279 strafrecht kan worden opgetreden. Je hoeft je ogen er niet voor te sluiten. Daar kun je natuurlijk best aandacht voor vragen. Ik zie wel dat het ook wel veranderd hoor. Vroeger werden ouders die kwamen voor kinderonvoeringen ook weggestuurd bij de balie. Je ziet dat de gevoeligheid bij de politie daardoor ook wel is toegenomen. Veilig Thuis is natuurlijk opgericht, als zijnde een aanspreekpartner waarin het gaat om onveilige situaties.

S: Maar om nou concreet iets te noemen wat ze nou preventief echt extra kunnen doen, dat is dan best lastig.

R4: De vraag is ook wat er aan die motie ten grondslag lag. Is er echt een probleem? Dat durf ik gewoon echt niet te zeggen. En is er ook een probleem dat echt een strafrechtelijke aanpak vraagt. Je hoort van de wijkagenten dat het veel voorkomt. En dat ze er veel bij worden betrokken. Misschien is het wel zo dat het strafrecht vaker moet worden ingezet. De kwantificering van het probleem vind ik een lastige. Het is altijd goed om aan meer voorlichting te doen, dat kan nooit kwaad. Ik kan zeggen wat er kan en wat er niet kan in een concrete zaak. Ik heb er wel een gevoel bij van wat de politie wel en niet kan en wat ze zouden moeten weten. Of dit echt een probleem is, dat weet ik niet. Ik weet ook niet wat de reactie van de minister is geweest op de motie.

S: De motie is sowieso ook niet aangenomen.

R4: Dat is wat de Kamer erover heeft besloten, maar echt de reactie van de minister zou ik niet weten. Wat is er daartussen gebeurd, tussen het afwijzen van de motie en het voorstellen ervan.

S: Dat zou ik ook niet weten. Wat ik wel weet is dat de heer van [Naam] in ieder geval wel nog het gesprek te voeren heeft met de minister over de toegankelijkheid van het recht. Nu kunnen vooral de mensen met geld naar de rechter en zij kunnen bijvoorbeeld een advocaat betalen.

R4: Ja. Dat is een groot probleem.

S: Wat de heer van [Naam] ook zei is dat het nu nog te vaak voor komt dat agenten aangiftes niet opnemen en zeggen dat het civiel recht is. Maar als iemand aangifte wil doen dan heeft diegene daar altijd recht op.

R4: Het is wel grappig dat je dat zegt. Wij zien ook wel eens dat het goedkoper is om aangifte te doen, dan civiel te procederen. Dat is ook zo, want bij een aangifte leg je de last bij de overheid. Dat is soms natuurlijk ten onrechte. Niet in alle gevallen hoor. Ik denk ook zeker dat dat de gevallen zijn waarin er meer kan en moet gebeuren. Maar in sommige gevallen is dat een typische situatie. Als er een dwangsom wordt opgelegd, moet je ook een deurwaarder gaan inschakelen om dat daadwerkelijk zijn beloop te laten krijgen. Dat is ook een ingewikkelde. Het is makkelijk voor de politie om te zeggen dat er andere wegen zijn, maar dat is vreselijk ingewikkeld voor die mensen die dat overkomt.

S: Tweede Kamerlid van [Naam] zei ook dat wanneer er geen rechterlijke omgangsregeling ligt, bijvoorbeeld bij de ouders die niet getrouwd zijn, en die ouders komen een omgangsregeling niet nakomen, dat het voor hen ook strafbaar is.

R4: Ik denk dat dat in dit geval inderdaad zo is. Dat is even een schot uit de losse heup. Het is namelijk het onttrekken aan het gezag en op het moment dat jij een afspraak maakt, ook al is dat geen wettelijke omgangsregeling, dat dat even strafbaar is. Ik denk niet dat daar het probleem zit. Ik heb die nog niet aan de hand gehad, maar daar lijkt mij niet het probleem te zitten. Dat zou ik nog eens moeten nakijken.

S: Is het niet bij een rechterlijke uitspraak makkelijker aan te tonen? Aan de hand van die uitspraak zie je direct of er sprake is van die onttrekking? Moet het niet vader gebeuren in die gevallen waarin er geen uitspraak ligt, om het bewijstechnisch aan te tonen?

R4: Als die afspraak niet in twijfel getrokken wordt. Vaak bestaat er over de afspraak zelf geen onduidelijkheid over. Wat de verdachte niet betwist, hoeven we ons niet zo druk over te maken in het kader van bewijzen. Als er bijvoorbeeld bij Centrum Jeugd en Gezin een afspraak ligt en er staan twee handtekeningen onder, dan geloof ik niet dat wij moeite zouden hebben om aan te tonen dat het kind bij de andere ouder mee zou moeten gaan. Ik zie daar niet per se het probleem. (...)

S: De reden dat ik dit vraag is omdat de uitspraak van de Hoge Raad wel letterlijk zegt: ‘door zich niet te houden aan een rechterlijke beslissing vastgestelde (voorlopige) omgangsregeling.

R4: De vraag is of de Hoge Raad daarmee heeft willen uitsluiten dat er andere regelingen misschien ook de gezagsrechten kunnen doorkruisen. Dat weet ik niet zeker. Ik denk in ieder geval dat de meeste zaken waarin het strafrecht in beeld komt, dat er allang een civiele rechter bij betrokken is.

Respondent 5:

Datum interview: 27 mei 2020

R5: [Naam] & [Naam]
(Stichting Vader Kennis Centrum hierna: VKC)

S: Sanne van Luijk

S: Sinds ik contact heb met jullie hebben jullie mij laten weten dat er vanuit het Vader Kennis Centrum al aanbevelingen zijn gedaan voor de Nationale politie. Dit was in 2017. Is er daadwerkelijk iets met dit document gedaan?

R5/H: Rouvoet die heeft het platform scheiden zonder schade. Ken je dat?

S: Ja.

R5/H: Hij heeft in 2018 aan de minister van rechtsbescherming een rapport aangeboden genaamd: scheiden en de kinderen dan? Daarin worden onze aanbevelingen in meegenomen. Hij zegt ook dat de politie aan waarheidsvinding moet doen. Ze moeten preventief handelen en de signaalfunctie is belangrijk. Dus dat is er mee gedaan met dat rapport. We hebben het ook zelf bij de nationale politie ingediend. Daar lopen we tegen veel weerstand op.

S: Wat voor weerstand?

R5/H: Er wordt vooral verwezen naar het ultimatum remedium. Voor het ultimatum remedium hebben wij als VKC op een richtlijn van maart 2018 het openbaar ministerie gereageerd. In die richtlijn stond eerst dat het strafrecht als ultimatum remedium zou worden ingezet. Wij hebben daar als ouder organisatie bezwaar tegen aangemaakt. Wij hebben toen een gesprek gehad met de landelijk officier van justitie, Eva Kwakman en met een beleidsmedewerker van de procureur-generaal. Zij zijn verantwoordelijk voor deze richtlijn. Zij hebben toen die zin dat het strafrecht als ultimatum remedium moet worden beschouwd geschrapt, omdat wij gezegd hebben dat jammer is en dat het geen zin heeft om na 3 of 4 jaar het strafrecht nog in te zetten. Het moet juist aan de voorkant komen. Toen heeft de beleidsmedewerker ook gezegd dat het als optimum remedium zou moeten worden ingezet. Dat is niet terug te vinden in de tekst maar wel dat het ultimatum remedium geschrapt is.

S: Oké. Ik heb inderdaad de richtlijn gezien waarin het ultimatum remedium nog wel in was opgenomen.

R5/H: De constante strijd die wij voeren met de politiemensen die daarover gaan, is dat zij het terugduwen naar het civiele recht. Op de werkvloer horen wij alleen ook steeds meer geluiden dat het de wens is om meer voorlichting te krijgen om het op een goede manier te regelen. Vandaar dat we hebben aangedrongen dat het ultimatum remedium eruit moet. Ander verwijst de politie daarnaar en dat doen zij nu nog steeds, terwijl het al uit die richtlijn is gehaald.

R5/W: Kennisachterstand is hier eigenlijk een probleem. Dit hebben wij ook in de aanbevelingen gezet die bij hebben ingediend bij de Nationale politie. Wij proberen de mensen die hierover gaan binnen de politie al jaren aan het verstand te brengen, dat wij als politie een belangrijke taak kunnen hebben aan de voorkant van echtscheidingsproblematiek die kan leiden tot ouderverstoting. Wij denken dat er ook een hele goede taak ligt aan de voorkant waardoor de politie er daarna veel minder last van heeft. Daar is wel genoeg kennis voor nodig en eigenlijk ook specialisten. Wij zien onszelf als specialisten, maar dat zou je kunnen uitbreiden. Wat praktisch nu ook een probleem is, is dat zij vinden dat het valt onder huiselijk geweld. Nu geven zij bijvoorbeeld 4 dagen training over huiselijk geweld, maar daar komt dit onderwerp dan helemaal niet in naar voren. Blijkbaar vinden ze het gewoon helemaal geen issue. Het is strafrecht, artikel 279 en daar ligt een politietaak. De nieuwe landelijk officier van justitie is het eigenlijk wel met ons eens daarover, maar de politie zelf blijft heel erg weg van die discussie. Zij willen eigenlijk die taak helemaal niet. Zij vinden het maar lastig en ingewikkeld. (...)

Ik heb deze week al meerdere keren een vader aan de lijn gehad die zich onheus bejegend voelt door de politie.

S: Zijn er bij deze meneer al civielrechtelijke procedures gevoerd?

R5/W: Ja. Heel veel. Dan heeft hij het net weer voor elkaar dat het ouderschap 50/50 is en dan gaat het 5 maanden goed en wordt er weer iets verzonnen wat eigenlijk niet super relevant is. Kijk bij elk gezin is er wel eens een conflict, dat heb je ook bij ouders die nog bij elkaar zijn. Maar als je bij elk klein dingetje gelijk die omgang stopzet en het kind beïnvloed, dan is dat niet goed. De politie doet dan gewoon niets. Deze man heeft afgelopen week al 4 keer aangifte gedaan en er wordt gewoon niks gedaan. Ze hebben allebei gezag en het kind is ondertussen al 13 jaar. Hij heeft zelf ook maanden gestreden om dit voor elkaar te krijgen. Het is ook lastig want een kind is enorm makkelijk te beïnvloeden en staat ook enorm onder druk door zo'n situatie. Als de politie alleen al zou zeggen: 'meneer en mevrouw er ligt hier een omgangsregeling. U gaat zich daar gewoon aan houden. Zijn er dingetjes dan kunt u daar hulp bij zoeken maar u moet zich wel aan die uitspraak houden.' Zo simpel kan het zijn. We hebben ook gevallen waarbij een moeder de vader dan beschuldigd van seksueel misbruik. Ik heb ook geen glazen bol. Ik weet ook niet wat er gebeurd is, maar het wordt op deze manier wel tricky. In zo'n geval wordt het huis van de vader binnen gevallen en wordt alles in beslag genomen. Op het moment dat ze dan niks kunnen vinden wordt zo'n zaak geseponeerd, want het is niet genoeg om het voor de rechter te brengen. Vervolgens zegt de hulpverlening dan: 'ja meneer, het is wel geseponeerd maar dat zegt niet dat u het niet gedaan heeft'. Zij stellen dan een onderzoek in, maar ondertussen ziet de vader zijn kind dan 1,5 jaar niet. De start is dan vaak de valse beschuldiging. Je kunt je voorstellen dat dat van alle kanten enorm veel schade aanricht.

S: Wat jullie eigenlijk zouden willen is dat er vanaf het begin van zo'n echtscheiding, op het moment dat er een melding komt, gespecialiseerde mensen en deskundig personeel wordt ingezet? Om vervolgens uit te zoeken wat er waar is en om uit te zoeken of zo'n beschuldiging nou wel of niet klopt?

R5/W: Ja, kijk stel er is een omgangsregeling vastgelegd. Je gaat eerst kijken of er überhaupt iets is vastgelegd. Je kijkt of iemand gezag heeft of niet. Dat heeft namelijk juridisch al een aantal gevolgen. Het begint vaak met dat een ouder het kind niet op de afgesproken tijd naar de andere ouder laat gaan. Dan kan je gewoon in gesprek gaan met vader en moeder en vragen waarom een van de twee zich niet aan de regels heeft gehouden. Dan zou een moeder of vader met een heel goed verhaal moeten komen. Je kan dan al heel snel zien dat het rammelt aan alle kanten of dat er misschien wel echt iets aan de hand is. Dat kan natuurlijk is. In de meeste gevallen, is onze ervaring, is het rancune, boosheid, verdriet of wat dan ook is. Misschien wel een persoonlijkheidsstoornis. Dus als je aan de voorkant kunt vaststellen waarom iemand een omgangsregeling niet volgt, en daar hebben zij geen goed verhaal bij, dan is het gewoon strafrecht. Als er geen goede feiten worden gegeven waarom zo'n regeling niet wordt nagekomen, dan kun je zeggen dat wij als politie in overleg gaan met de officier van justitie omdat er sprake is van een strafbaar feit. Ik denk dat heel veel ouders dan daarvan af zullen zien en denken dat dat ook niet de bedoeling is dat iemand dat een strafblad krijgt of voor de strafrechter staat. Maar nu weten heel veel ouders gewoon dat het toch niet gestraft worden, want dat blijkt continu.

S: Ik heb bekeken wat voor straffen er nu uitkomen bij de zaken die wel voor de rechter worden gebracht. Dan zie ik dat er vaak een taakstraf wordt opgelegd, soms geheel voorwaardelijk. Het is ook niet dat de straffen schokkend zijn. Gaat het strafrecht, of het dreigen daarmee echt iets opleveren?

R5/H: Ik denk dat de bijkomende effecten, en dat wil je eigenlijk ook bereiken, veel heftiger zijn dan het civiele recht. Een strafblad en de dreiging daarvan is misschien veel pittiger is, dan de duur van de straf. Daarbij denk ik ook dat als jij door de strafrechter wordt bestraft, dat dat ook gevolgen zal hebben voor jouw civiele procedure. De straffen zijn inderdaad niet hoog, maar daar gaat het ook niet alleen om. Wat ons ook verbaasde was dat toen wij spraken met de landelijke officier van justitie, die zei dat zij er wel wat mee doen op het moment dat kinderen meegenomen worden naar het buitenland. Maar de uitkomst kan precies hetzelfde zijn. (...)

R5/W: Het doel zou eigenlijk moeten zijn dat de omgang van het kind met beide ouders wordt hersteld, want dat is kindermishandeling. Daar moet het opgericht zijn. Het moet niet gericht zijn op dat mama of papa flink straf krijgt. Want als het kind dat alsnog geen contact krijgt met een van de ouders, wat heb je dan gewonnen? Daar moet het om gaan. De sanctie zou bijvoorbeeld moeten zijn dat iemand zijn gezag wordt afgenomen. Het hoofdverblijf wijzigingen. We hebben de wet volstaan met dat het kind recht heeft op omgang met beide ouders, dat ouders de plicht hebben om de omgang met de andere ouder in stand te houden, dan moet het ook daar op gericht zijn.

Het civielrecht is een eindeloze lange weg. De politie zou dus de eerste signalen al moeten oppakken. De omgang moet hersteld worden en dat is nu wat de hele tijd uit blijft.

S: Zouden jullie dan voorstellen dat de politieagenten goed duidelijk maken dat wat ze aan het doen zijn strafbaar is en dat het ook strafrechtelijke gevolgen kan hebben?

R5/W: Precies. Het gevolg moet dan zijn dat je gaat kijken naar een andere vorm waarin die omgang dan wel plaats kan vinden. Primair ga je ervan uit dat ouders allebei van hun kind houden. Het is niet zo ingewikkeld om te voorkomen dat je iemand de vrijheid geeft om de boel als het ware te belazeren.

S: Wat ik me nog wel afvraag. Jullie willen dan gespecialiseerde politiemensen in willen zetten vanaf het begin?

R5/H: Ja, wij denken dat je per regio wel een paar specialisten moet inzetten. Er zijn veel meldingen aan de voorkant en daar moet de uniformdienst niet mee belast zijn. Daar moeten de deskundigen mee belast zijn. (...)

S: Ik kan me voorstellen door de vele casussen, dat die gespecialiseerde politieagenten ook weer wat dingetjes uitzetten bij andere agenten. Is dat niet het gevaar dat er straks alsnog niet deskundig personeel mee bezig is?

R5/H: Je hoopt eigenlijk, zoals wij het ons voorstellen, dat er geen zaak van komt. Dat je door een duidelijke boodschap neer te leggen en daarvoor eventueel ook civiele middelen voor te gebruiken, dan hopen we dat een zaak geen verdere vervolging krijgt. Je wilt juist dat zaken niet escaleren. Op het moment dat uniform mensen of een rechercheur bij zo'n melding betrokken worden, dan moeten zij de zaak doorschuiven naar het deskundige personeel. Zij kunnen dan in gesprek gaan met de ouders. Als het dan uiteindelijk tot een zaak komt, ik denk dat die toestroom dan wel minder is dan wanneer die gesprekken niet gevoerd worden.

S: Maar die gesprekken worden dan gevoerd door de politie en ondertussen wordt er ook een onderzoek ingesteld door Veilig Thuis? Want die zorgmelding wordt wel opge maakt.

R5/W: Ik denk zelf dat hier primair een taak ligt voor de politie qua waarheidsvinding. Hou je nou aan de regels en anders heb je hier een goede reden voor? Misschien dat Veilig Thuis al wat kennis heeft, maar voor de rest moet je het ook niet gaan problematiseren. Het heeft vaker niet met de kinderen te maken, maar met een ouder die weigerachtig is. Wat Veilig Thuis zou moeten doen, wat ik hun heel vaak niet zie doen, is het begeleiden van ouders. Maar niet als een soort inspecteur van alles vinden en een andere ouder buiten sluiten. Zij moeten zich bemoeien met hoe een ouder een betere ouder kan zijn. Zij moeten niet op de stoel van de politie of van het recht gaan zitten. (...)

R5/H: Waar ook aan voorbij wordt gegaan is de onschuldpresumptie. Wat we nu zien is dat je in heel veel gevallen toch veroordeeld wordt en dat het voor hulpverleners toch een reden is om het contact

met de kinderen uit te stellen. Dat kan en mag niet zo zijn. Ondanks je dus niet voor een rechter wordt veroordeeld, kan het wel zo zijn dat de hulpverlening jou wel veroordeeld en je alsnog de kinderen niet te zien krijgt.

R5/W: De jeugdhulp moet niet op de stoel van de rechter gaan zitten, maar moeten ouders ondersteunen dingen beter te doen. (...)

S: Ja, ik heb van Veilig Thuis begrepen dat ze ook veel kijken waar de onderliggende problematiek. Dat ze bijvoorbeeld kijken naar de psychische toestand van de ouders. (...)

Voor nu gaat het er eigenlijk om dat de politie preventief zoveel mogelijk interventie pleegt.

R5/W: Ja. Als de politie zijn taak pakt en deskundigheid opbouwt en aan de voorkant, zo vroeg mogelijk zorgen dat de afspraken en de wetten die er liggen uitgevoerd worden.

S: Hopen jullie dat het strafrecht in de toekomst dan minder als ultimum remedium wordt ingezet? De vraag is denk ik ook of nu het woord uit de richtlijn is gehaald, of dat ook in de praktijk ook die uitwerking krijgt.

R5/H: Daarom denk ik dat we naar een optimum remedium moeten. Als ouders er zelf niet uit komen dan kan het strafrecht worden gebruikt, maar aan de voorkant al.

R5W: Als de civiele rechter een uitspraak heeft gedaan van een omgangsregeling, waarom zou je dan nog 3 keer terug gaan naar diezelfde rechter. Op alle andere aspecten gaat de politie wel handhaven, maar hier niet. De rechter heeft met alle wijsheid dit besloten en natuurlijk kan je verzoeken om veranderingen, gefundeerd. Maar je gaat niet eigen rechter spelen. Doe je dat wel, dan pleeg je een strafbaar feit en daar gaat de politie over.

S: Ja, ik snap het. Het is een interessant onderwerp en ik denk dat er zelf nog wel extra onderzoek gedaan kan worden, zeker binnen de politie.

R5/H: Ja, zeker. We hebben ook al aardig wat studenten gehad die al onderzoek gedaan hebben over dit onderwerp. (...)

Bijlage VIII: beroepsproduct

S. van Luijk
Kruisbalk 3
2291ME Wateringen

Wateringen, 10 juni 2020

Den Haag
Postbus 264
2501 CG Den Haag

Betreft: Optreden politie bij omgangsproblematiek en ouderverstoting

Geachte lezer,

Naar aanleiding van mijn praktijkonderzoek binnen de politie eenheid Den Haag, over het al dan niet (preventief) optreden bij omgangsproblematiek en ouderverstoting, luidt mijn advies als volgt:

Vanuit zowel nationale als internationale wetgeving – zoals artikel 8 EVRM en artikel 1:247 BW – blijkt dat ouders en hun kinderen recht hebben op omgang. Na een (echt)scheiding kan deze omgang bijvoorbeeld worden vormgegeven middels een omgangsregeling. Het niet nakomen van een eerder vastgestelde rechterlijke omgangsregeling levert een strafbaar feit op in de zin van artikel 279 Sr. De politie kan de zaak strafrechtelijk op laten pakken door de recherche, indien ouders civielrechtelijke procedures hebben gevoerd en dit niet heeft geleid tot een oplossing. Het strafrecht geldt in deze gevallen als ultimum remedium. De strafrechter zal in deze gevallen de niet nakomende ouder veroordelen tot een voorwaardelijk dan wel onvoorwaardelijke straf. Het langdurig niet nakomen van een omgangsregeling kan in uiterste gevallen leiden tot ouderverstoting. Het strafrecht kan hier een uitkomst bieden.

Uit het praktijk onderzoek blijkt tevens dat de politie het strafrecht als preventief middel zou kunnen inzetten door ouders vroegtijdig – bij een eerste melding met betrekking op omgangsproblematiek – te wijzen op de strafrechtelijke consequenties van het niet nakomen van de omgangsregeling. Hoewel politieagenten niet altijd bereid lijken te zijn om bij omgangsproblematiek al dan niet (preventief) op te treden, zou dit toch het verschil kunnen maken om verdere escalatie te voorkomen. Zo zouden er interventiegesprekken gevoerd kunnen worden, door ouders duidelijk te maken wat hun rechten en plichten zijn ten aanzien van het civiele recht, maar ook ten aanzien van het strafrecht.

Het kan daarom handig zijn om deze interventiegesprekken te laten uitvoeren door gespecialiseerde agenten op het gebied van straf- en civielrecht, waarbij een goede beoordeling, behandeling en verslaglegging belangrijk is.

Een dergelijk interventiegesprek kan in de vorm van een stopgesprek worden vormgegeven, zoals op dit moment bij stalking gebeurt.

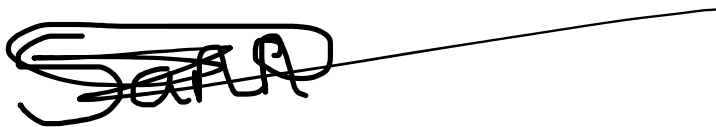
Gespecialiseerde agenten zouden per regio kunnen worden aangesteld. Het aantal gespecialiseerde agenten hangt af van de hoeveelheid probleemgevallen binnen de regio Den Haag. De politie eenheid Den Haag zou een proefperiode kunnen starten waarin specialisten deze casussen behandelen. Die proefperiode kan na een vastgestelde tijd geëvalueerd worden.

Daarnaast zijn de agenten in blauw vaak degene die afkomen op meldingen. In de praktijk zullen zij ten aanzien van verschillende gebeurtenissen mensen adviseren hoe zij bepaalde problematieken kunnen aanpakken. Ten aanzien van omgangsproblematiek kan de basiskennis van agenten worden bijgespijkerd door bijvoorbeeld een lezing of het ontwerpen van een Kahoot. Twee vormen waarbij op een leerzame manier een vraagstuk als omgangsproblematiek kan worden meegenomen. Op deze manier hoeven agenten geen lappen tekst door te nemen en zal de kennis dus op een leuke manier kunnen worden bijgebracht.

Het verhogen van de basiskennis kan ertoe bijdragen dat agenten het belang inzien om het strafrecht als preventief middel in te zetten bij omgangsproblematiek. Zeker in de gevallen waarin dit dreigt de leiden tot ouderverstoting.

Middels bovenstaande adviezen hoop ik u van een passend antwoord te hebben voorzien ingevolge de mogelijkheden die kunnen worden ingezet bij omgangsproblematiek. Ik wens u daarbij veel succes.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sanne van Luijk', with a long horizontal line extending to the right.

Sanne van Luijk